

**POLSKIE TOWARZYSTWO
ANTROPOLOGICZNE**

BIULETYN PTA NR 26

Grudzień 2023

POLSKIE TOWARZYSTWO ANTROPOLOGICZNE

ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań

tel. 61 8295713 fax. 61 8295730

www.ptantropologiczne.pl

e-mail: biuro@ptantropologiczne.pl

Adres do korespondencji:

prof. dr hab. Jacek Tomczyk

ul. Wóycickiego 1/3, 01-938 Warszawa

**Z okazji nadchodzących Świąt składamy
wszystkim członkom i sympatykom
Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
najlepsze życzenia. Niech nadzieja, radość i
szczęście otaczają nas i naszych bliskich.**

**Życzymy dobrego i szczęśliwego
Nowego Roku 2024.**

Zarząd PTA

POLSKIE TOWARZYSTWO ANTROPOLOGICZNE

ZARZĄD GŁÓWNY

Przewodniczący
prof. dr hab. Jacek Tomczyk

Zastępca przewodniczącego
dr hab. Marta Krenz-Niedbała, prof. UAM

Sekretarz
dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek

Skarbnik
dr Anna Myszka

Członkowie Zarządu
dr Beata Cienkosz-Stepańczak
dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM
dr hab. Łukasz Kryst, prof. AWF
dr Aleksandra Pudło
dr Jacek Szczurowski
dr hab. Anita Szwed, prof. UAM
dr hab. Małgorzata Waszak, prof. AWF

KOMISJA REWIZYJNA

Przewodnicząca
dr hab. Aleksandra Stachoń, prof. AWF

Zastępca przewodniczącego
dr n med. Ewa Wójtowicz

Członkowie
dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka,
prof. PUM
dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ
dr hab. Iwona Teul

SĄD KOLEŻEŃSKI

Przewodniczący
dr Wioletta Nowaczewska

Sekretarz
dr Maciej Mularczyk

Członkowie
dr n.med. Aleksandra Karykowska
dr hab. Ewa Rębacz-Maron
dr hab. Agnieszka Suder, prof. AWF

RZECZNIK PTA
dr Joanna Nieczuja-Dwojackska

ODESZLI OD NAS...

dr hab. Karol Piasecki, prof. ucz.

Urodzony 11 marca 1952r. w Koźmierzynie, antropolog, biolog, przyrodnik, doktor habilitowany, profesor Uniwersytetu Warszawskiego i Szczecińskiego, wykładowca uniwersytetów w Limie i Arequipie (Peru). Prowadził zajęcia dydaktyczne z antropologii fizycznej i kulturowej, filogenezy człowieka, statystyki, etnologii oraz wykłady monograficzne poświęcone antropologii wybranych ludów i obszarów kulturowych. W 2000r. kierował Zakładem Antropologii Historycznej UW, zaś w latach 2007-2015 Katedrą Etnologii i Antropologii Kulturowej US. Był autorem ponad 200 publikacji z dziedziny antropologii, amerykanistyki, afrykanistyki, ornitologii i krajoznawstwa, w tym w dwutomowej monografii „Hipeborejczycy czyli ludy cyrkumborealne”, wydanej w 2021r. Jego szczególnymi zainteresowaniami były bioróżnorodność i biokulturowe zróżnicowanie człowieka, antropologia ludów Północy, a także rekonstrukcje wyglądu twarzy na podstawie czaszki (w 2005r. uczestniczył w poszukiwaniach grobu Mikołaja Kopernika i identyfikacji jego szczątków). Uczestniczył w licznych badaniach terenowych w: Polsce, Egipcie, Sudanie, Syrii, Libanie, Peru, Ekwadorze, Federacji Rosyjskiej i Boliwii.

Zmarł po długiej i ciężkiej chorobie w Łęgach pod Szczecinem 20 stycznia 2023r.

Prof. dr hab. Andrzej Malinowski

W sobotni rano 25 lutego 2023 roku zakończył swoje pracowite i godne życie prof. dr hab. Andrzej Malinowski, Profesor Senior Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wybitny antropolog, auksolog i badacz historii rozwoju tych dyscyplin, organizator nauki gorliwie wspierający antropologię w różnych ośrodkach akademickich w Polsce, oddany nauczyciel akademicki, mentor początkujących naukowców, niestrudzony propagator antropologii wśród humanistów, lekarzy, w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej, orędownik badań interdyscyplinarnych. Biolog, Humanista, Mistrz, Nauczyciel

Profesor Andrzej Malinowski urodził się 13.XI.1934 roku w Poznaniu i tutaj na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (UAM) zdobywał swoje wykształcenie, stopnie i tytuły naukowe: stopień doktora (1967), doktora habilitowanego (1970), tytuł profesora nadzwyczajnego (1976) oraz tytuł profesora zwyczajnego (1984). W czasie studiów na UAM poznał znakomitych przedstawicieli Poznańskiej Szkoły Antropologicznej z prof. Janem Czekanowskim na czele, a głoszone przez nich koncepcje ukierunkowały jego przyszłe zainteresowania i problematykę naukowo-badawczą.

Badania naukowe prowadził w ramach auksologii człowieka, antropologii morfologicznej (w odniesieniu zarówno do ludzkich szczątków kostnych jak i ludzi żyjących wraz z praktycznym zastosowaniem tych ostatnich w medycynie, ergonomii i kulturze fizycznej) oraz historii rozwoju antropologii w Polsce.

Wśród niezliczonych zasług Profesora dla nauki należy podkreślić jego wkład w rozwój antropologii biologicznej i auksologii człowieka. Przede wszystkim poszerzenie i pogłębienie wiedzy antropologicznej opartej o wyniki oryginalnych

badania naukowe i przekazanej w imponującej liczbie ponad 500 prac naukowych oraz w procesie kształcenia akademickiego, w którym wspierał się autorskimi podręcznikami (m.in. *Antropologia fizyczna* (red.) 1980; *Antropologia* (red. z Janem Strzałko) 1985, wyd. II 1989; *Auksologia – rozwój osobniczy człowieka w ujęciu biomedycznym* 2004, 2007 i 2009), licznymi monografiami i skryptami.

Dorobek publikacyjny Profesora obejmował prace z zakresu auksologii, morfologii rozwojowej i anatomii, antropologii stosowanej w medycynie i ergonomii, antropologii historycznej, historii antropologii i medycyny, prace popularnonaukowe i polemiczne. Różnorodność tematyczna publikacji Profesora odzwierciedla jego rozległe zainteresowania naukowe, ogromną wiedzę, erudycję i lekkość pióra. Był niezwykle płodnym autorem. Nie sposób opisać wszystkie dokonania naukowe Profesora, wobec czego ograniczymy się do auksologii, gdyż tej dyscyplinie poświęcił najwięcej uwagi. Ogromną zasługą Profesora było wyjaśnienie znaczenia jakie dla prewencji i promocji zdrowia dzieci i młodzieży ma monitorowanie ich rozwoju. Połączenie aspektu poznawczego badań ontogenetycznych z praktycznym wykorzystywaniem ich wyników w ocenie zdrowia dziecka (normy rozwojowe jako tzw. pozytywne mierniki zdrowia) jest rysem charakterystycznym działalności naukowej Profesora i weszło do kanonu metodologii badań auksologicznych.

Ważne miejsce w dorobku naukowym Profesora zajmowały zagadnienia związane z oceną stanu biologicznego populacji pradziejowych i historycznych rekonstruowanym w oparciu o badania antropologiczne, morfologiczne i anatomiczne ludzkich szczątków i przepalonych kości wydobytych na różnych stanowiskach archeologicznych. Należy również wymienić znaczący wkład Profesora na rzecz Instytutu Pamięci Narodowej. To badania ekshumacyjne i identyfikacyjne ofiar II wojny światowej, pomordowanych i złożonych w masowych grobach, m. in. w Pałędziu k. Poznania.

Wiedza i przymioty charakteru takie jak otwartość, przystępność, pogodne usposobienie, szacunek i życzliwość dla innych sprawiły, że Profesor skupiał wokół siebie liczne grono uczniów. Wypromował ponad 20 doktorów, sprawował opiekę naukową w 11 postępowaniach habilitacyjnych, pod jego kierunkiem wykonano ponad 400 prac magisterskich, wielokrotnie recenzował osiągnięcia kandydatów do stopni naukowych w Polsce i za granicą.

Drugim ważnym aspektem działalności Profesora było nieustanne dążenie do ugruntowania pozycji antropologii biologicznej wśród akademickich dyscyplin naukowych. Tę misję Profesor realizował poprzez: (i) budowanie zespołów antropologicznych bądź od podstaw lub takich, których istnienie z różnych powodów było zagrożone. Podziw i szacunek budzi niezwykła mobilność Profesora. Tworzył, reorganizował, kierował zespołami naukowo-badawczymi w

m.in. Katedrze Antropologii UAM w Poznaniu (1972-1989) a następnie w Instytucie Antropologii (1989-1990), Zakładzie Ergonomii i Antropologii Stosowanej Instytutu Antropologii UAM w Poznaniu (1987-1992), Katedrze Antropologii Uniwersytetu Łódzkiego (1990-1998) oraz Katedrze Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego (1998-2005), (ii) współpracę z wieloma krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz podmiotami gospodarczymi, (iii) udział w pracach władz uniwersyteckich, komitetów, komisji i rad naukowych kształtujących kierunki rozwoju nauki w Polsce. W latach 1975-1978 pełnił funkcję prodziekana, a następnie dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UAM w Poznaniu (1981-1984). Na podkreślenie zasługuje fakt, że funkcję dziekana powierzono mu na podstawie wyników pierwszych bezpośrednich demokratycznych wyborów, co stanowi wyraz szacunku i zaufania jakim darzyła Profesora społeczność akademicka oraz (iv) działalność w licznych stowarzyszeniach naukowych polskich i zagranicznych. Profesor przewodniczył Zarządowi Głównemu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego (1984-1987), które w uznaniu zasług przyznało mu godność Członka Honorowego (2003) podobnie jak wcześniej uczyniło to Antropološko Društvo Jugoslavije (1996).

Wymienione osiągnięcia naukowe, działalność dydaktyczna i organizacyjna Profesora były wielokrotnie nagradzane, między innymi: Odznaką Honorową Miasta Poznania (1974), medalem Boży Škerlja (Jugosławia), medalem Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, medalem Edukacji Narodowej (1989), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1989) oraz medalem Wydziału Biologii UAM z okazji 70-lecia (2009). Pragniemy wyrazić naszą ogromną wdzięczność losowi, że dane nam było znać Profesora, uczęszczać na jego zajęcia, brać udział w prowadzonych przez niego badaniach, dyskutować, prowadzić rozmowy. Dzięki Profesorowi poznaliśmy korzenie rodzimej antropologii, jej wkład do nauki, zrozumieliśmy znaczenie zachowania ciągłości w rozwoju dyscypliny. Pozostajemy pod wrażeniem głębokiej mądrości, wielości zainteresowań, otwartości, żywości umysłu Profesora, jego pracowitości, ogromnej życzliwości wobec innych i gotowości niesienia pomocy potrzebującym. Taki obraz profesora Andrzeja Malinowskiego pozostanie w naszej wdzięcznej pamięci.

Beata Violetta Iwanek (1966-2023)

W dniu 12 maja 2023 roku po długiej i nieuleczalnej chorobie odeszła nasza koleżanka i współpracowniczka, mgr Beata Iwanek.

Urodziła się w dniu 4 lipca 1966 roku w Toruniu. Szkołę podstawową, średnią, studium analityczne i studia biologiczne ukończyła w Toruniu. Po studiach rozpoczęła pracę w Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, będąc przez wiele lat wykładowcą z zakresu antropologii fizycznej i anatomii człowieka. W czasie pracy w Akademii została powołana jako ekspert rządu polskiego w skład ekspedycji prowadzącej badania ekshumacyjne w Jedwabnem oraz badania grobów Polaków pomordowanych w różnych miejscowościach w Ukrainie (m.in. Charków, Bykownia, Włodzimierz Wołyński). W późniejszym okresie była związana z Wydziałem Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Instytutem Archeologii Uniwersytetu Gdańskiego w Gdańsku, uczestnicząc w badaniach naukowych i prowadząc zajęcia dydaktyczne dla studentów biologii i archeologii.

Jej zainteresowania naukowe wiązały się z poznawaniem biologicznej historii grup ludzkich, biologii rozwoju człowieka oraz rozwijaniem metodyki badań ludzkich materiałów kostnych.

W środowisku antropologicznym i archeologicznym Jej prace badawcze traktowane są jako cenne źródła do poznawania zjawisk i procesów biologicznych oraz kulturowych, zachodzących w prehistorycznych i historycznych grupach ludzkich. Jej dorobek naukowy posłuży następnym pokoleniom antropologów do

budowania ujęć syntetycznych i analitycznych dotyczących rekonstrukcji biologicznej historii społeczności pradziejowych.

Była osobą czynną, lubianą, cieszącą się powszechnym szacunkiem w środowiskach w których pracowała lub dla których przygotowywała różnego rodzaju opracowania, ekspertyzy, raporty czy analizy.

Była człowiekiem, którego życie i dzieło pozostanie na długo w naszej pamięci i będzie inspirowało następne pokolenia antropologów.

Janusz Piontek

KOMUNIKATY ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTA

W roku 2023 odbyły się trzy posiedzenia Zarządu PTA – w styczniu, wrześniu i październiku. Dotyczyły one bieżących spraw działalności Towarzystwa takich jak: organizacja konferencji w Gdańsku, spraw związanych z prowadzonymi projektami czy omówieniem kwestii finansowych. Podczas posiedzeń przyjęto kilka uchwał między innymi: dotyczącą współorganizowaną przez Polskie Towarzystwo Antropologiczne Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej (OSKA). Dzięki takiemu rozwiązaniu prawnemu możliwe jest występowanie o wsparcie finansowe konferencji między innymi ze źródłem MEN. Zgodnie z przyjętą Uchwałą Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Antropologicznego ustanowił Komitet Stały Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej. W skład Komitetu wchodzi: przewodniczący, wiceprzewodniczący oraz sekretarz. Przewodniczącego Komitetu Stałego Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej powołuje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, natomiast powołanie wiceprzewodniczącego i sekretarza leży w kompetencji Przewodniczącego KS-OSKA. Konferencja OSKA została umieszczona na naszej stronie internetowej.

Zarząd PTA wraz z Komitetem Biologii Organizmalnej PAN oraz PAU wystosował list do Narodowego Centrum Nauki w sprawie utworzenie odrębnego panelu konkursowego o nazwie „antropologia biologiczna”. W liście przewodnim wskazano, że antropologia biologiczna definiowana w szerokim ujęciu metodologicznym, jako zajmująca się ewolucją, zmiennością i rozwojem człowieka w ujęciu jednostkowym i populacyjnym, posługująca się wiedzą i metodami współczesnej biologii ewolucyjnej i biologii molekularnej a także z zakresu metod biochemicznych i biofizycznych nie ma, do dnia dzisiejszego, swojego wyraźnie wyodrębnionego panelu/podpanelu NCN, a antropolodzy biologiczni są „niewidoczni” oraz w zasadzie skutecznie i permanentnie pomijani, jako eksperci w panelach: historycznym (HS3) oraz w panelu nauk o zdrowiu (NZ8). Niestety NCN nie przychylił się do argumentów merytorycznych przedstawionych przez nasze środowisko.

W dniu 21 czerwca 2023 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Podczas zebrania jednogłośnie uchwalono podniesienie składki członkowskiej do wysokości **120 zł** (dla członków zwyczajnych) i **60 zł** (dla pracowników emerytowanych i studentów). Uchwalona wysokość składki członkowskiej obowiązywać będzie od stycznia 2024r. Podniesienie składki związane jest z utworzeniem specjalnego funduszu na rzecz wspierania, w miarę naszych możliwości, emerytowanych członków PTA, którzy zamierzają brać udział w konferencjach organizowanych przez nasze Towarzystwo. Ponadto podczas Walnego Zgromadzenia dokonano zmian w

Statucie PTA. Zmiany te dotyczyły rozszerzenie celów naszego Towarzystwa. Dodano, iż celem PTA jest: a/ opiniowanie istotnych naukowo i społecznie problemów i zagadnień, dotyczących zdrowia, zróżnicowania biologicznego i funkcjonowania człowieka w populacjach pradziejowych, historycznych i współczesnych oraz b/ przygotowywanie specjalistycznych opinii i ekspertyz dla władz i instytucji oraz innych podmiotów w zakresie zagadnień będących przedmiotem antropologii. Ponadto ze Statutu usunięto zapis dotyczący kadencyjności osób będących w Zarządzie. Skorygowano również paragraf odnoszący się do Oddziałów Towarzystwa, a mianowicie zdecydowano, że Zarząd Oddziału tworzyć będzie: przewodniczący, zastępca i sekretarz.

20 września 2023 roku, podczas konferencji Towarzystwa w Gdańsku, odbyło się zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Uczestnicy Zgromadzenia wybrali nowy Zarząd PTA na lata 2024-2027 w składzie:

prof. dr hab. Jacek Tomczyk – Przewodniczący PTA
prof. ucz. dr hab. Marta Krenz-Niedbała – zastępca Przewodniczącego PTA
dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek – Sekretarz Towarzystwa
dr Anna Myszka – Skarbnik Towarzystwa
prof. ucz. dr hab. Anita Szwed
prof. ucz. dr hab. Zbigniew Czapla
prof. ucz. dr hab. Łukasz Kryst
dr hab. Małgorzata Waszak
prof. ucz. dr Jacek Szczurowski
dr Beata Cienkosz-Stepańczak
dr Aleksandra Pudło

Wybrano również skład Sądu Koleżeńskiego oraz Komisji Rewizyjnej.

Do Sądu Koleżeńskiego głosami członków PTA weszli:

dr Wioletta Nowaczewska – Przewodnicząca
dr Maciej Mularczyk – Sekretarz
dr n.med. Aleksandra Karykowska
dr hab. Ewa Rębacz-Maron
dr hab. Agnieszka Suder, prof. ucz.

Do Komisji Rewizyjnej głosami członków PTA weszli:

dr hab. Aleksandra Stachoń, prof. ucz.
dr n. med. Ewa Wójtowicz
dr hab. Aneta Sitek, prof. ucz.
dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka, prof. ucz.

dr hab. Iwona Teul

Podczas Walnego Zgromadzenia jednogłośnie przyjęto uchwałę dotyczącą ustanowienia Medalu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Medal PTA przyznawany byłby wybitnym badaczom z kraju i zagranicy, którzy przyczynili się do rozwoju antropologii. Procedowanie nad Regulaminem Medalu PTA zaplanowano na rok 2024.

Członkowie uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu jednomyślnie poparli propozycję organizacji konferencji PTA w roku 2025 w Poznaniu.

W minionym roku Towarzystwo otrzymało dofinansowanie ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki na publikację *Anthropological Review* oraz organizację konferencji.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

RCN/SP/0058/2021/1 *Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Rozwój czasopism naukowych”*
kwota: 98 444,00 zł

KONF/SP/0439/2023/01 *Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała Nauka II - Wsparcie konferencji naukowych”*
kwota: 20 900,00 zł

*Jacek Tomczyk,
Przewodniczący PTA*

Protokół z Walnego Zgromadzenia Członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego z siedzibą w Poznaniu

W dniu 20 września 2023 roku o godzinie 16:00 (drugi termin) w Gdańsku przy ul. Kazimierza Górskiego 1 (Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu) odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego z siedzibą w Poznaniu. W Zebraniu udział wzięło 55 osób (załącznik nr 1 - lista obecności).

Obrady otworzył prof. dr hab. Jacek Tomczyk, Przewodniczący Zarządu Głównego PTA proponując następujący porządek zebrania:

1. Otwarcie obrad. Stwierdzenie prawidłowości zwołania zgromadzenia; przyjęcie porządku obrad.
2. Wybór:
  - Przewodniczącego zgromadzenia;
  - Protokolanta zgromadzenia;
  - Komisji Skrutacyjnej.
3. Wygłoszenie laudacji oraz głosowanie nad nadaniem tytułów Honorowych Członków PTA (wygłasza dr hab. Barbara Durda-Biernacka, prof. AWF i S)
4. Sprawozdania z działalności Towarzystwa w latach 2019-2023:
  - Przewodniczącego Zarządu Głównego (sprawozdaje prof. dr hab. Jacek Tomczyk)
  - Skarbnika Zarządu Głównego (sprawozdaje dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek);
  - Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej PTA z działalności w latach 2019-2023 (sprawozdaje dr hab. n. med. Iwona Teul, Przewodnicząca);
  - Przewodniczącego Sądu Koleżeńskiego w kadencji 2019-2023 (sprawozdaje dr Wioletta Nowaczewska, Przewodnicząca).
5. Dyskusja i zatwierdzenie sprawozdań oraz udzielenie absolutorium członkom Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego z wykonania przez nich obowiązków w kadencji 2019-2023.
6. Przeprowadzenie wyborów:
  - przewodniczącego Zarządu Głównego;
  - członków Zarządu Głównego;
  - członków Komisji Rewizyjnej;
  - członków Sądu Koleżeńskiego.
7. Sprawy różne, wolne wnioski.
8. Zamknięcie obrad.

Przebieg zgromadzenia

Proponowany porządek zgromadzenia poddany został głosowaniu w trybie jawnym i przyjęty jednogłośnie.

Na Przewodniczącego zgromadzenia zgłoszono prof. dr hab. Ryszarda Żarowa, do roli Protokolanta zgłoszona została dr Beata Cienkosz-Stepańczak. Obu kandydatów wybrano jednogłośnie, w drodze głosowań jawnych. Przewodniczący zgromadzenia poprosił następnie o zgłaszanie kandydatów na członków Komisji Skrutacyjnej. Do roli przewodniczącego zgłoszona została prof. ucz. dr hab. Barbara Kwiatkowska, na członków z kolei zgłoszono następujące kandydatury: dr Magdalena Żegleń, dr Barbara Mnich. W zarządzonym przez Przewodniczącego zgromadzenia głosowaniu jawnym jednogłośnie wybrano Komisję Skrutacyjną w składzie: prof. ucz. dr hab. Barbara Kwiatkowska (Przewodnicząca), dr Magdalena Żegleń (Członek), dr Barbara Mnich (Członek). Następnie Przewodniczący zgromadzenia oddał głos prof. dr hab. Jackowi Tomczykowi, Przewodniczącemu Zarządu Głównego PTA, który zgłosił wniosek o nadanie tytułów Honorowych Członków PTA dla prof. dr. hab. Marka Grzybiaka oraz dr Franciszka Roźnowskiego. Laudacje w poparciu przedstawionych kandydatur wygłosiła dr hab. Barbara Durda-Biernacka, prof. AWFIS. Wszystkie zaproponowane tytuły Honorowych Członków PTA zostały nadane decyzją zgromadzenia, podjętą w drodze głosowania jawnego. Przewodniczący Zarządu Głównego PTA, prof. dr hab. Jacek Tomczyk pogratulował nowo wybranym Członkom Honorowym.

Następnie Przewodniczący zgromadzenia ogłosił przejście do sprawozdawczo-wyborczej części obrad. Rozpoczęły ją sprawozdania:

- Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA z działalności Towarzystwa i jego Zarządu w latach 2019-2023 – prof. dr hab. Jacek Tomczyk;
- Skarbnika Zarządu Głównego PTA – dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek;
- Przewodniczącej Komisji Rewizyjnej – dr hab. n. med. Iwona Teul;
- Przewodniczącej Sadu Koleżeńskiego – dr Wioletta Nowaczewska.

Podsumowując sprawozdania Zarządu Głównego kadencji 2019-2023 Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej wnioskuje o udzielenie ustępującemu Zarządowi Głównego PTA absolutorium. Wniosek ten został jednogłośnie przyjęty na drodze głosowania jawnego, zarządzonego przez Przewodniczącego zgromadzenia. Prof. dr hab. Jacka Tomczyka wyraził następnie swoją wdzięczność za jednomyślne udzielenie absolutorium, a także złożył podziękowania Członkom ustępującego Zarządu Głównego PTA, jak również Członkom i Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej oraz Sadu Koleżeńskiego działających w kadencji 2019-2023.

W dalszej kolejności Przewodniczący zgromadzenia zarządził rozpoczęcie wyborczej części obrad oraz poprosił o zgłaszanie kandydatów na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA. Zgłoszono prof. dr. hab. Jacka

Tomczyka, który wyraził zgodę na kandydowanie. Odbywające się następnie głosowanie na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów, jak również przypomniał procedury głosowania tajnego, obowiązujące Walne Zgromadzenie PTA. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia: 47 głosów za, 1 głosów przeciw, 3 głosy wstrzymujące się. Cztery głosy były nieważne. Na podstawie uzyskanych wyników tajnego głosowania Przewodniczący zgromadzenia ogłosił, iż Przewodniczącym Zarządu Głównego PTA w kadencji 2023-2027 został prof. dr hab. Jacek Tomczyk.

Kolejny punkt obrad stanowiły wybory Członków Zarządu Głównego PTA. Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów. Zgłoszono 12 osób, z których wszystkie wyraziły zgodę na kandydowanie (w kolejności zgłaszania): dr Anna Myszka, dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek, dr Aleksandra Pudło, dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ, dr Jacek Szczurowski, prof. UPWr, dr hab. Anita Szwed, prof. UAM, dr hab. Łukasz Kryst, prof. AWF, dr Aleksandra Stachoń, dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM, dr hab. Małgorzata Waszak, dr hab. Marta Krenz-Niedbała, prof. UAM, dr Beata Cienkosz-Stepańczak.

Odbywające się następnie głosowanie na Członków Zarządu Głównego PTA przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Przypomniał także, iż wybrać należy maksymalnie 10 z 12 zgłoszonych kandydatów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie na Członków Zarządu Głównego PTA przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Oddano 50 głosów ważnych (5 nieważnych), których rozkład przedstawiał się następująco (w nawiasie liczba głosów): dr Anna Myszka (48), dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek (46), dr Aleksandra Pudło (46), dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ (28), dr Jacek Szczurowski, prof. UPWr (43), dr hab. Anita Szwed, prof. UAM (45), dr hab. Łukasz Kryst, prof.

AWF (41), dr Aleksandra Stachoń (21), dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM (40), dr hab. Małgorzata Waszak (30), dr hab. Marta Krenz-Niedbała, prof. UAM (43), dr Beata Cienkosz-Stepańczak (33). Do Zarządu Głównego z najmniejszą liczbą głosów nie weszły dwie osoby: dr Aleksandra Stachoń i dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ. Przewodniczący zgromadzenia pogratulował Członkom Zarządu Głównego PTA wybranym na kadencję 2023-2027. Ogłosił również, że sekretarzem Zarządu Głównego PTA w kadencji 2023-2027 będzie dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek, a skarbnikiem dr Anna Myszk.

Następnie, Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów do Komisji Rewizyjnej przypominając iż, zgodnie ze statutem PTA, tworzy ją przewodniczący wraz z 4 członkami. Zgłoszono 5 osób i wyrazili oni zgodę na kandydowanie. Były to (w kolejności zgłaszania): dr Aleksandra Stachoń, dr hab. n. med. Iwona Teul, dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ, dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka, prof. PAM, dr n.med. Ewa Wójtowicz. Odbywające się następnie głosowanie do Komisji Rewizyjnej przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie do Komisji Rewizyjnej przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Oddano 51 głosów ważnych (1 nieważny). Rozkład głosów przedstawiał się następująco (w nawiasie liczba głosów) dr Aleksandra Stachoń (50), dr hab. n. med. Iwona Teul (51), dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ (50), dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka, prof. PAM (49), dr n.med. Ewa Wójtowicz (48). Przewodniczący zgromadzenia pogratulował członkom Komisji Rewizyjnej wybranym na kadencję 2023-2027.

Kolejny punkt porządku obrad stanowiły wybory do Sądu Koleżeńskiego. Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów przypominając, iż, zgodnie ze statutem PTA, tworzy go przewodniczący oraz 4 członków. Zgłoszono 5 osób, które wyraziły zgodę na kandydowanie. Byli to (w kolejności zgłaszania): dr Aleksandra Karykowska, dr hab. Ewa Rębacz-Maron, prof. AWF, dr Maciej Mularczyk, dr hab. Agnieszka Suder prof. AWF, dr Wioletta Nowaczewska. Odbywające się następnie głosowanie do Sądu Koleżeńskiego przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji

Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie do Sądu Koleżeńskiego przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Oddano 51 głosów ważnych. Nie było głosów nieważnych. Rozkład głosów przedstawiał się następująco (w nawiasie liczba głosów): dr Aleksandra Karykowska (49), dr hab. Ewa Rębacz-Marón (48), prof. AWF, dr Maciej Mularczyk (51), dr hab. Agnieszka Suder prof. AWF (50), dr Wioletta Nowaczewska (48). Przewodniczący zgromadzenia pogratulował członkom Sądu Koleżeńskiemu PTA wybranym na kadencję 2023-2027 oraz ogłosił zakończenie części sprawozdawczo-wyborczej obrad. Następnie, Przewodniczący zgromadzenia zaprosił uczestników Walnego Zgromadzenia do zgłaszania wolnych wniosków.

W wolnych wnioskach prof. dr hab. Jacek Tomczyk, Przewodniczący PTA przedstawił propozycję ustanowienia Medalu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego dla zasłużonych badaczy z kraju i zagranicy oraz Fundacji Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Oba pomysły zostały w trybie jawnym jednomyślnie zaaprobowane przez członków Walnego Zgromadzenia. Szczegółami dotyczącymi powyższych propozycji będą między innymi zajmować się członkowie Zarządu Głównego w najbliższej kadencji.

Przewodniczący prof. dr hab. Ryszard Żarów podziękował wszystkim zebrany za obecność i zakończył Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

Protokolant
Beata Cienkosz-Stepańczak

Sprawozdanie Zarządu Głównego PTA za lata 2019-2023

Podczas wrześniowego Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego ustępujący Zarząd PTA przedstawił swoje sprawozdanie. W sprawozdaniu przedstawiono aktywności i działania podjęte przez Zarząd w kadencji 2019-2023.

1. Przygotowana została nowa strona internetowa z zachowanym dotychczasowym adresem ptantropologiczne.pl. Nowa strona odpowiada aktualnym wymogom technicznym i graficznym podobnych witryn internetowych. Na stronie umieszczono zakładki dotyczące między innymi naszych Aktów Prawnych, sposobu aplikowanie do Towarzystwa oraz wydarzeń naukowych organizowanych lub/i objętych patronatem przez PTA (np. konferencje).
2. Utworzono funkcję rzecznika PTA oraz powołano do istnienia stronę w mediach społecznościowych – Facebooka.
3. Opracowano nowy logotyp PTA, a wraz z nim przygotowano wersję graficzną roll-upu, który został wydrukowany i udostępnionych w kilku oddziałach Towarzystwa. Celem tego przedsięwzięcia była promocja PTA podczas różnorodnych wydarzeń naukowych.
4. Uporządkowana została biblioteka PTA. Periodyki i czasopisma relatywnie nieprzydatne w pracy naukowej (np. w językach dalekowschodnich) zostały usunięte ze zbiorów biblioteki. Podjęto dyskusję na temat formuły działań biblioteki tak, aby jej zbiory mogły być udostępniane szerokiemu gremium odbiorców.
5. W 2019 roku przeprowadzono audyt RODO i wdrożono obowiązki związane z ochroną danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem UE i polską ustawą. 1/ Przygotowano i wdrożono politykę bezpieczeństwa i ochrony danych; 2/ Przygotowano klauzulę informacyjną, zgody, rejestry etc.; 3/ Przeprowadzono audyt użytkowy bezpieczeństwa strony internetowej, zmieniono adres e-mail PTA; 4/ Przeszkolono w zakresie RODO Zarząd Towarzystwa; 5/ Przygotowano wzory upoważnień dla członów Towarzystwa; 6/ Dokonano analizy i wydano opinię prawną w zakresie ochrony danych osobowych.
6. Opracowano Regulamin Zarządu Głównego, Sądu Koleżeńskiego oraz Oddziałów Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Dokumenty zostały umieszczone na stronie internetowej.
7. Zaproponowano zmiany w Statucie PTA, które zostały zaakceptowane podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Zmiany te dotyczyły rozszerzenie celów naszego Towarzystwa. Ponadto ze Statutu usunięto zapis dotyczący kadencyjności osób

będących w Zarządzie. Skorygowano również paragraf odnoszący się do Oddziałów Towarzystwa, a mianowicie zdecydowano, że Zarząd Oddziału tworzyć będzie: przewodniczący, zastępca i sekretarz. Zmiany w Statucie odpowiadają aktualnej sytuacji i potrzebom PTA oraz wzmacniają oddziaływanie Towarzystwa na arenie społecznej.

8. W związku z procedowaniem nowej ustawy dotyczącej cmentarzy i pochówków Polskie Towarzystwo Antropologiczne na prośbę Kancelarii Prezesa Rady Ministrów opracowało rekomendacje dotyczące zasad badania szczątków ludzkich. Ich treść została przygotowana po szerokiej konsultacji z członkami PTA na co dzień badającymi materiały szkieletowe. Gotowy dokument został przesłany organom Państwowym, a także rozpowszechniony wśród muzealników i archeologów. Jest on upubliczniony naszej stronie internetowej.
9. Zarząd PTA podjął szereg prac związanych z funkcjonowaniem czasopisma *Anthropological Review*. Wydawanie czasopisma zostało przeniesione na Uniwersytet Łódzki, z którym zostały podpisane stosowne umowy. W wyniku porozumienia czasopismo jest współwydawane przez UŁ. W ramach prac nad czasopismem poszerzony został skład reakcyjny, który aktualnie obejmuje trzech redaktorów oraz trzech sekretarzy. Dzięki interwencji Zarządu czasopismo zostało podniesione w rankingu MEN i aktualnie punktacja czasopisma wynosi 140pkt.
10. Przygotowano dwa projekty w ramach dofinansowania: *Doskonała nauka – Wsparcie konferencji naukowych*, które dotyczyły organizacji konferencji „Funeralia Gnieźnieńskie”. W obu przypadkach nasze projekty otrzymały wysokie oceny recenzentów i uzyskały finansowanie: Pierwszy projekt (DNK/SP/463728/2020) na kwotę 20 000,00 zł obejmował lata 2021-2022. Drugi, aktualnie realizowany, (KONF/SP/0439/2023/01) na kwotę 20 900,00 zł.
11. Przygotowano projekt dotyczący wsparcia rozwoju naszego czasopisma *Anthropological Review*. Projekt „Rozwój czasopism naukowych” (RCN/SP/0058/2021/1) został pozytywnie rozpatrzony i nasze Towarzystwo na ten cel otrzymało kwotę: 98 444,00 zł. W ramach przyznanych funduszy wprowadzono między innymi elektroniczny obieg artykułów oraz przygotowano digitalizację numerów archiwalnych.
12. Podjęto uchwałę dotyczącą współorganizowania przez Polskie Towarzystwo Antropologiczne Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej (OSKA). Dzięki takiemu rozwiązaniu prawnemu możliwe jest występowanie o wsparcie finansowe konferencji między innymi ze źródeł MEN. Zgodnie z przyjętą uchwałą Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Antropologicznego ustanowił Komitet Stały Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej. W skład Komitetu wchodzi: przewodniczący,

wiceprzewodniczący oraz sekretarz. Przewodniczącego Komitetu Stałego Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej powołuje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, natomiast powołanie wiceprzewodniczącego i sekretarza leży w kompetencji Przewodniczącego KS-OSKA. Konferencja OSKA została stałym elementem naszej strony internetowej.

13. Zarząd PTA wraz z Komitetem Biologii Organizmalnej PAN oraz PAU wystosował list do Narodowego Centrum Nauki w sprawie utworzenia odrębnego panelu konkursowego o nazwie „antropologia biologiczna”. W liście przewodnim wskazano, że antropologia biologiczna definiowana w szerokim ujęciu metodologicznym, jako zajmująca się ewolucją, zmiennością i rozwojem człowieka w ujęciu jednostkowym i populacyjnym, posługująca się wiedzą i metodami współczesnej biologii ewolucyjnej i biologii molekularnej, a także z zakresu metod biochemicznych i biofizycznych, nie ma, do dnia dzisiejszego, swojego wyraźnie wyodrębnionego panelu/podpanelu NCN, a antropolodzy biologiczni są „niewidoczni” oraz w zasadzie skutecznie i permanentnie pomijani jako eksperci w panelach: historycznym (HS3) oraz w panelu nauk o zdrowiu (NZ8). Niestety, NCN nie przychylił się do argumentów merytorycznych przedstawionych przez nasze środowisko.
14. Ustalono utworzenie specjalnego funduszu na rzecz wspierania, w miarę naszych możliwości, emerytowanych członków PTA, którzy zamierzają brać udział w konferencjach organizowanych przez nasze Towarzystwo.
15. Towarzystwo nasze uczestniczyło w Kongresie Towarzystw Naukowych organizowanym przez Radę Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. W związku z naszym wystąpieniem przygotowany został artykuł opublikowany w książce „Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych” (red. naukowa I. Hofman, J. Błazejowski, A. Kansy).

Szerokopłaszczyznowe prace Zarządu możliwe były dzięki podzieleniu funkcji i zadań na poszczególnych członków Zarządów. Tylko dzięki zaangażowaniu wszystkich członków Zarządu i ich poświęceniu udało się wiele spraw pozytywnie przeprowadzić.

*Jacek Tomczyk,
Przewodniczący PTA*

Sprawozdanie skarbnika z działalności finansowej PTA w latach 2019-2023

Polskie Towarzystwo Antropologiczne podzielone jest na 10 oddziałów. Na dzień 20.09.2023 liczyło 292 Członków. Wysokość regularnej składki członkowskiej w latach 2019-23 wynosiła 100 zł, a wysokość składki obowiązującej doktorantów i studentów oraz członków emerytowanych 50 zł. Członkowie honorowi zwolnieni byli z uiszczania składki członkowskiej.

Stan konta PTA w pierwszym dniu kolejnych lat upływającej kadencji wynosił:

01.01.2020 – 25 744,85 zł.

01.01.2021 – 12 835,27 zł.

01.01.2022 – 3 591,65 zł.

01.01.2023 – 18 252,26 zł.

Stan konta w dniu 20.09.2023 wynosił 78 968,27 zł.

Koszty ponoszone przez PTA związane były z organizacją konferencji: Funeraliów Lednicko-Gnieźnieńskich (lata 2021, 2022, 2023) i Ogólnopolskiej Konferencji PTA w Łodzi (rok 2022), konferencji OSKA, przygotowaniem do druku (tłumaczenie, skład) i samym drukiem zeszytów *Anthropological Review* oraz elektroniczną publikacją na platformie Sciendo i wysyłką czasopisma *Anthropological Review*, od 2022 roku z usługą wydawniczą świadczoną przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, umowami cywilno-prawnymi (wysyłka czasopisma, usługi tłumacza, prowadzenie księgowości) oraz podatkami od umów, audytem ochrony przetwarzania danych osobowych (RODO).

Wpływy na konto pochodziły ze składek członkowskich, opłat konferencyjnych uiszczonych przez zgłaszających się chętnych do uczestnictwa w trzech edycjach Funeraliów Gnieźnieńskich w 2021, 2022 i 2023 roku i Ogólnopolskiej Konferencji PTA w Łodzi oraz tegorocznej (2023) edycji Ogólnopolskiej Konferencji PTA, sprzedaży *Anthropological Review* oraz dotacji zewnętrznych. Dofinansowanie zewnętrzne pochodziło od Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W 2022 roku otrzymaliśmy również dotację od jednego z Członków PTA.

W roku 2020 Polskie Towarzystwo Antropologiczne w ramach projektu złożonego do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego otrzymało dofinansowanie do organizacji Funeraliów Gnieźnieńskich w wysokości 20 000 zł. Drugi projekt złożony w 2021 roku dotyczył dofinansowania czasopisma *Anthropological Review*. Projekt został wysoko oceniony przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, przyznano finansowanie w wysokości 98 444 zł - projekt jest w

trakcie realizacji. Kolejne finansowanie, które zdobyliśmy to wsparcie Funeraliów Gnieźnieńskich, które odbędą się w roku 2024, umowa z MEiN jest na etapie finalizacji, tytuł projektu: „Od 'Adama i Ewy' do współczesności: więzy rodzinne i społeczne w ujęciu biologicznym i kulturowym” kwota, którą otrzymamy na ten cel to 20 900 zł.

*Aleksandra Lisowska-Gaczorek,
Skarbnik PTA*

Protokół Komisji Rewizyjnej PTA z działalności Zarządu PTA w latach 2019-2023

Komisja Rewizyjna w składzie:

przewodniczący - dr hab. N med. Iwona Teul

vice- przewodniczący - dr Agnieszka Tomaszewska

członkowie - dr Justyna Andrzejewska, dr Aleksandra Stachoń, dr Joanna Rogóż

Komisja Rewizyjna dokonała oceny działalności Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w kadencji 2019-2023.

Komisja stwierdziła, że w mijającej kadencji nadal zmniejszyła się liczbę członków Towarzystwa opłacających składki członkowskie: w ciągu ostatnich czterech lat liczba ta zmalała o blisko 40%. Również liczba członków PTA w omawianym okresie zmniejszyła się i w roku 2023 wynosi 170. Jak więc widać, ponad 2/3 członków nie opłaca regularnie składek członkowskich. Wszyscy Nasi członkowie powinni zdawać sobie sprawę, że taki stan ogromnie ogranicza możliwości działalność Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Decyzja o podwyższeniu od 2018 roku o 100% składek (na podstawie decyzji Walnego Zgromadzenia na ostatnim zjeździe PTA) udało się utrzymać stały poziom przychodów Towarzystwa z tego źródła w ciągu ostatnich czterech lat, natomiast rosła zaległość w opłatach członkowskich.

Środki finansowe Towarzystwa, pochodzące głównie ze składek członkowskich i sprzedaży *Anthropological Review*, zabezpieczały koszty stałe funkcjonowania PTA (przede wszystkim prowadzenie konta, przygotowanie do druku, publikacja *Anthropological Review*, prowadzenie księgowości) oraz wykorzystywane były na dofinansowanie konferencji naukowych (Funeralia Lednicko-Gnieźnienskie w 2019-23, poprzednie i obecna konferencja PTA oraz Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna) - patronat, każdorazowo na podstawie składanych odpowiednich wniosków. Dodatkowe fundusze PTA, to pozyskane granty w ramach środków MEN: Doskonała Nauka II, które stanowią wsparcie konferencji naukowych wspomnianych wyżej Funeraliów Gnieźnienskich. Wydatkowanie tych środków odbywało się więc zgodnie z celami Polskiego Towarzystwa Antropologicznego zawartymi w jego Statucie. Według sprawozdania Skarbnika Zarządu Głównego PTA stan konta na dzień 20.09.2019 wynosił 78 968,27zł.

Iwona Teul

Sprawozdanie Przewodniczącej Sądu Koleżeńskiego PTA z działalności w latach 2019-2023

Podczas Zgromadzenia Walnego PTA, które odbyło się w Gdańsku dr Wioletta Nowaczewska w imieniu Członków Sądu Koleżeńskiego jako jego Przewodnicząca przedstawiła sprawozdanie dotyczące aktywności tego organu w okresie ostatnich kilku lat. Podkreśliła przygotowanie „Regulaminu Sądu Koleżeńskiego”, który został zaakceptowany przez Zarząd Polskiego Towarzystwa Antropologicznego i umieszczony na stronie Towarzystwa, poinformowała także o wpłynięciu (w latach 2019 – 2023) dwóch spraw powiązanych ze sobą: - jednej dotyczącej praw autorskich i drugiej dotyczącej szeroko rozumianej etyki i zasad współżycia społecznego (obie zostały zgłoszone w 2020 roku). Sprawy te po wstępnym zapoznaniu się przez Sąd Koleżeński z ich charakterem uznano za istotnie wykraczającą poza zakres kompetencji prawno-administracyjnych tego organu i w związku z tym nie podlegały dalszemu procedowaniu.

Wioletta Nowaczewska

Protokół Komisji Skrutacyjnej Walnego Zgromadzenia członków PTA 20 września 2023 roku w Gdańsku

Komisja Skrutacyjna w składzie: dr hab. prof. UPWr. Barbara Kwiatkowska. – przewodniczący oraz członkowie: dr Magdalena Żegleń oraz dr Barbara Mnich, po przeprowadzeniu wyborów do Zarządu Głównego PTA, Komisji Rewizyjnej, Sądu Koleżeńskiego stwierdza, że na Walnym Zgromadzeniu PTA w dniu 20 września 2023 r. było obecnych 52, a następnie (po dojściu 3 osób) 55 uprawnionych do głosowania członków PTA.

Zgodnie ze Statutem PTA głosowania odbyły się w II turze, z uwagi na brak kworum w turze I.

Głosowania (wyjściowa łączna liczba uprawnionych do głosowania, w oparciu o listę obecności: 52)

Wybór protokolanta Walnego Zebrania PTA (Liczba uprawnionych do głosowania 52):

- a. proponowany kandydat: dr Beata Cienkosz-Stepańczak
- b. wyniki głosowania:
  - i. za: 52
  - ii. przeciw: 0
  - iii. wstrzymujących się od głosu: 0

Wybory do Zarządu Głównego PTA:

Wybór Przewodniczącego Walnego Zebrania PTA (uprawnionych do głosowania 54):

- a. proponowany kandydat: prof. dr hab. Ryszard Żarów
- b. wyniki głosowania:
  - i. za: 54
  - ii. przeciw: 0
  - iii. wstrzymujących się od głosu: 0

Udzielenie absolutorium dla Zarządu Głównego PTA na kadencję 2019-2023 (uprawnionych do głosowania 54):

- a. wyniki głosowania:
  - i. za: 54
  - ii. przeciw: 0
  - iii. wstrzymujących się od głosu: 0

Udzielenie absolutorium dla Komisji Rewizyjnej na kadencję 2019-2023 (uprawnionych do głosowania 54):

- a. wyniki głosowania:

- i. za: 54
- ii. przeciw: 0
- iii. wstrzymujących się od głosu: 0

Udzielenie absolutorium dla Sądu Koleżeńskiego na kadencję 2019-2023 (uprawnionych do głosowania 54):

a. wyniki głosowania:

- i. za: 54
- ii. przeciw: 0
- iii. wstrzymujących się od głosu: 0

Wybór Przewodniczącego PTA na kadencję 2023-2027 (uprawnionych do głosowania 55):

a. proponowani kandydaci:

- i. prof. dr hab. Jacek Tomczyk;

b. wyniki głosowania:

- i. za: 47
- ii. przeciw: 1
- iii. wstrzymujących się od głosu: 3
- iv. nieważnych: 4

Wybór Członków Zarządu Głównego PTA na kadencję 2023-2027 (uprawnionych do głosowania 55):

a. proponowani kandydaci:

- i. dr Anna Myszka
- ii. dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek
- iii. dr Aleksandra Pudło
- iv. dr hab. prof. UŁ Aneta Sitek
- v. dr Jacek Szczurowski, prof. UPWr.
- vi. dr hab. Anita Szwed, prof. UAM
- vii. dr hab. Łukasz Kryst, prof. AWF
- viii. dr Aleksandra Stachoń
- ix. dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM
- x. dr hab. Małgorzata Waszak
- xi. dr hab. Marta Krenz-Niedbała, prof. UAM
- xii. dr Beata Cienkosz-Stepańczak

b. liczba głosów:

- i. dr Anna Myszka 48
- ii. dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek: 46
- iii. dr Aleksandra Pudło: 46
- iv. dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ: 28
- v. dr Jacek Szczurowski, prof. UPWr.: 43
- vi. dr hab. Anita Szwed, prof. UAM: 45
- vii. dr hab. Łukasz Kryst, prof. AWF: 41
- viii. dr Aleksandra Stachoń: 21

- ix. dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM: 40
- x. dr hab. Małgorzata Waszak: 30
- xi. dr hab. Marta Krenz-Niedbała, prof. UAM: 43
- xii. dr Beata Cienkosz-Stepańczak: 33
- xiii. głosy nieważne: 5

Zebranie opuściło trzech członków PTA (łącznie liczba uprawnionych do głosowania: 52).

Wybór Komisji Rewizyjnej na kadencję 2023-2027 (liczba uprawnionych do głosowania: 52):

a. proponowani kandydaci:

- i. dr Aleksandra Stachoń
- ii. dr hab. n. med. Iwona Teul
- iii. dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ
- iv. dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka, prof. PAM
- v. dr n. med. Ewa Wójtowicz

b. liczba głosów:

- i. dr Aleksandra Stachoń: 50
- ii. dr hab. n. med. Iwona Teul: 51
- iii. dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ: 50
- iv. dr hab. Aleksandra Gawlikowska-Sroka, prof. PAM: 49
- v. dr n. med. Ewa Wójtowicz: 48

c. głosy nieważne: 1

Zebranie opuścił jeden członek PTA (łącznie liczba uprawnionych do głosowania: 51).

Wybór Sądu Koleżeńskiego na kadencję 2023-2027 (liczba uprawnionych do głosowania: 51):

a. proponowani kandydaci:

- i. dr Aleksandra Karykowska
- ii. dr hab. Ewa Rembacz-Maron, prof. AWF
- iii. dr Maciej Mularczyk
- iv. dr hab. Agnieszka Suder, prof. AWF
- v. dr Wioletta Nowaczewska

b. liczba głosów:

- i. dr Aleksandra Karykowska: 49
- ii. dr hab. Ewa Rembacz-Maron, prof. AWF: 48
- iii. dr Maciej Mularczyk: 51
- iv. dr hab. Agnieszka Suder, prof. AWF: 50
- v. dr Wioletta Nowaczewska: 48

*Barbara Kwiatkowska,
Przewodnicząca Komisji Skrutacyjnej*

Informacje z działalności Komisji Antropologicznej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie w 2023 roku.

Komisja Antropologiczna należy do najstarszych zespołów naukowych PAU. Powstała w 1873 r., jako Komisja Antropologiczna Akademii Umiejętności, wraz z rozpoczęciem działalności AU. W swoich początkach służyć miała syntezie całokształtu badań nad człowiekiem i dostarczać forum dla dyskusji nad wynikami badań prekursorów folklorystyki, uczonych zainteresowanych biologicznym zróżnicowaniem populacji ludzkich oraz prehistoryków, zorientowanych na współpracę z przyrodnikami.

Celem reaktywowanej Komisji Antropologicznej PAU, jest przede wszystkim integracja środowisk naukowych zajmujących się człowiekiem w wymiarze biokulturowym w tym antropologów biologicznych i kulturowych, archeologów, etnologów oraz specjalistów z zakresu psychologii czy też nauk medycznych i nauk o wychowaniu fizycznym.

Działalność Komisji skupia się na organizowaniu spotkań i sesji naukowych oraz interdyscyplinarnych dyskusji panelowych, podczas których członkowie Komisji wraz z zapraszanymi gośćmi dzielą się wynikami swoich badań z różnorodnych dziedzin i dyscyplin naukowych wskazując na wyjątkowość naszego gatunku w ujęciu holistycznym.

W skład Komisji Antropologicznej PAU wchodzi:

Członkowie PAU - Prof. dr hab. Janusz K. Kozłowski oraz Prof. dr hab. Janusz Kruk

Członkowie Komisji - Prof. dr hab. Paweł Bergman, Dr hab. prof. UJ. Marcin Brocki, Prof. dr hab. Jadwiga Charzewska, Prof. dr hab. Joachim Cieślik, Dr hab. Henryk Głąb, Dr hab. Elżbieta Haduch, Prof. dr hab. Maria Kaczmarek, Dr hab. prof. nadzw. Danuta Kornafel, Prof. dr hab. Sławomir Kozieł, Prof. dr hab. Guido Kriesel, Dr hab. prof. nadzw. Danuta Penkala-Gawęcka, Prof. dr hab. Janusz Piontek, Dr hab. Marcin S. Przybyła, prof. UJ, Prof. Jiri Svoboda, Prof. dr hab. Krzysztof Szostek, Prof. dr hab. Jacek Tomczyk, Prof. dr hab. Ryszard Żarów, Prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska.

W trakcie działalności aktualnego Zarządu Komisji Antropologicznej PAU w Krakowie w 2023 roku do składu Komisji Antropologicznej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie dołączył wybitny antropolog Pan Profesor Rimantas Jankauskas z Uniwersytetu Wileńskiego. W bieżącym roku odbyły się także następujące zebrania naukowe, których streszczenia oraz nagrania wideo można zobaczyć na platformie naukowej Polskiej Akademii Umiejętności.

1. posiedzenie pierwsze:

Data: 4 kwietnia 2023 rok

Referent: **dr hab. prof. UŁ Monika Kujawska** z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego.

Tytuł wystąpienia: „**Etnografia ludzkich relacji z roślinami na podstawie badań prowadzonych wśród trzech społeczności w Ameryce Południowej**”

Streszczenie referatu:

Wielu antropologów podkreśla adekwatność etnografii do badania relacji ludzko-ludzkich. W referacie celowo zawężam pole etnografii wielogatunkowej do etnografii relacji ludzko-roślinnych. Etnografia wielogatunkowa jawi się jako istotny projekt intelektualny, skupia się na rzeczywistości materialno-semiotycznej, w której rośliny są aktywne i są aktorami w życiu społecznym. Niemniej, jako projekt etnograficzny, jest jeszcze bardzo otwarty i niedoprecyzowany metodologicznie. Zupełnie odwrotnie jest w przypadku etnobotaniki – ma ogromne doświadczenie i zaplecze metodologiczne choć praktycznie brak jej teorii. Etnografia ludzkich relacji z roślinami, bazująca na doświadczeniu etnobotanicznym i wzmocniona teoretycznie, może być istotną propozycją przełamującą ten impas. Moje przekonanie wynika z własnego doświadczenia terenowego w gromadzeniu danych etnograficznych oraz z literatury przedmiotu. Poprzez odpowiednie teorie i powiązane z nimi metody, etnografia ludzkich relacji z roślinami jest w stanie odkryć, w jaki sposób światy ludzi i roślin są ze sobą splecione w różnych kontekstach kulturowych (ontologicznych).

Moje badania w Ameryce Południowej to badania z ludźmi w dużo większym stopniu niż badania z roślinami. Rośliny, które opisuję są oglądane w podwójnej soczewce: moich rozmówców i mojej własnej – która jest antropologiczna, po części ekologiczna i botaniczna. Codzienne społeczne relacje moich rozmówców są więcej-niż-ludzkimi relacjami, gdyż wykształcają się w wyniku sprawczości organizmów będących w polu relacji. Takie podejście jawi się jako kluczowe w badaniach z pozaludzkimi aktorami, a nie o nich.

2. posiedzenie drugie:

Data: 13 czerwca 2023 roku.

Referent 1: **dr hab. Henryk Głab**, emerytowany Kierownik Zakładu Antropologii UJ w Krakowie

Tytuł wystąpienia: „**Wspomnienia antropologa z pobytu na Spitsbergenie (Archipelag Svalbard, Norwegia)**”

Referent 2: **dr Anna Myszka** Instytut Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

Tytuł wystąpienia: „**Zmiany zwyrodnieniowe stawów – czy to schorzenie dotyczące tylko współcześnie żyjących?**”

Streszczenie referatu: „**Wspomnienia antropologa z pobytu na Spitsbergenie (Archipelag Svalbard, Norwegia)**”

Wyprawy badawcze na Spitsbergen organizowane były przez Pracownię Badań Polarnych Instytutu Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego kierowaną wówczas przez wybitnego geomorfologa profesora Zdzisława Czeppego. Miały one charakter interdyscyplinarny, w składzie grupy badawczej znajdowali się między innymi archeologowie, botanicy, geomorfolodzy, mineralodzy, klimatolodzy, hydrografowie, ornitolodzy i antropolog. Miałem okazję uczestniczyć w trzech wyprawach w sezonach badawczych 1983, 1984, 1989 roku. Kierownikiem wypraw był wybitny historyk polarnictwa mgr Adam Krawczyk. Zadaniem antropologa było badanie szkieletów łowców pomorskich, którzy zmarli w południowej części wyspy i zostali tam pochowani, często w trudno dostępnych miejscach i dość złożonych okolicznościach.

W ujęciu historycznym Pomorcy to ludy pierwotnie zamieszkujące obszary dzisiejszego Archangielska, Murmańska i okolic Półwyspu Kola. Byli znakomitymi żeglarzami, wielorybnikami, rybakami, łowcami morsów, fok i oczywiście białych niedźwiedzi. Obecność Pomorców na Spitsbergenie datowana jest mniej więcej od drugiej połowy XVII stulecia do końca XIX wieku. Badania antropologiczne ludności eksplorującej w czasach historycznych obszar Południowej części Archipelagu Svalbard oraz udział w ekspedycjach badawczych i towarzyszące temu okoliczności uważam za najwspanialszy okres w mojej działalności naukowo-badawczej. Na koniec dwudziestego stulecia miałem przyjemność powrotu na Spitsbergen będąc kierownikiem naukowym wyprawy Koła Naukowego

Przyrodników Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dwukrotnie do Buriacji śladami profesora Juliana Talko-Hryniewiczza założyciela Katedry Antropologii UJ w roku 1908.

Streszczenie referatu: Zmiany zwyrodnieniowe stawów – czy to schorzenie dotykające tylko współcześnie żyjących?

Choroba zwyrodnieniowa stawów (osteoartroza, OA) jest jednym z najczęściej obserwowanych stanów patologicznych układu kostnego zarówno u współczesnych, jak i dawnych grup ludzkich. Badanie tych zmian cieszy się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród nauk medycznych, jak i antropologicznych.

Chociaż jest to zaburzenie powszechne, łatwe do zaobserwowania i często rejestrowane w dawnych populacjach szkieletowych, jego interpretacja w badaniach antropologicznych nasyca wiele problemów. Z uwagi na wieloczynnikową etiologię osteoartrozy oraz szereg nierozwiązanych problemów metodologicznych interpretacja tego zjawiska w dawnych populacjach ludzkich nie jest jasna. Chociaż OA jest analizowana w kontekście rekonstrukcji stanu zdrowia, stylu życia, wykonywanej pracy czy też kondycji biologicznej dawnych grup ludzkich, badacze są wciąż bardzo ostrożni w jej analizie.

Aby rozwiązać problemy teoretyczne, metodologiczne i interpretacyjne, antropolodzy podejmują się badań nad wpływem niektórych czynników wpływających na powstawanie i rozwój zmian zwyrodnieniowych stawów. Badają zależności między osteoartrozą a masą ciała, gęstością kości, aktywnością fizyczną, wiekiem czy płcią. Wyniki tych badań nie są jednomyślne, a w wielu przypadkach przeciwne do wyników badań klinicznych. Celem poszerzenia wiedzy na temat w/w zależności oraz rozwiązania problemów teoretycznych i metodologicznych, konieczne wydają się dalsze badania nad zmianami zwyrodnieniowymi stawów. Może mieć to kluczowe znaczenie dla właściwej oceny i interpretacji OA w badaniach dawnych grup ludzkich.

Celem niniejszego wystąpienia było przybliżenie problematyki zmian zwyrodnieniowych stawów w dawnych populacjach ludzkich uwzględniając czynniki etiologiczne, metody oceny, problemy badawcze i interpretacyjne.

3. posiedzenie trzecie:

Data: 23 listopada 2023 roku.

Referenci: dr **Paulina Borówka** - Katedra Antropologii, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki

dr hab., prof. UŁ Wiesław Lorkiewicz - Katedra Antropologii,
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki

dr Michał Seweryn - Pracownia Biobank, Wydział Biologii i
Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, Centrum Analiz,
Modelowania i Nauk Obliczeniowych, Wydział Biologii i
Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki

dr., prof. UŁ Dominik Strapagiel - Pracownia Biobank,
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki

Tytuł wystąpienia: „Zróżnicowanie genetyczne populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu”

Streszczenie referatu:

W referacie podjęto temat dotyczący analizy zróżnicowania genetycznego populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu. Badania przeprowadzono w oparciu o dane z pełnogenomowego sekwencjonowania próbek od 111 szkieletów ludzkich obejmujących (wg danych archeologicznych): 1) przeciętnych mieszkańców Polski w okresie wczesnego średniowiecza – stanowiska w Brześciu Kujawskim, Piotrowie (gm. Poddębice), Chełmnie (gm. Dąbie), Płocku, Ostrowitem (gm. Chojnice), Sandomierzu oraz Lubinie (gm. Międzyzdroje); 2) prawdopodobną elitę wojskową państwa pierwszych Piastów, według dotychczasowych interpretacji przybyłą tu z terenu Rusi (Waregowie) – Lutomiersk (woj. łódzkie). Dodatkowo uwzględniono w analizie szkielety reprezentujące populacje zamieszkujące teren współczesnej Polski we wcześniejszych okresach archeologicznych: przedstawicieli kultury wielbarskiej z okresu rzymskiego (I-IV w. n.e., Weklice st. 7, gm. Elbląg) (n=7) oraz kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (VIII-V w. p.n.e.) (stanowiska Kałdus pow. chełmiński i Boguszewo pow. grudziądzki w woj. kujawsko-pomorskim) (n=2).

Uzyskane wyniki wskazują na duże zróżnicowanie wewnątrzpopulacyjne, natomiast małe zróżnicowanie międzypopulacyjne badanych grup wczesnośredniowiecznych z terenu dzisiejszej Polski. Najliczniej reprezentowane w badanych seriach populacje z terenu Kujaw można uznać za reprezentatywne w opisach zmienności genetycznej mieszkańców całego obszaru Polski we wczesnym średniowieczu: zakres zmienności wyznaczony przez te populacje praktycznie obejmuje inne grupy z terenu Polski uwzględnione w analizie.

Populacja użytkująca wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Lutomiersku odróżnia się od pozostałych populacji z wczesnego średniowiecza z terenu Polski, nawiązuje natomiast do grup wikińskich spoza Polski (np. Anglii). Spośród uwzględnionych w analizie populacji z terenu Polski Lutomiersk podobny jest do późno-wikińskiej populacji z Bodzi. Analiza indywidualna osobników ze stanowiska Lutomiersk wykazała ich znaczne zróżnicowanie pod względem podobieństwa do miejscowej populacji słowiańskiej i grup o pochodzeniu skandynawsko/warekim. W obrębie tej populacji można więc wyróżnić trzy grupy: autochtoniczną, allochtoniczną i „mieszaną”, tylko częściowo pokrywające się z interpretacją wyznaczników pozabiologicznych (materialnych) pochodzenia zmarłych.

Przedstawiciele kultury łużyckiej mieszczą się w ogólnej zmienności populacji polskiej z okresu wczesnego średniowiecza. Uzyskane wyniki nie dają więc podstaw do odrzucenia hipotezy o lokalnej ciągłości populacji ludzkich na tym terenie od wczesnej epoki żelaza.

*W imieniu Komisji Antropologicznej PAU w Krakowie
Przewodniczący : prof. dr hab. Krzysztof Szostek*

Funeralia Gnieźnieńskie

Polskie Towarzystwo Antropologiczne wraz z Instytutem Kultury Europejskiej UAM w Gnieźnie zorganizowało już po raz trzeci konferencję „Funeralia Gnieźnieńskie”. Konferencja bardzo dobrze rozpoznawalna zarówno wśród antropologów, archeologów, jak i historyków zgromadziła w maju (17-18.05.2023) ponad stu uczestników z różnych ośrodków naukowych oraz instytucji muzealnych. Wykład wprowadzający wygłosił prof. dr hab. Daniel Makowiecki (UMK, Toruń): *Człowiek wobec świata zwierząt według archeozoologa*. Zgodnie z przyjętą nową formułą konferencja zakończyła się warsztatami naukowymi, które poświęcone były zagadnieniom archeozoologicznym, Warsztaty prowadziła pani dr Anna Gręzak z Wydziału Archeologii, Uniwersytetu Warszawskiego.

Uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Książka abstraktowa, jak i galeria ze spotkania w Gnieźnie zostały umieszczone na stronie głównej PTA.

Polskie Towarzystwo Antropologiczne pozyskało kolejny projekt na organizację Funeraliów w 2024 roku. Tematyką kolejnego spotkania będzie: *Od 'Adama i Ewy' do współczesności: więzy rodzinne i społeczne w ujęciu biologicznym i kulturowym*. Projekt jest finansowany ze środków *Doskonała nauka – Wsparcie konferencji naukowych* (KONF/SP/0439/2023/01).

Wykład wprowadzający wygłoszony przez prof. dr hab. Daniela Makowieckiego (UMK, Toruń)

Zwiedzenie Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie

Warsztaty zooarcheologiczne

Jacek Tomczyk

Podsumowanie XLIX Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

W dniach 20-22 września 2023 r. w murach Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku odbyła się XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „*Antropologia – nauka interdyscyplinarna*”. Organizatorem konferencji był Oddział Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Gdańsku we współpracy z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku oraz Muzeum Archeologiczne w Gdańsku ze wsparciem finansowym Miasta Gdańska i Pomorskiej Federacji Sportu.

Uczestnicy XLIX Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „*Antropologia – nauka interdyscyplinarna*” [fot. Damian Jeżyk]

Przewodniczący PTA – prof. dr hab. Jacek Tomczyk wraz z Komitetem Organizacyjnym Konferencji [fot. Damian Jeżyk]

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Konferencji
dr hab. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWFis [fot. Damian Jeżyk]

J.M. Rektor AWFis – prof. dr hab. Paweł Ciężczyk [fot. Damian Jeżyk]

Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
prof. dr hab. Jacek Tomczyk [fot. Damian Jeżyk]

Uczestnicy obrad [fot. Damian Jeżyk]

Konferencję rozpoczęła przewodnicząca Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego i prorektor ds. Kształcenia w AWF i S - dr hab. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWF i S oraz przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego – prof. dr hab. Jacek Tomczyk, a otworzył Konferencję – J.M. Rektor AWF i S – prof. dr hab. Paweł Ciężczyk. Wykłady inauguracyjne wygłosiła: prof. dr hab. Zofia Ignasiak (AWF Wrocław) „*Zespół słabości zagrożeniem zdrowego starzenia się społeczeństwa*” oraz dr Aleksandra Pudło „*But jaki jest, każdy widzi*” (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku).

W ciągu trzech dni gościliśmy około 100 uczestników konferencji z różnych ośrodków naukowych w kraju i za granicą, którzy przedstawili swoje najnowsze wyniki badań w formie referatów i posterów.

W czasie konferencji została zaprezentowana wystawa „*Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat*” - efekt współpracy Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i Domu Wiedemanna z Pruszcza Gdańskiego. Wystawa była prezentowana w AWF i S w Gdańsku do końca października 2023 r.

Podczas walnego zebrania członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego do grona Członków Honorowych dołączyli członkowie Oddziału PTA w Gdańsku

Na Zebraniu Walnym PTA w dniu 20 września 2023 r., w czasie XLIX Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „*Antropologia – nauka interdyscyplinarna*” przewodnicząca Gdańskiego Oddziału PTA - dr hab. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWF i S przedstawiła sylwetkę dr Franciszka Rożnowskiego i prof. dr hab. med. Marka Grzybiaka.

Prof. dr hab. med. Marek Marian Grzybiak - sylwetka Kandydata

Prof. dr hab. med. Marek Marian Grzybiak [<http://www.seniorplus.gdynia.pl/edukacja-dla-seniorow/Wyklad-z-cykladu-SPOTKANIA-Z-MEDYCYNA---Serce.html?skid=1>]

Czuję się zaszczycona, mogąc przedstawić Państwu sylwetkę, dzieło i zasługi Profesora Marka Grzybiaka, wybitnego uczonego, cieszącego się ogromnym autorytetem w środowiskach naukowych w kraju i za granicą, cenionego nauczyciela akademickiego, wychowawcy wielu licznych kadr naukowych, człowieka skromnego i niezwykle życzliwego ludziom. Przedstawienie wszystkich dokonań i osiągnięć naukowych Pana Profesora nie jest zadaniem łatwym, dlatego pozwolę sobie opisać je w ogromnym skrócie.

Prof. Marek Marian Grzybiak urodził się 13 września 1947 roku we Wrocławiu. Dyplom lekarza uzyskał 15.06.1971 roku na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Gdańsku. Bezpośrednio po ukończeniu studiów rozpoczął pracę naukową w macierzystej uczelni, gdzie przeszedł wszystkie stopnie awansu naukowego. W roku 1979 uzyskał stopień doktora nauk medycznych, a w roku 1989 stopień doktora habilitowanego. W 1999 roku uzyskał tytuł naukowy profesora nauk medycznych.

W czasie ponad 40 letniej pracy w Akademii Medycznej w Gdańsku, a następnie w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, Profesor Marek Grzybiak pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji w swojej uczelni oraz w innych ośrodkach i instytucjach naukowych. W latach 1990-1993 pełnił funkcję Prodziekana Wydziału Lekarskiego AM w Gdańsku, w latach 1993-1996 był prorektorem ds. Dydaktyki AM w Gdańsku. Ponadto pełnił funkcję Członka: Rady Wyższego Szkolnictwa Medycznego przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej (1982-1985), Zespołu Organizacyjnego Komitetu Podyplomowego przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej (1991-1994), Sekcji Uczelni Medycznych Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (2000-2001), Państwowej Komisji Akredytacyjnej (2002-2007).

Wieloletnia działalność naukowa Profesora Marka Grzybiaka dotyczy zagadnień związanych z sercem. Warto zaznaczyć, że na wyniki prac dotyczących układu żył nieparzystych prezentowanych przez prof. M. Grzybiaka powoływano się w kilku wydaniach dzieła Gray,s Anatomy. Uznanie dorobku naukowego Profesora w kraju i za granicą jest potwierdzone także licznymi cytowaniami Jego prac.

Jego badania miały charakter interdyscyplinarny, w których łączył zagadnienia anatomii z medycyną i antropologią oraz naukami o sztuce. Jest autorem lub współautorem 390 prac, w tym 20 pozycji to podręczniki. Część dorobku naukowego stanowią prace o tematyce antropologicznej i prymatologicznej. Prof. Marek Grzybiak jest kontynuatorem działalności naukowej „Gdańskiej Szkoły Prymatologicznej”, której twórcą był prof. Michał Reicher. Marek Grzybiak jest wieloletnim Przewodniczącym Komisji Prymatologicznej Gdańskiego Towarzystwa Naukowego oraz twórcą i głównym organizatorem 23 konferencji prymatologicznych.

Profesor Marek Grzybiak jest także sprawnym organizatorem nauki. Zgromadził wokół siebie wielu ambitnych i aktywnych naukowców. Jest promotorem 24 zakończonych rozpraw doktorskich, opiekunem trzech ukończonych przewodów habilitacyjnych oraz autorem recenzji wielu rozpraw habilitacyjnych i doktorskich oraz wniosków dotyczących nadania tytułu profesora. Należy podkreślić, że bardzo wspierał środowisko antropologów w Gdańsku i w kraju.

Jest inicjatorem i współorganizatorem Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Gdańsku, wieloletnim jego przewodniczącym, a następnie wiceprzewodniczącym. Był współorganizatorem dwóch antropologicznych konferencji naukowych w Gdańsku (1993 i 2003 roku). Po konferencji Polskiego Towarzystwa Antropologicznego odbytej w 2003 roku w Gdańsku pt. „Wszystkich rzeczy miarą jest człowiek” Profesor Marek Grzybiak był pomysłodawcą wydania książki z pracami pokonferencyjnymi w formie elektronicznej.

Przez około 30 lat był związany także z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, gdzie prowadził zajęcia z anatomii i antropologii ze studentami malarstwa i rzeźby.

Za swoją działalność o niezwykle szerokim zasięgu i wybitne osiągnięcia Profesor Marek Grzybiak otrzymał wiele nagród i wyróżnień. Wśród odznaczeń i medali zarówno krajowych, jak i zagranicznych, którymi uhonorowano Profesora należy wymienić: Złoty Krzyż Zasługi (2003), Medal Edukacji Narodowej (2003) oraz Medal im. Alesa Hrdlicki (2009) – prestiżowe wyróżnienie, przyznawane co 10 lat przez Czeskie Towarzystwo Antropologiczne wybitnym antropologom.

Przez wiele lat prowadził wykłady z zakresu anatomii prawidłowej, klinicznej i antropologii w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym oraz wykłady z zakresu medycyny i antropologii w Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

Przez wiele lat był popularyzatorem wiedzy anatomicznej i antropologicznej w mediach lokalnych i o zasięgu krajowym.

Zarząd PTA Oddział w Gdańsku wraz z członkami jest przekonany, że prof. Marek Grzybiak w pełni zasługuje na nadanie godności członka honorowego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego za swoje ponad 50-letnie upowszechnianie wiedzy z zakresu antropologii.

Dr Franciszek Rożnowski - sylwetka Kandydata

Dr Franciszek Rożnowski [zbiory prywatne F. Rożnowski]

Mam wielki zaszczyt i honor przedstawić sylwetkę Pana Doktora Franciszka Rożnowskiego, wybitnego i cenionego antropologa, nauczyciela akademickiego, człowieka skromnego i niezwykle życzliwego ludziom. Zaprezentowanie wszystkich dokonań Doktora w krótkim wystąpieniu jest zadaniem niewykonalnym. Pozwolę sobie zatem na zaakcentowanie tylko najważniejszych faktów z bogatego życiorysu naukowego Czcigodnego Doktora.

Dr Franciszek Rożnowski urodził się w 1936 roku w Dubnie pow. Działoszyce, woj. wileńskie. W latach 1955-1960 studiował biologię na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. W związku z tym, że od 1 października 1958 roku przywrócono, po 5-letniej przerwie, specjalizację z antropologii, wybrał ten kierunek studiów biologicznych, gdyż już w szkole średniej zapoznał się z pracami prof. Jana Czekanowskiego. Pod Jego kierunkiem napisał pracę magisterską

pt., „Charakterystyka antropologiczna średniowiecznych czaszek z Ostrowa Lednickiego oraz Katedr w Gnieźnie i Poznaniu” ocenioną jako bardzo dobra.

Po ukończeniu studiów w latach 1960-1963 pracował na stanowisku asystenta w Katedrze i Zakładzie Antropologii UAM. Brał czynny udział w pracach wykopaliskowych na cmentarzyskach w Łowyniu, Koszalinie, Kołobrzegu i Wolinie oraz w badaniach stanu rozwoju ontogenetycznego młodzieży z liceów na terenie Wielkopolski.

Od 1 sierpnia 1963 roku podjął pracę na stanowisku adiunkta – kierownika Muzeum w Kołobrzegu. Najpierw organizował tam muzeum o charakterze regionalnym, a następnie Muzeum Oręża Polskiego. Po pięciu latach przeszedł do pracy w Technikum Rybołówstwa Morskiego w Kołobrzegu – na stanowisko nauczyciela. W latach 1963-1972 współpracował z archeologami z województwa szczecińskiego, koszalińskiego i gdańskiego wykonując dla nich szereg opracowań ludzkich szczątków kostnych z grobów szkieletowych i ciałopalnych. W latach 1970-1972 opracowywał materiały z badań rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży indonezyjskiej przekazane mu przez prof. dr hab. Józefa Glinkę. Napisana na ich podstawie praca, pod kierunkiem prof. dr hab. Michała Ćwirko-Godyckiego pozwoliła uzyskać tytuł doktora nauk przyrodniczych – na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Z dniem 1 września 1973 roku został zatrudniony w Instytucie Kształcenia Nauczycieli w Warszawie na stanowisku starszego wykładowcy i powierzono mu funkcję zastępcy dyrektora ds. naukowych w IKNiBO w Koszalinie. W tym instytucie, wspólnie z dr J. Thomasem i po konsultacjach z prof. dr hab. Zbigniewem Drozdowskim powstał projekt siedmioletnich badań ciągłych stanu rozwoju fizycznego, jego uwarunkowań społeczno-ekonomicznych oraz sprawności fizycznej dzieci i młodzieży z Pomorza Środkowego. Od 1 października 1974 roku podjął pracę na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku, w której pracował aż do przejścia na emeryturę. W Katedrze, a później Instytucie Biologii i Ochrony Środowiska pełnił funkcję kierownika Zakładu Biologii Człowieka oraz zastępcy Dyrektora Instytutu. Od września 1980 roku pełnił funkcję prodziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, a po wprowadzeniu stanu wojennego został zmuszony, pod groźbą usunięcia z uczelni, do złożenia rezygnacji z tej funkcji. Po zarządzeniu przez władze III Rzeczypospolitej Polskiej, nowych wyborów do władz uczelni w grudniu 1990 roku został wybrany na trzyletnią kadencję na stanowisko Prorektora ds. studiów dziennych. W latach 1986-1992 pracował dodatkowo w Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku – w Zakładzie Anatomii i Antropologii.

Od początku pracy w WSP w Słupsku dr Franciszek Rożnowski był inicjatorem i twórcą programu: „*Badania biologii populacji ludzkich współczesnych i pradziejowych na Pomorzu*”. W ramach tego realizował dwa główne nurty badań:

- Wieloaspektową analizę stanu biologicznego dawnych populacji ludzkich opartą o szczątki kostne począwszy od III okresu epoki brązu aż po późne średniowiecze.
- Badania stanu rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży pomorskiej wraz z uwarunkowaniami tego procesu.

Swoje wyniki badań dr Franciszek Rożnowski prezentował na licznych konferencjach i kongresach antropologicznych w Europie i na świecie (m.in. w Pradze, Wilnie, Poczdamie, Budapeszcie, Moskwie, Tokio, Mińsku, Ołomuńcu) oraz na wielu konferencjach krajowych. Wyniki badań przedstawił w ponad 160 publikacjach, w tym w czterech książkach. Jest współautorem skryptu z zastosowań statystyki dla studentów biologii. Zorganizował wraz z zespołem dwie konferencje naukowe – jedną w ramach corocznych konferencji Polskiego Towarzystwa Antropologicznego (1992) i drugą poświęconą badaniom dzieci kaszubskich. Wypromował 110 magistrów biologii. Do chwili obecnej współpracuje z archeologami z Gdańska, Lęborka, Słupska, Bytowa, Koszalina i Szczecina wykonując różne ekspertyzy szczątków kostnych oraz publikując w pracach archeologicznych swoje artykuły.

Od roku 1961 jest członkiem Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. W uznaniu osiągnięć naukowych, zasług w zakresie badań naukowych oraz za swoją działalność organizacyjną Doktor Franciszek Rożnowski był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany. Między innymi został odznaczony Medalem Edukacji Narodowej, a w 1990 roku Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zarząd PTA Oddział w Gdańsku wraz z członkami jest przekonany, że dr Franciszek Rożnowski w pełni zasługuje na nadanie godności członka honorowego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego za swoje prawie 70-letnie upowszechnianie wiedzy z zakresu antropologii.

Barbara Duda-Biernacka

GDAŃSKI ODZIAŁ PTA

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe

- Brites-Lagos Carla, Ramos Liliana, Szumilewicz Anna Natalia, Santos-Rocha Rita, 2023, Feasibility of a supervised postpartum exercise program and effects on maternal health and fitness parameters : pilot study., Healthcare vol. 11, nr 20, art. nr 2801, s. 1-16.
- He Juan, Yu Hongli, Jiang Man, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Physical activity programs in Shanxi Province schools in China : effects of in-school and after-school delivery on students' motivational and social outcomes, Sustainability, vol. 15, nr 10, art. nr 8080, s. 1-14
- Kwiatkowska Ewa, Kajdy Anna, Sikora-Szubert Anita, Karowicz-Bilinska Agata, Zembroń-Łacny Anna, Ciechanowski Kazimierz, Krzywański Jarosław, Kwiatkowski Sebastian, Kostka Tomasz, Sieroszewski Piotr, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Polish Society of Gynecologists and Obstetricians (PTGiP) and Polish Society of Sports Medicine (PTMS) recommendations on physical activity during pregnancy and the postpartum period., Ginekologia Polska, s. 1-33.
- Kwiatkowska Ewa, Kajdy Anna, Sikora-Szubert Anita, Karowicz-Bilinska Agata, Zembroń-Łacny Anna, Ciechanowski Kazimierz, Krzywański Jarosław, Kwiatkowski Sebastian, Kostka Tomasz, Sieroszewski Piotr, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników (PTGiP) oraz Polskiego Towarzystwa Medycyny Sportowej (PTMS) dotyczące aktywności fizycznej w ciąży i w czasie po porodzie., Ginekologia i Perinatologia Praktyczna, vol. 8, nr 2, s. 114-128.
- Santos-Rocha Rita, Szumilewicz Anna Natalia, Wegrzyk Jennifer, Hyvärinen Mathilde, Silva Maria-Raquel G., Jorge Rui, Oviedo-Caro Miquel Angel, Gutiérrez Isabel Corrales, 2023, Tytuł oryginału: Guía embarazo activo : actividad física, nutrición y sueño, Santarem : Instituto Politécnico - Escola Superior de Desporto de Rio Maio, http://www.researchgate.net/publication/372907216_Guia_Embarazo_Activo_Actividad_Fisica_Nutricion_y_Sueno_Active_Pregnancy_Guide_Spanish
- Sun Junjiang, Piernicka Magdalena Anna, Worska Aneta Karolina, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, A socio-ecological model of factors influencing physical activity in pregnant women : a systematic review. Frontiers in Public Health, vol. 11, art. nr 1232625, s. 1-12.

- Szablewska Anna, Wierzba Jolanta, Santos-Rocha Rita, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Can pre-pregnancy body mass index and maternal exercise affect birth and neonatal outcomes : a cross sectional study. *Nutrients*, vol. 15, nr 23, art. nr 4894, s. 1-17.
- Rodziewicz-Flis E., Juhas U., Kortas J.A., Jaworska J., Bidza-Bluma I., Babińska A., Micielska K., Żychowska M., Lombardi G., Antosiewicz J., Ziemann E., 2023. Nordic Walking training in BungyPump form improves cognitive functions and physical performance and induces changes in amino acids and kynurenine profiles in older adults. *Frontiers in endocrinology* 14, 1151184, doi:10.3389/fendo.2023.1151184.

2. Czynny udział w konferencjach

- Aschenbrenner P., Urbański R., Erdmann W. S. Mathematical model of a turn in alpine skiing. W: Kozuń M., Nikodem A., Świątek-Najwer E. (eds.) *Biomechanics 2023. Acta of Bioengineering and Biomechanics*, vol. 25, suppl 1, p. 14-15. "International Conference of Polish Society of Biomechanics", 14-16 września 2023, Politechnika Wrocławska, Wrocław. Wystąpienie, poster
- Erdmann W. S. Main regions and towns of the Polish Seacoast: tourism and recreation. Plenary presentation. Konferencja „Miasta Ligi Hanzeatyckiej: dziedzictwo, turystyka, rozwój”, 25-26 maja 2023, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk.
- Powyższe wystąpienie zostało przekazane do wydawnictwa WSTiH; jest przygotowane do wydania w wydawnictwie zwartym.
- Erdmann W. S. Introductory speech of Rector of the Academy of Tourism and Hotel Management in Gdansk, Poland, EU. Plenary presentation. Konferencja „Miasta Ligi Hanzeatyckiej: dziedzictwo, turystyka, rozwój”, 25-26 maja 2023, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk.
- Powyższe wystąpienie zostało przekazane do wydawnictwa WSTiH; jest przygotowane do wydania w wydawnictwie zwartym.
- Erdmann W. S. Immigrants have the right to the education. Plenary presentation. Planowane. „Principles and conditions for building an inclusive educational space”, 13 December 2023, Margulian University, Pavlodar, Kazakhstan. Wystąpienie, głosowe.
- Erdmann W. S. Some technical and tactical problems of long track speed skating. Planowane. The XVI International Scientific Conference in Honour of Anatoly Laputin “Present day issues of modern biomechanics of physical training and sports”, 21-22 December 2023, T. H. Shevchenko National

- University “Chernihiv Colehium”, Chernihiv, Ukraine. Wystąpienie głosowe.
- Guoping Q., Szumilewicz Anna Natalia, Jażdżewska Aleksandra Mirosława, Lipowski Mariusz Józef, Wiech Monika Anna, Radzimiński Łukasz, Yangjun L., Sawczyn Michał Bartosz, Humińska-Lisowska Kinga Agnieszka, Dzitkowska-Zabielska Magdalena, Ossowski Zbigniew Marcin, 2023, The associations between functional mobility and executive function in older women from Poland : preliminary study.W: Current trends in sports sciences and physical education : the 16th Conference of Baltic Society of Sport Sciences , May 24-25, 2023, Biała Podlaska, Poland: programme , s. 28.
  - Labun Justyna, Piernicka Magdalena Anna, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Technika wykonywania ćwiczeń mięśni dna miednicy u młodych, aktywnych fizycznie kobiet i mężczyzn przed i po 6-tygodniowym programie treningowym : badanie pilotażowe.W: Antropologia – nauka interdyscyplinarna : XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk, 20-22 września, s.46. Wystąpienie głosowe.
  - Marcin Łuszczuk, Jolanta Wierzba, Maciej Niedźwiecki, 2023, Restrykcja kaloryczna diety u dzieci i młodzieży z zespołem Downa – implikacje zdrowotne.W: Antropologia - nauka interdyscyplinarna : XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk, 20-22 września 2023, s. 51. Wystąpienie głosowe.
  - Piernicka Magdalena Anna, Labun Justyna, Kortas Jakub Antoni, Bojar Damian, Ossowski Zbigniew Marcin, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Wpływ pojedynczej sesji EMG biofeedback na poprawę techniki skurczu mięśni dna miednicy u kobiet po menopauzie : badanie eksperymentalne. W: Antropologia - nauka interdyscyplinarna : XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk, 20-22 września 2023, s. 63. Wystąpienie głosowe.
  - Pudło A., Paner H., Osypińska M., 2023, Zwierzęta w pradziejowych pochówkach na Pustyni Bayuda w Sudanie” , Funeralia Gnieźnieńskie w Gnieźnie. Wystąpienie głosowe
  - Santos-Rocha Rita, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Training exercise and sport professionals to supervise exercise programs tailored to pregnant and postpartum women : the active pregnancy project workshops and educational resources., W: 28th Annual Congress of the European College of Sport

Science, 4-7 July 2023, Paris, France : book of abstracts / ed. by Guilhem G., Rabita G., Brocherie F., Tsolakidis E., Ferrauti A., Helge J. W., Piacentini M. F., s. 279-280.

- Szablewska Anna, Wierzba Jolanta, Santos-Rocha Rita, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Maternal pre-pregnancy body mass index and gestational weight gain : perinatal outcomes. *European Journal of Midwifery*, vol. 7, suppl. 1, abstr. meeting A132, Abstract book of the 7th EMA Education Conference, Athens - Grece, 26-29 October 2023.
- Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Can we enhance the exercise-related health benefits for women and their offspring by increasing the amount or intensity of physical activity during pregnancy : based on current recommendations and research on the effectiveness of various prenatal exercise interventions. W: XII Kongres Medycyny Sportowej Europejskiej Federacji Stowarzyszeń Medycyny Sportowej "Sportowe życie - zdrowe życie", 19-21 października 2023r. Wrocław, Polska: program kongresu, s.15.
- Szumilewicz Anna Natalia, Santos-Rocha Rita, Radziemiński Łukasz, Bonisławska Iwona Maria, Kochanowicz Andrzej, Mieszkowski Jan Paweł, Brzezińska Paulina, Kuchta Agnieszka, 2023, Effects of HIIT during pregnancy on changes in cardiopulmonary parameters and glucose and lipid metabolism biomarkers : a randomized control trial., *Medicine and Science in Sports and Exercise*, vol. 55, suppl. 9S, s. 451, ACSM Annual Meeting and World Congresses, May 30 to June 2, 2023, Denver, Colorado, USA : abstracts.
- Szumilewicz Anna Natalia, Santos-Rocha Rita, Kwiatkowska E., Kwiatkowski S., Radziemiński Łukasz, 2023, High intensity interval training enhances cardiopulmonary fitness in pregnant women without adverse effects on the levels of placental growth factor (PLGF). W: 28th Annual Congress of the European College of Sport Science, 4-7 July 2023, book of abstracts / ed. by Guilhem G., Rabita G., Brocherie F., Tsolakidis E., Ferrauti A., Helge J. W., Piacentini M. F., Cologne : European College of Sport Science, 2023, s.789-790.
- Szumilewicz Anna Natalia, Wilczyńska Dominika, Walczak-Kozłowska Tamara, Radziemiński Łukasz, 2023, Zmiany w wybranych wskaźnikach fizjologicznych i psychologicznych po 8-tygodniowym programie treningu interwałowego o wysokiej intensywności u kobiet w ciąży prawidłowej. W: *Antropologia - nauka interdyscyplinarna : XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego*, Gdańsk, 20-22 września 2023, s. 79. Wystąpienie głosowe.

- Wołyniec Wojciech, Kochanowicz Andrzej, Radziwiński Łukasz, Mieszkowski Jan Paweł, Renke Marcin, Szumilewicz Anna Natalia, 2023, Changes in albuminuria and kidney function after 8 week high-intensity interval training program in 2nd and 3rd trimester of physiological pregnancy. *Nephrology Dialysis Transplantation*, vol. 38, suppl. 1, abs. 3594, s. i243, 60th ERA Congress, Milan, [Italy] & virtual, June 15-18, 2023.

3. Wykłady na zaproszenie

- Erdman W.S. Zaproszenie typu *visiting professorship* na prowadzenie 40 h wykładów plus seminaria dla pracowników i dyplomantów w: Wydział Sztuki i Sportu, Margulian University, Pavlodar, Kazachstan, 15.11 – 15.12.2023.
- Szumilewicz A. & Mikael Vincent: wykład pt. „Quality-assurance of online coaching and personal training” w czasie “FIBO Future Talks Programme – expert insight and knowledge about our industry’s future” FIBO, 13-16.04.2023, Kolonia, Niemcy.
- Szumilewicz A. wykład pt. “Can we enhance the exercise-related health benefits for women and their offspring by increasing the amount or intensity of physical activity during pregnancy? W czasie: The 12th European Federation of Sports Medicine Associations Congress of Sports Medicine. 19-21.10.2023 Wrocław.
- Szumilewicz A. Wykład pt. “The NEPPE Project – delivering training and assessment in a digital world”. The 14th International Standards Meeting pt. “Skills and workforce development towards EuropeActive’s Horizon 2025”, organizowany przez EuropeActive, 22-23.11.2023, Madrid, Hiszpania

4. Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę

W Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu została zaprezentowana antropologiczna wystawa pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” (25.04-06.09.2023 r.). Kuratorem wystawy była dr Aleksandra Pudło z Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Wystawa opowiada o dawnych mieszkańcach Pruszcza Gdańskiego, na podstawie badań antropologicznych, z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich. Została podzielona na pięć rozdziałów przedstawiających kolejno: 1) historię badań archeologicznych w Pruszczu Gdańskim, 2) odkrycia na cmentarzyskach, 3) charakterystykę biologiczną dawnej ludności, 4) warunki, styl życia i choroby dotyczące dawną ludność z obszaru dzisiejszego Pruszcza Gdańskiego, oraz 5)

różnice i podobieństwach między populacjami tego terenu a populacjami z innych części Europy: m.in. Europy Południowo-Wschodniej, Półwyspu Skandynawskiego i Jutlandzkiego z okresu wpływów rzymskich i ze średniowiecza. Wystawa prezentuje 600 lat dziejów (od II wieku p.n.e. do IV/V w. n.e.) Pruszcza Gdańskiego, jak się organizował, wzrastał i jakim był istotnym punktem osadniczym na szlaku migracyjnym w okresie wpływów rzymskich oraz jak ważnym był punktem wyjściowym dla późniejszych dziejów Pomorza i Europy Środkowo-Wschodniej. Wystawa ta następnie była prezentowana podczas XLIV Ogólnopolskiej Konferencji Antropologicznej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Gdańsku – 20-22.09.

Wystawa pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu. Fot. B. Muller, MAG

Wystawa pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu. Fot. B. Muller, MAG

Wystawa pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu. Fot. B. Muller, MAG

Wystawa pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu. Fot. B. Muller, MAG

Wykład dr Aleksandry Pudło pt. „Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego sprzed dwóch tysięcy lat” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu podczas wernisazu wystawy. Fot. B. Muller, MAG

5. Redakcja czasopism

Członek Rady Redakcyjnej / Komitetu Naukowego:

- Erdman Włodzimierz - *Acta of Bioengineering and Biomechanics*
- Erdman Włodzimierz - *MOJ Applied Bionics and Biomechanics*

Recenzent artykułów anglojęzycznych czasopism naukowych:

- Erdman Włodzimierz - 6 artykułów dla czasopism wydawnictwa MDPI (Multidisciplinary Digital Publishing Institute, Szwajcaria)

6. Członkostwo w gremiach:

- Borman Andrzej - członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego
- Borman Andrzej - Przewodniczący Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego
- Duda-Biernacka Barbara –Prorektor ds. Kształcenia Akademii Wychowanie Fizyczne i Sportu w Gdańsku.
- Duda-Biernacka Barbara – Przewodnicząca Oddziału PTA w Gdańsku
- Erdman Włodzimierz - Rektor Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk
- Piernicka Magdalena – skarbnik Oddziału PTA w Gdańsku
- Pudło Aleksandra – członek Zarządu Głównego PTA
- Pudło Aleksandra – Vice-Przewodnicząca Oddziału PTA w Gdańsku
- Smaruj Mirosław – Prodziekan ds. kierunku Wychowanie Fizyczne Akademii Wychowanie Fizyczne i Sportu w Gdańsku.
- Smaruj Mirosław - Przewodniczący Rady Programowej ds. Jakości i Programów Studiów kierunku Wychowanie Fizyczne Akademii Wychowanie Fizyczne i Sportu w Gdańsku.
- Smaruj Mirosław - Koordynator szkolenia w Szkole Mistrzostwa Sportowego w judo
- Wójtowicz Ewa – sekretarz Oddziału PTA w Gdańsku

7. Medale:

- Szumilewicz Anna - Brązowy Krzyż Zasługi (odznaczenie państwowe).

8. Komitet Organizacyjny Konferencji:

XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „*Antropologia – nauka interdyscyplinarna*”

Przewodnicząca: dr hab. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWF i S

Zastępcy przewodniczącej:

prof. dr hab. Judyta J. Gładkowska-Rzeczycka

prof. dr hab. med. Marek Grzybiak

dr hab. med. Adam Kosiński

dr Franciszek Rożnowski

Sekretarz: dr n. med. Ewa Wójtowicz

Skarbnik: dr Aleksandra Pudło

Członkowie: dr Iwona Bonisławska

dr n. med. Damian Jeżyk

dr Anna Karafova

dr Marian Karafa

dr Marcin Łuszczuk

dr Magdalena Piernicka

dr Mirosław Smaruj

mgr Alicja Bielska

mgr Bartosz Gondek

mgr Agnieszka Podbielska

9. Inne:

- Borman Andrzej, recenzent rozprawy doktorskiej:
- Tomasz Rosochowicz: Zaburzenia temperatury głębokiej ciała w autoimmuno-logicznym zapaleniu mózgu i rdzenia kręgowego u szczura. Analiza temperatury ciała wybranych przypadków klinicznych stwardnienia rozsianego. **Rozprawa doktorska.** Rada Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, 2023.
- Duda-Biernacka Barbara, opiekun naukowy rozprawy doktorskiej:
- Monika Majda "Zastosowanie jednorazowej sesji biofeedback EMG w świadomym skurczu mięśni dna miednicy u kobiet w ciąży prawidłowej", obrona - 21 czerwca 2023 r., AWF i S w Gdańsku.
- Smaruj Mirosław: wykład podczas warsztatów szkoleniowych *Nauczanie i doskonalenie umiejętności technicznych i taktycznych w judo* na temat *Profile przygotowanie techniczno-taktycznego*. COS OPO Cetniewo – 26-28 maja 2023.
- Smaruj Mirosław: wykład podczas warsztatów szkoleniowych *Sprawność fizyczna i umiejętności techniczne we wstępnym etapie szkolenia w judo* –

krok pierwszy na temat *Umiejętności techniczne w judo - ruch naturalny*. COS OPO Cetniewo – 18-19 marca 2023.

- Szumilewicz A. (moderator): webinar pt. ‘Physical activity in pregnancy and postpartum on different continents... How do we differ and which taboo topics are common?’. Link: The NEPPE webinar 3: Physical activity in pregnancy and postpartum on different continents – YouTube, 11.01.2023.
- Szumilewicz A. Wykład pt. „Ćwiczenia kontrowersyjne w ciąży i po porodzie – odczarowujemy szkodliwe mity”, „Festiwal dobrego porodu”, organizowany przez Szkołę Rodzenia Super Mama, Gdańsk, 18.03.2023.
- Szumilewicz A. Prezentacja pt. “Occupational roles in the global physical activity sector” w ramach prac World Active Skills & Workforce Working Group, FIBO, 13-16.04.2023, Kolonia, Niemcy, 16.04.2023.
- Szumilewicz A., Wykład pt. „Aktywność fizyczna w ciąży i ćwiczenia mięśni dna miednicy w okresie okołoporodowym”, „Festiwal dobrego porodu”, organizowany przez Szkołę Rodzenia Super Mama, Gdynia, 17.06.2023.
- Szumilewicz Anna, opiekun pomocniczy rozprawy doktorskiej:
- Monika Majda "Zastosowanie jednorazowej sesji biofeedback EMG w świadomym skurczu mięśni dna miednicy u kobiet w ciąży prawidłowej", obrona - 21 czerwca 2023 r., AWF i S w Gdańsku.
- Szumilewicz A., Wykład pt. „Aktywność fizyczna w ciąży i ćwiczenia mięśni dna miednicy w okresie okołoporodowym”, „Festiwal dobrego porodu”, organizowany przez Szkołę Rodzenia Super Mama, Gdańsk, 14.09.2023.
- Szumilewicz A., „Aktywność fizyczna w ciąży i po porodzie- najnowsze rekomendacje PTMS i PTGiP”, webinar Szkoły Rodzenia „Super Mama”, online, 17.10.2023.
- Szumilewicz A., Aktywność fizyczna w ciąży i ćwiczenia mięśni dna miednicy w okresie okołoporodowym”, „Festiwal dobrego porodu”, organizowany przez Szkołę Rodzenia Super Mama, Gdańsk, 02.12.2023.

10.Podsumowanie Roku 2023

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	-
Wykłady na Seminariach	-
Uczestnicy seminariów	-
Artykuły	8
Monografie	-
Podręczniki	-
Rozdziały	-
Wygłoszone referaty	8
Przygotowane postery	3
Uczestnictwo w konferencjach	26
Wykłady na zaproszenie	4
Granty/projekty nowe	-
Nagrody	-
Medale	1
Wydarzenia popularnonaukowe	10

Ewa Wójtowicz

KRAKOWSKI ODDZIAŁ PTA

SEMINARIA

W roku 2023 odbyły się dwa seminaria (naukowe oraz naukowo-wyborcze) Oddziału Krakowskiego PTA. W każdym z nich udział wzięło sześć osób. Referaty przedstawili:

- prof. dr hab. Ryszard Żarów - „*Wiarygodność oceny wieku I menstruacji metodą retrospektywną*” dotyczący metod stosowanych obecnie w badaniach oraz zaleceń odnoszących się do oceny wieku menarche;
- mgr Paulina Artymiak - „*Zmiany dystrybucji tkanki tłuszczowej dzieci i młodzieży z populacji krakowskiej podczas pandemii COVID-19*” opisujący wpływ okresu pandemii oraz związanych z nią obostrzeń na zmiany w składzie tkankowym ciała dzieci i młodzieży szkolnej z Krakowa;
- mgr Julia Badzińska - „*Wykorzystanie pomiarów antropometrycznych w eksperymentalnych badaniach nad bólem*” przybliżający rolę parametrów antropometrycznych, takich jak wysokość, masa, skład tkankowy ciała czy wskaźnik 2D:4D w wielowymiarowych, interdyscyplinarnych badaniach nad zjawiskiem bólu.

Podczas zebrania naukowo-wyborczego wybrany został Zarząd Oddziału Krakowskiego PTA na kadencję 2023-27, w składzie:

- Przewodniczący: dr hab. Łukasz Kryst, prof. AWF (Zakład Antropologii, Instytut Nauk Biomedycznych, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, AWF Kraków);
- Wiceprzewodnicząca: dr Barbara Mnich (Pracownia Antropologii, Instytut Zoologii i Badań Biomedycznych, Wydział Biologii, UJ Kraków);
- Sekretarz: dr Magdalena Żegleń (Zespół Badania Bólu, Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, UJ Kraków)

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

- Artymiak, P., Żegleń, M., Kowal, M., Woronkiewicz, A. and Kryst, Ł., 2023. Changes in the prevalence of underweight, overweight, obesity and excessive adiposity among adolescents from Kraków (Poland) in the years 1983-2020.

- American Journal of Human Biology 35(6). doi: 10.1002/ajhb.23866.
- Badzińska, J., Żegleń, M. and Kryst, Ł., 2023. Associations of self-perceived and objective BMI and adiposity status among adolescents from Kraków (Poland). American Journal of Human Biology 35(9): doi: 10.1002/ajhb.23916.
  - Kabata-Piżuch A., Suder A., Handzlik-Waszkiewicz P., Teległów A., Marchewka A., 2023. Alterations of body composition, blood morphology and fibrinogen concentration after vibration therapy in older adult women: A Randomized Controlled Trial. Journal of Clinical Medicine 12(20): 6620. DOI: 10.3390/jcm12206620.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M. and Artymiak, P., 2023. Forced migration and integration- comparison of physical fitness of children from Poland and Ukraine as an indicator of general health,” American Journal of Human Biology, 35(7). doi: 10.1002/ajhb.23888.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M. and Artymiak, P., 2023. War in Ukraine : changing the Polish paediatric population as a consequence of forced migration (a preliminary study). Economics and Human Biology 50. doi: 10.1016/j.ehb.2023.101258.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Artymiak, P., Kowal, M. and Woronkiewicz, A. 2023. Analysis of secular trends in physical fitness of children and adolescents (8-18 years) from Kraków (Poland) between 2010 and 2020. American Journal of Human Biology 35(3). doi: 10.1002/ajhb.23829.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Badzińska, J., Kowal, M., Woronkiewicz, A. 2023. Changes in the adiposity level and prevalence of overweight/obesity among children from Kraków (Poland) within the last decade (from 2010 to 2020). Journal of Biosocial Science 56(3): 564–573. doi: 10.1017/S0021932022000189.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Badzińska, J., Woronkiewicz, A. and Kowal, M., 2023. Intergenerational changes in the waist circumference and selected associated indicators among children and adolescents from Kraków (Poland), between 1983 and 2020. International Journal of Environmental Research and Public Health, 20(7): 5344. doi: 10.3390/ijerph20075344.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Das, R., Chakraborty, A., Saha, R., Das, S., Dasgupta, P. 2023. Adiposity level, fat distribution and age at menarche in Bengali girls from Kolkata, India. Human Biology and Public Health, 1:1-13. doi: 10.52905/hbph2023.1.53.
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Gał, M., Woronkiewicz, A., Kowal, M., 2023. The impact of neonatal parameters and parental factors on body fat level in early

- childhood. *Journal of Biosocial Science* 55: 627–634. doi: 10.1017/S0021932022000128.
- Kryst, Ł., Żegleń, M., Kowal, M., Woronkowicz, A. 2023. Time trends (2010-2020) in skinfolds thickness in children and adolescents, with different BMI status, from Kraków (Poland). *Anthropological Anzeiger*, 80(2):135-150. doi: 10.1127/anthranz/2022/1552
  - Kryst, Ł., Żegleń, M., Woronkowicz, A., Kowal, M. 2023. Secular changes of foot dimensions among children and adolescents (3-18 years of age). *Anthropological Anzeiger*, 80(1):31-38. doi: 10.1127/anthranz/2022/1615.
  - Makiel K., Suder A., Targosz A., Maciejczyk M., Haim A., 2023. Effect of exercise interventions on irisin and interleukin-6 concentrations and indicators of carbohydrate metabolism in males with metabolic syndrome. *Journal of Clinical Medicine* 12(1): 369. DOI: 10.3390/jcm12010369.
  - Makiel K., Suder A., Targosz A., Maciejczyk M., Haim, A., 2023. Exercise-induced alternations of adiponectin, interleukin-8 and indicators of carbohydrate metabolism in males with metabolic syndrome. *Biomolecules* 13(5): 852; DOI: 10.3390/biom13050852.
  - Makiel K., Suder A., Targosz A., Maciejczyk M., Koziół-Kozakowska A., Haim A., 2023. Impact of two types of exercise interventions on leptin and omentin concentrations and indicators of lipid and carbohydrate metabolism in males with metabolic syndrome. *Journal of Clinical Medicine* 12(8): 2822. DOI: 10.3390/jcm12082822.
  - NCDRisk Factor Collaboration. 2023. Diminishing benefits of urban living for children and adolescents' growth and development. *Nature* 615: 874–883. doi: 10.1038/s41586-023-05772-8.
  - Stanaszek M., Fugiel J., Koziół S.M., Sebastjan A., Suder A., Ignasiak Z., 2023. Effect of winter outdoor physical activity on body composition and motor performance of Polish adult men. *Healthcare* 11(16): 2348. DOI: 10.3390/healthcare11162348.
  - Strzała, M., Sokołowski, K., Wądrzyk, Ł., Staszkievicz, R., Kryst, Ł., Żegleń, M., Krężałek, P., Maciejczyk, M. 2023. Oxygen uptake kinetics and biological age in relation to pulling force and 400-m front crawl performance in young swimmers. *Frontiers of Physiology*, 14:1229007. doi: 10.3389/fphys.2023.1229007.
  - Żarów, R., Woronkowicz, A., Spring, B., Kowal, M., Brudecki, J. 2023. Reliability of retrospective assessment of the age of first menstruation. *Antropological Review*, 4 (przyjęte do publikacji).
  - Żegleń, M., Kryst, Ł., Bąbel, P., 2023. Diet, gym, supplements, or maybe it

is all in your mind? : a systematic review and meta-analysis of studies on placebo and nocebo effects in weight loss in adults. *Obesity Reviews* 2023:1–14, doi: 10.1111/obr.13660.

- Żegleń, M., Kryst, Ł., Kowal, M., Woronkiewicz, A., 2023. Intergenerational changes in selected cranial measurements of adolescents from Poland from 1938 to 2020. *Anthropologischer Anzeiger*, 80(3): 255–262. doi: 10.1127/anthranz/2023/1679.
- Żegleń, M., Kryst, Ł., Kuszewska, G., Kowal, M., Woronkiewicz, A. 2023. Association between physical fitness and normal weight obesity in children and adolescents from Poland. *American Journal of Human Biology*, 35(11):e23953. doi: 10.1002/ajhb.23953.

2. Udział w konferencjach czynny i bierny:

a. Referaty:

- Ryszard Żarów, Agnieszka Woronkiewicz, Barbara Spring, Małgorzata Kowal, Janusz Brudecki – referat ”O wiarygodności oceny wieku I menstruacji metodą retrospektywną raz jeszcze”; XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22 września 2023;
- Ryszard Żarów, Agnieszka Woronkiewicz, Barbara Spring, Małgorzata Kowal, Janusz Brudecki – referat ” Zmiany w budowie ciała i sprawności fizycznej kobiet i mężczyzn badanych w 2004 i 2022 roku /na podstawie badań ciągłych”; XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego Gdańsk 20-22 września 2023;
- Łukasz Kryst, Magdalena Żegleń, Paulina Artymiak - referat ” Zmiana poziomu sprawności fizycznej dzieci (11-15 lat) z Krakowa, podczas pandemii COVID-19”; XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego Gdańsk 20-22 września 2023;
- Janusz Brudecki – referat „Extremely low ultrasound parameters of the calcaneus in physically active boys and their level of vitamin D3”; IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Motoryczność Sportowa - Założenia Teoretyczne i Implikacje Praktyczne”, Kraków, 21-13 września 2023;
- Suder A., Makiel K., Targosz A., Maciejczyk M., Haim A., 2023. Wpływ dwóch typów treningu zdrowotnego na skład ciała oraz poziom asprozyny u mężczyzn z zespołem metabolicznym; XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22 września 2023;

- Handzlik-Waszkiewicz P., Suder A., Sulowska-Daszyk I., Zając B., 2023. Porównanie aktywności bioelektrycznej mięśni dna miednicy u kobiet po porodzie siłami natury oraz po cesarskim cięciu. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22 września 2023;

b. Plakaty:

- Magdalena Żegleń, Łukasz Kryst, Przemysław Bąbel – poster „Want to be fit? Start with your mind! Wpływ placebo na poziom sprawności fizycznej dzieci: przegląd systematyczny i meta-analiza”; XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22 września 2023.
- Julia Badzińska, Magdalena Żegleń, Łukasz Kryst, Mateusz Wasylewski, Przemysław Bąbel – poster „In how many ways can we calibrate our participants? A systematic review of studies using electrical stimuli”; 13th Congress of the European Pain Federation, Budapest, 20-22 września 2023.
- Magdalena Żegleń, Łukasz Kryst, Julia Badzińska, Przemysław Bąbel – poster „Can placebo and nocebo effects influence a weight loss in adults? A systematic review and meta-analysis”; 4th International Conference of the Society for Interdisciplinary Placebo Studies, Duisburg, 10-13 maja 2023;
- Magdalena Żegleń, Łukasz Kryst, Przemysław Bąbel – poster „Want to be fit? Start with your mind! The role of the placebo effect in physical fitness in children: a systematic review and meta-analysis”; 4th International Conference of the Society for Interdisciplinary Placebo Studies, Duisburg, 10-13 maja 2023;

c. Udział bierny:

- The Genetics of Obesity: Practical Implications for clinical practice and research. Association for the Study of Obesity;
- II Kongres Polskiego Towarzystwa Otyłości Dziecięcej.

3. Granty/projekty kontynuowane i uzyskane w nowym roku przez członków Oddziału PTA:

- Realizacja projektu: „Budowa ciała i aktywność fizyczna osób w wieku 50-52 lata a ich rozwój biologiczny w okresie dziecięcym, młodzieńczym i dorosłym”; projekt finansowany z Regionalnej Inicjatywy Doskonałości AWF Kraków nr 35/PP/RID/2022;
- Realizacja projektu: „Zmiany wskaźnika BMI oraz występowania nadwagi i

otyłości u dzieci i młodzieży (11-15 lat) z Krakowa podczas pandemii COVID-19 – opracowanie materiału”; grant nr 330/BS/INB/2023;

- Realizacja projektu: „Magic potion? No! It's all you! Analysis of the psychological mechanisms of placebo effects on parameters related to physical fitness in the pediatric population”; projekt finansowany w ramach konkursu Inicjatywa Doskonałości Uczelnia Badawcza UJ „Granty wspierające publikacje w najlepszych czasopismach i wydawnictwach”;
- „Wpływ treningu zdrowotnego na skład ciała oraz poziom wybranych adipokin tkanki tłuszczowej u mężczyzn z cechami zespołu metabolicznego”;
- „Wpływ diety wysokobiałkowej, z wykorzystaniem węglowodanów o niskim indeksie glikemicznym na wskaźniki biochemiczne krwi oraz skład ciała u mężczyzn z otyłością brzuszną stosujących trening zdrowotny”;
- „Wpływ treningu według Bebo® oraz wspomaganego EMG-biofeedback u kobiet po porodzie siłami natury oraz po cesarskim cięciu na funkcje mięśni dna miednicy”. Projekt zarejestrowany w Australian New Zealand Clinical Trials Registry: ACTRN 12622000563763.

4. Udział w innych projektach i grantach:

- Udział w badaniach dzieci i młodzieży w ramach współpracy z Małopolskim Związkiem Pływackim;

5. Redakcja czasopism:

- BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation (Part of Springer Nature)

6. Uzyskane stopnie naukowe i awansy naukowe:

- W dn. 6. 12. 2022 w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie odbyła się publiczna dyskusja nad rozprawą doktorską mgr Anny Kabaty-Pizuch p.t.: „Wpływ zabiegów wibracyjnych na wybrane wskaźniki hemoreologiczne i biochemiczne krwi oraz jakość życia mieszkanek Skawiny w wieku 60-70 lat” napisanej pod opieką promotorską dr hab. Agnieszki Suder, prof. ucz.
- W dn. 18. 09. 2023 w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie odbyła się publiczna dyskusja nad rozprawą doktorską mgr Karola Makiela p.t.: „Wpływ treningu fizycznego na skład ciała oraz stan zdrowia mężczyzn z zespołem metabolicznym” napisanej pod opieką promotorską dr hab. Agnieszki Suder, prof. ucz. Praca doktorska została wyróżniona.

7. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi:

- Department of Pediatric Endocrinology and Diabetes Unit, Faculty of Health Sciences, Ben-Gurion University of the Negev w Izraelu;

8. Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę (artykuły popularno-naukowe, wykłady, prowadzenie warsztatów, szkolenia, udzielanie wywiadu):

- Organizacja Olimpiady Biologicznej i członkostwo w Zarządzie Komitetu Okręgowego OB.;

Podsumowanie Roku 2023

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	2
Uczestnicy seminariów	12
Artykuły	21
Monografie	-
Podręczniki	-
Rozdziały	-
Udział w konferencjach	6
Referaty	6
Postery	4
Członkowie PTA uczestniczący w konferencjach	6
Wykłady na zaproszenie	-
Granty/projekty nowe	7
Nagrody	-
Medale	-
Wydarzenia popularnonaukowe	-

Fot. Faculty of Health Sciences, Ben-Gurion University of the Negev w Izraelu

Magdalena Żegleń

ŁÓDZKI ODDZIAŁ PTA

SEMINARIA

1. W dniu 10.10.2023 odbyło się seminarium łódzkiego oddziału PTA podczas którego mgr Paulina Borówka prezentowała tezy rozprawy doktorskiej pt. „Zróżnicowanie genetyczne populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu”. Liczba uczestników: 8 uczestników
2. W dniach 17-18. 11. 2023 odbyły się seminaria łódzkiego oddziału PTA podczas którego Profesor Maciej Henneberg przedstawił trzy krótkie wykłady. Dotyczyły one biologicznych przyczyn otyłości i przystosowań człowieka do spożywania mięsa. Omówione zostały również zagadnienia dotyczące przyczyn rozwoju czerniaka.

Seminarium odbyło się przy okazji wizyty Pana Profesora na Uniwersytecie Łódzkim w związku z nadaniem tytułu *Doktora Honoris Causa* naszej Uczelni. Liczba uczestników: 7 uczestników stacjonarnych i 1 uczestnik w formie zdalnej

Prof. Maciej Henneberg

- Biologiczne przyczyny otyłości
- Ludzie są przystosowani do jedzenia mięsa
- Czerniak (melanoma) nie jest wywoływana promieniami ultrafioletowymi a zależy od fizjologii koloru skóry

Uczestnicy seminarium z prof. Maciejem Hennebergem (fot. Dr Rafał Olszyński).

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

a. Artykuły

- Adamczak K., Kowalski Ł., Zawilski P., Wilczyński J., Borowska B., Kozicka M., Małecka-Kukawka J., 2023. The TRB burial site at Markowice, Poland: preliminary insights and prospects for future work. *Antiquity*, 97(392): 1-8, DOI:10.15184/aqy.2023.19
- Fijałkowska M., Koziej M., Antoszewski B., Sitek A., 2023. Correlations between antimicrobial peptides and spectrophotometric skin color parameters in patients with basal cell carcinoma. *Journal of Cancer Research and Clinical Oncology*, 149: 5697–5704, DOI:10.1007/s00432-022-04530-z
- Iliescu F-M., Pruszkowska-Przybylska P., Sitek A., Żądzińska E., 2023. The effect of skin color variation on 25(OH)D concentration in Polish children. *American Journal of Biological Anthropology*, 180 (4): 733-744, DOI:10.1002/ajpa.24685
- Kobus M., Sitek A., Antoszewski B., Roźniecki J.J., Pełka J., Żądzińska E., 2023. The impact of exposure to tobacco smoking and maternal trauma in fetal life on risk of migraine. *Frontiers in Neuroscience*, 17:1-7, DOI:10.3389/fnins.2023.1191091
- McGreevy K.M., Radak Z., Torma F., Lu A.T, Belsky D.W., Binder A., Marioni R.E., Ferrucci L., Pośpiech E., Branicki W., Ossowski A., Sitek A., Spólnicka M., Raffield L.M., Reiner A.P., Cox S., Kobor M., Corcoran D.L., Horvath S., Torma F., 2023. DNAmFitAge: biological age indicator incorporating physical fitness. *Aging-US*, 15(10): 3904-3938, DOI:10.18632/aging.204538
- Mikulec A., Rosset I., Żądzińska E., 2023. Economic stress affects the human sex ratio: A retest of the Trivers–Willard hypothesis in Poland. *Anthropological Review*, 86 (3): 87-108, DOI:10.18778/1898-6773.86.3.06
- Mrożek K., Marchewka J., Borowska B., Budnik A., 2023. Prevalence and distribution of ossification of the ligamenta flava in a 16th–18th century skeletal population sample from Poland. *International Journal of Paleopathology*, 42: 1-13, DOI:10.1016/j.ijpp.2023.06.001
- Nieczuja-Dwojcka J., Borowska B., Budnik A., Marchewka-Długońska J., Tabak I., Popielarz K., 2023. The Influence of Socioeconomic Factors on the Body Characteristics, Proportion, and Health Behavior of Children Aged 6–12 Years. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20 (4), Numer artykułu: 3303: 1-11, DOI:10.3390/ijerph20043303

- Pietruszewska W., Morawska J., Manning J. T., Sitek A., Antoszewski B., Kasielska-Trojan A., 2023. Digit ratio (2D:4D), laryngeal cancer and vocal fold leukoplakia. *Journal of Cancer Research and Clinical Oncology*, 149(11): 9349-9359, DOI:10.1007/s00432-023-04850-8
- Pośpiech E., Pisarek A., Rudnicka J., Noroozi R., Boroń M., Masny A., Wysocka B., Lisman D., Migacz-Gruszka K., Pruszkowska-Przybylska P., Kobus M., Szargut M., Dowejko J., Stanisz K., Zacharczuk J., Zieliński P., Sitek A., Ossowski A., Spólnicka M., Branicki W., 2023. Introduction of a multiplex amplicon sequencing assay to quantify DNA methylation in target cytosine markers underlying four selected epigenetic clocks. *Clinical Epigenetics*, 15 (1), Numer artykułu: 128: 1-16, DOI:10.1186/s13148-023-01545-2
- Rosset I., Spinek A.E., Stuss M., Sewerynek E., Żądzińska E., 2023. Associations between birth season and lumbar spine bone mineral density in perimenopausal Polish women. *Anthropological Review*, 86 (3): 51-65, DOI:10.18778/1898-6773.86.3.04
- Spinek A.E., Kurek M., Kozakiewicz M., Głąb H., Drażkowska A., 2023. A case of bilateral cleft palate with obturator prosthesis from XVIII century Cracow (Poland). *Journal of Archaeological Science: Reports*, 51:1-8, DOI:10.1016/j.jasrep.2023.104211
- Saniotis A., Papa V., Mietlińska J., Galassi F.M., 2023. Rare Case of Adult Truncus Arteriosus from the Vernon-Roberts Museum of The University of Adelaide (Australia). *Italian Journal of Anatomy and Embryology* (in press)

b. Monografie

- Borowska B. Wyniki badań antropologicznych duchownych i biskupów unickich pochowanych w kryptach 1-4, [w:] Pochówki biskupów i duchownych unickich w kryptach Bazyliki PW. Narodzenia NMP w Chełmie. Wyniki badań 2017-2019, Muzeum Ziemi Chełmskiej s. 105-117.

2. Udział w konferencjach czynny i bierny:

a. Referaty:

- Karina Woźniak, „Droga w zaświaty-droga do wieczności preinkaskich ludności”. Konferencja Podróż przez Wieki 22-23.03. 2023, UŁ
- Bartłomiej Bartecki, Beata Borowska, Tomasz Dzieńkowski, Irka Hajdas, Anna Hyrczała, Marcin Wołoszyn, Early medieval inhumation cemeteries in Gródek-Volyn’. Research status and future perspectives, 21-24.03.2023, Wilno

- Karina Woźniak, „Cechy niometryczne, ich znaczenie i częstość występowania w populacjach” 21-23.05.2023 Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna, Łódź
- Alicja Budnik, Beata Borowska, Justyna Marchewka-Długońska: „Gruźlica w nowożytnym Zbuczu (XVII-XVIII wiek). Doniesienie wstępne”. Funeralia Gnieźnieńskie „Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego”. Człowiek wobec świata zwierząt, 17-18.05.2023, Gniezno, Polska
- Francesco Maria Galassi, Joanna Mietlińska, Wiesław Lorkiewicz, Elena Varotto, Elżbieta Żądzińska, „Bifid ribs in ancient human populations: a systematic reassessment”, 76° Congresso Nazionale Società Italiana di Anatomia e Istologia, 11-13.09.2023, Modena, Włochy
- Joanna Mietlińska, Wiesław Lorkiewicz, Aneta Sitek, „Urazy przypadkowe w populacjach ludzkich z regionu Brześcia Kujawskiego od neolitu do nowożytności”, XLXIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa PTA „Antropologia – nauka interdyscyplinarna”, 20-22.09.2023, Gdańsk, Polska
- Borowska Beata, Warsztaty osteologiczne. II Studencka Konferencja Biologii Człowieka 8–9.12. 2023, UKSW Warszawa

b. Plakaty

- Beata Borowska, Karina Woźniak, Kamil Adamczak, Łukasz Kowalski, Paweł Zawilski, Jarosław Wilczyński, „Obrządek pogrzebowy od późnego neolitu do wczesnego średniowiecza na przykładzie cmentarzyska z Markowic (woj. kujawsko-pomorskie)”, XLXIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa PTA Antropologia – nauka interdyscyplinarna, 20-22.09.2023, Gdańsk, Polska
- Ciszek Anna, Kacprowicz Daria (Sekcja ANTROPOŁOWCY), „Paleopatologie w ujęciu archeologicznym –przeгляд nietypowych odkryć”. II Studencka Konferencja Biologii Człowieka 8–9. 12. 2023, UKSW Warszawa
- Opoka Anna, „Czy karmienie piersią zmniejsza prawdopodobieństwo zachorowania dzieci na COVID-19? –przeгляд literatury”, II Studencka Konferencja Biologii Człowieka 8–9.12.2023, UKSW Warszawa
- Woźniak Karina, Natalia Kwiatkowska, Daria Kacprowicz (Sekcja ANTROPOŁOWCY), „Autyzm w aspekcie psychologiczno-antropologicznym”. II Studencka Konferencja Biologii Człowieka 8–9. 12. 2023, UKSW Warszawa

- Kuta Dominika (Sekcja ANTROPOŁOWCY), „Etnograficzne wierzenia ludności wiejskiej w XIX wiecznej Polsce”. II Studencka Konferencja Biologii Człowieka 8–9.12. 2023, UKSW Warszawa

3. Wykłady na zaproszenie

W dniu 12. 10. 2023 Profesor Maciej Henneberg wygłosił dwa wykłady dla społeczności Uniwersytetu Łódzkiego. Pierwszy zatytułowany „Proces ewolucji ludzi rozpoczęty 7 milionów lat temu nadal biegnie” stanowił przegląd kluczowych odkryć z zakresu antropogenezy. Drugi wykład pt. „Kolumb nie zawinił - pochodzenie syfilisu ze starożytnej Europy” dotyczył przeglądu znalezisk osobników ze zdiagnozowaną kiłą datowanych na okres przed wyprawą Kolumba do Ameryki. Poruszone zostały również kwestie dotyczące możliwości i ograniczeń diagnozowania tej choroby w oparciu o materiał kostny.

Podczas spotkania Pan Profesor złożył na ręce Kierownika Katedry Antropologii Pani Profesor Elżbiety Żądzińskiej odlewy czaszek: *Homo habilis*, StW 53 ze stanowiska Sterkfontein w Afryce Południowej (datowanie 1,8-1,5 mln lat temu), *Australopithecus africanus* ze stanowiska Makapansgat w Afryce Południowej (datowanie 3,3-2,1 mln lat temu) oraz odlew mózgu *Zinjanthropus boisei* (*Paranthropus boisei*) z Olduvai (datowanie o. 2,3-1,2 mln lat temu)

Profesor Maciej Henneberg podczas wykładów dla społeczności Uniwersytetu Łódzkiego (fot. Bartosz Kałużny CKiPR UŁ).

Profesor Maciej Henneberg podczas wykładów dla społeczności Uniwersytetu Łódzkiego (fot. Bartosz Kałużny CKiPR UŁ).

Prezentacja przekazanych odlewów czaszek *Homo habilis* oraz *Australopithecus africanus* i odlewu mózgu *Zinjanthropus boisei* (*Paranthropus boisei*)

4. Udział w badaniach terenowych

- Wykopaliska w Ostrowite (dr Beata Borowska i Studenci Sekcji ANTROPOŁOWCY)
- Wykopaliska w Kiernozi (dr Beata Borowska i Studenci Sekcji ANTROPOŁOWCY)
- Wykopaliska w Peru: Badanie dwóch stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w dolinach Pativilca i Paramonga w Peru przez studentkę Karinę Woźniak (II r. II st. Biologii, opiekun dr Beata Borowska). Prace były prowadzone w ramach projektu naukowego finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z polsko-peruwiańskim zespołem badawczym Programa de Investigación „Los valles de Barranca”, którego członkami są Plinio Guillen, Łukasz Majchrzak i Carlos Escobar. Antropologiczną stroną projektu kierowała dr Justyna Marchewka-Długońska
- Udział w pracach ekshumacyjnych Pani dr Beaty Borowskiej na terenie Łodzi (współpraca m.in. z Archiwum X)

5. Redakcja czasopism

- Dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ - od września 2022 r. Editorial Board Member, Scientific Reports
- Dr Beata Borowska – od maja 2022r. Guest Editor, International Journal of Environmental Research and Public Health

6. Uzyskane stopnie naukowe i awansy naukowe

- Obrona doktoratów –
dr Magdalena Kobus: Prenatalne czynniki ryzyka migreny
dr Paulina Borówka: Zróżnicowanie genetyczne populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu

7. Szczególne osiągnięcia dydaktyczne

- Dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ - tytuł nauczyciela roku akademickiego 2022/23 w studenckim plebiscycie spośród nauczycieli akademickich w Instytucie Ekologii i Ochrony Środowiska UŁ oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej

8. Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę (artykuły popularno-naukowe, wykłady, prowadzenie warsztatów, szkolenia, udzielanie wywiadu)

- Dr Beata Borowska “Antropologiczny poniedziałek – filmowe science fiction”, wykład, warsztaty, FNTiSz, 24.04.2023
- Dr Beata Borowska “Antropologia sądowa” - 19.06-24.06, Seminarium “Biologiczne środowiskowe ślady kryminalistyczne” (wykłady, warsztaty), Zakład Krynologii Policyjnej, Sułkowice
- Dr Beata Borowska “Antropologia sądowa” - 17.11.2023 Wykład dla Prokuratorów (Prokuratura Okręgowa w Łodzi), Łódź
- 19.10. 2023 – Profesor Maciej Henneberg uczestniczył w zajęciach ze studentami i spotkaniach Sekcji “Antropołowcy”.

9. Relacja z konferencji, jubileuszy, wydarzeń najbardziej spektakularnych i okolicznościowych

13.10.2023 odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu UŁ, na którym Panu Profesorowi Maciejowi Hennebergowi zostało nadane odznaczenie *Doktora Honoris Causa*. Ceremonia wręczenia odbyła się podczas posiedzenia Senatu UŁ z okazji Dnia Edukacji Narodowej w auli im. Wacława Szuberta. Sylwetkę laureata jako badacza przedstawiła Rektor UŁ, a laudację na jego cześć wygłosił prof. Wiesław Lorkiewicz, promotor w przewodzie o nadanie doktoratu honoris causa. Dyplom doktoratu wręczyła JM Rektor UŁ wraz z promotorem oraz Dziekanem Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ prof. Andrzejem Krukiem. Następnie Pan prof. Maciej Henneberg wygłosił ilustrowany prezentacją wykład pt. „On going biological evolution of humans in a dynamic system”.

Wręczenie tytułu Doctora Honoris Causa profesorowi Hennebergowi przez promotora dr hab. Wiesława Lorkiewicza, prof. UŁ

Profesor Maciej Henneberg odbierający gratulacje z rąk Pani Rektor prof. Elżbiety Żądzińskiej i Dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska prof. Andrzeja Kruka

Profesor Maciej Henneberg w towarzystwie Władz Uniwersytetu Łódzkiego, dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska oraz promotora i recenzentów Doctora Honoris Causa.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Informacje o działalności organizacyjnej Oddziału PTA lub jego członków

- W dniu 09.11.2023 odbyły się wybory do zarządu łódzkiego oddziału PTA. Przewodniczącym pozostał dr hab. Wiesław Lorkiewicz, prof. UŁ. Zastępcą przewodniczącego, większością głosów, wybrana została dr Beata Borowska, a sekretarzem dr Marta Kurek.

2. Organizowanie konferencji, warsztatów, szkoleń naukowych

- W dniach 21-23. 04. 2023. odbyła się w Łodzi XVI Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna „Letum non omnia finit”. Organizacją przedsięwzięcia zajęła się pani dr Beata Borowska wraz ze studentami Sekcji Antropologicznej Studenckiego Koła Naukowego „Antropołowcy”.

3. Uzyskane nagrody i wyróżnienia za działalność organizacyjną

- Dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ -nagroda Rektora UŁ za działalność organizacyjną

Podsumowanie Roku 2023

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	2
Uczestnicy seminariów	8
Artykuły	13
Monografie	1
Podręczniki	0
Rozdziały	0
Udział w konferencjach	12
Referaty	6
Postery	5
Członkowie PTA uczestniczący w konferencjach	7
Wykłady na zaproszenie	1
Granty/projekty nowe	0
Nagrody	1
Medale	1
Wydarzenia popularnonaukowe	4

Marta Kurek

POZNAŃSKI ODDZIAŁ PTA

SEMINARIA

W mijającym roku w ramach działalności Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego odbyły się dwa seminaria naukowe – 25 stycznia i 26 kwietnia, oba w formie zdalnej. Każde ze spotkań zgromadziło ponad 30 uczestników.

- Pierwsze wystąpienie zatytułowane „On biology of the hobbits from Middle-earth” wygłosił Assoc. Prof. Andrej Suchomlinov z Zakładu Anatomii, Histologii i Antropologii Instytutu Nauk Biomedycznych na Wydziale Medycyny Uniwersytetu Wileńskiego. Prelegent w intrygującym wykładzie podjął próbę wyjaśnienia zjawiska karłowatości hobbitów w twórczości Johna Ronalda Reuela Tolkiena.
- W kwietniu gościliśmy dr hab. Annę Kopiczko z Katedry Biologii Człowieka Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie. W wystąpieniu zatytułowanym "Determinanty masy i gęstości mineralnej kości w różnych regionach szkieletu" przedstawione zostały czynniki kształtujące masę i gęstość mineralną kości u człowieka.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

a. Artykuły

- Golian J., Liczbińska G. 2023. The Operation of Natural Selection through Differential Mortality: the Detva Population during the Great Epidemics, 1831–1920. *Przeszłość Demograficzna Polski (Poland's Demographic Past)* 45 (przyjęty do druku).
- Liczbińska G., Brabec M., Gautam R. K., Jhariya J., Kumar A. 2023. From little girls to adult women: Changes in age at marriage in Scheduled Castes

- from Madhya Pradesh and Uttar Pradesh, India. *PLoS ONE* 18(2): e0281506. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0281506>.
- Liczbińska G., Brabec M., Piontek J., Malina R. M. 2023. Age at menarche, environmental stress and social inequality: Evidence from Poland in the 1930s–1950s. *American Journal of Human Biology* 35(2): e23817. <https://doi.org/10.1002/ajhb.23817>.
  - Liczbińska G., Gautam R. K., Bharati P., Malina R. M. 2023. Body size and weight status of adult Indian males born in the 1890s through 1950s: Age and secular change in the context of demographic, economic and political transformation. *American Journal of Human Biology*, 35(10), e23939. <https://doi.org/10.1002/ajhb.23939>.
  - Liczbińska G., Gautam R. K., Bharati P., Malina R. M. 2023. Regional variation in body size and estimated secular change among adult Indian males born in the 1890s–1950s. *Anthropologischer Anzeiger* 81. DOI: 10.1127/anthranz/2023/1741.
  - Liczbińska G., Králík M. 2022. The strong impact of maternal marital status on birth body size before and during the Second World War in Poznań, district, Poland. *American Journal of Human Biology* 34:e23707. <https://doi.org/10.1002/ajhb.23707>.
  - Liczbińska G., Králík M. 2023. Did the grandmother's exposure to environmental stress during pregnancy affect the birth body size of her grandchildren? The Polish evidence. *The History of the Family*. <https://doi.org/10.1080/1081602X.2023.2290027>.
  - Liczbińska G., Vögele J. 2023. Did cholera kill selectively by sex? Gender differences in mortality caused by 1866 cholera epidemic in Poznań. *Annales de Démographie Historique* 2: 193–217.
  - Liczbińska G., Vögele J., Brabec M. 2023. Climate and disease in historical urban space. Evidence from 19th-century Poznań, Poland. *Climate of the Past*. <https://doi.org/10.5194/cp-2023-26>.
  - Moraes C., Krenz-Niedbała M., Łukasik S. 2024. Forensic facial approximation of an individual with achondroplasia from medieval cemetery in Central Europe. *Digital Applications in Archaeology and Cultural Heritage* 32:1-8, Numer artykułu: e00301. DOI:10.1016/j.daach.2023.e00301
  - Morańska K., Englert-Golon M., Durda-Masny M., Sajdak S., Grabowska M., Szwed A. 2023. Why does your uterus become malignant? The impact of the microbiome on endometrial carcinogenesis. *Life* 13(12):2269. <https://doi.org/10.3390/life13122269>

- Nowaczyk M., Ślik K., Waszak M. 2023. Assessment of the impact of increased physical activity on body mass and adipose tissue reduction in overweight and obese children. *Children*. 10 (5): 764. DOI: 10.3390/children10050764
- Plagens-Rotman K., Merks P., Pisarska-Krawczyk M., Bojanowska K., Jaguszevska E., Lewek A., Madziar K., Kapczuk K., Goździewicz T., Guszczynska-Losy M., Durda-Masny M., Luwański D., Kędzia W., Jarzabek-Bielecka G. 2023. Cervical Cancer Prevention: The Role of the Nurse and Medical Care in Primary and Secondary Cancer Prevention. *Clinical and Experimental Obstetrics & Gynecology* 50(4), 82. <https://doi.org/10.31083/j.ceog5004082>
- Ratajczak M., Waszak M., Śliwicka E., Wendt M., Skrypnik D., Zieliński J., Krutki P. 2023. In search of biomarkers for low back pain: Can traction therapy effectiveness be prognosed by surface electromyography or blood parameters? *Frontiers in Physiology*, Manuscript ID: 1290409 (przyjęty do druku)
- Ratajczak M., Wendt M., Śliwicka E., Skrypnik D., Zieliński J., Kusy K., Krutki P., Waszak M. 2023. Subjective assessment and biochemical evaluation of traction therapy in women with chronic low back pain: does body mass index matter? A clinical study. *BMC Musculoskeletal Disorders* 24 (196): 1-14. DOI: 10.1186/s12891-023-06300-5
- Stolarek I, Zenczak M, Handschuh L, Juras A, Marcinkowska-Swojak M, Spinek A, Dębski A, Matla M, Kóčka-Krenz H, Piontek J; Polish Archaeogenomics Consortium Team; Figlerowicz M. Genetic history of East-Central Europe in the first millennium CE. *Genome Biol.* 2023 Jul 24;24(1):173. doi: 10.1186/s13059-023-03013-9
- Szcześniewska P., Bryl E., Dutkiewicz A., Borkowska A. R., Bilaska K., Paszyńska E., Słopeń A., Dmitrzak-Węglarz M., Hanć T. Cool executive functions and their association with body mass & fatness and the FTO gene in school-aged children. *Scientific Reports* 13(1):12148. doi: 10.1038/s41598-023-38808-0.
- Vögele J., Liczbińska G. 2023. Child Labour and Health During the Industrialization in Western Europe – with special reference to Prussia. *Studia Historiae Oeconomicae* 41(2): 63–78. <https://doi.org/10.14746/sho.2023.41.2.004>.
- Walczak A., Krenz-Niedbała M., Łukasik S., 2023. Insight into age-related changes of the human facial skeleton based on medieval European osteological collection. *Scientific Reports* 13(1):1-18. DOI:10.1038/s41598-

2. Rozdziały

- Pudło A., Waszak M., Krenz-Niedbała M., Tomczyk J. 2023. Polskie Towarzystwo Antropologiczne w kształtowaniu świadomości społecznej na temat zmienności biologicznej i ewolucji człowieka. [in]: Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych. Hofman I, Błażejowski J, Kansy A. (eds), Polska Akademia Nauk, Warszawa, 323-336.
- Waszak M. 2023. Ciąża wielopłodowa w zaawansowanym wieku rozrodczym. [in]: Ciąża wielopłodowa. Bręborowicz GH, Malinowski W. PZWL Wydawnictwo Lekarskie: Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa, 214-228.
- Waszak M. 2023. Czynniki genetyczne i środowiskowe w zmienności cech w okresie okołourodzeniowym. [in]: Ciąża wielopłodowa. Bręborowicz GH, Malinowski W. PZWL Wydawnictwo Lekarskie: Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa, 515-530.

3. Referaty i plakaty:

- Antosik Sz., Liczbińska G., Tomczyk A.M., Brabec M. Wpływ ekstremalnie wysokich i niskich temperatur na proporcje płci przy urodzeniu na przykładzie miasta Poznania, 1848-1900. Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu: „Społeczne i demograficzne uwarunkowania przemian ludnościowych na ziemiach polskich w XIV-XX wieku”, wykład wygłoszony 8 listopada 2023 r, Warszawa.
- Brodowska A., Szcześniewska P., Hanć T. Adverse childhood experiences as predictors of the ADHD symptoms in adulthood: The analysis of the importance of exposure timing”. 9th World Congress on ADHD „Modernising the concept of ADHD”, Amsterdam, 18-21.05.2023
- Brodowska A., Szcześniewska P., Hanć T. Niekorzystne doświadczenia życiowe z okresu dzieciństwa jako czynnik ryzyka rozwoju zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi. XLIX Ogólnopolska Konferencja Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023
- Brodowska A. Rola niekorzystnych doświadczeń z okresu dzieciństwa w etiologii ADHD. XVI Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna, 21-23.04.2023, Łódź.
- Chmielarz M., Liczbińska G., Rachwał P. Social and economic inequalities modified the ratio of sons to daughters at birth in 19th century-Poznań

family. 5th Conference of The European Society of Historical Demography, Radboud University Nijmegen, wykład wygłoszony 2 września 2023.

- Durda-Masny M., Szwed A., Ciomborowska-Basheer J., Makałowska I., Smorowski M., Szymankiewicz-Bręborowicz M. 2023. Kompensacja wzrastania u dzieci urodzonych jako za małe w stosunku do wieku płodowego (SGA) i jej związek ze składem mikrobioty jelitowej w pierwszym roku życia. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego 20-22.09.2023, Gdańsk
- Gautam R.K., Jhariya J., Adak D., Liczbińska G., Premanand B. Ethnic variation in Sitting Height and Leg length among the Indian Population with reference to the Role of Anthropometry in studying Human Diversity. International Conference on Contemporary Trends in Socio-cultural and Biological Variatiin: Revisiting Ethnographic Methods of Human Diversity, wykład wygłoszony 14. 02.2023, Department of Anthropology Dr. Harisingh Gour Vishwavidyalaya.
- Hanć T., Gomuła A., Nowak-Szczepańska N., Chakraborty R., Kozieł S. Ocena związku doświadczenia katastrofy naturalnej we wczesnym rozwoju z poziomem objawów ADHD u dzieci w wieku szkolnym. Badania konsekwencji huraganu Aila. XLIX Ogólnopolska Konferencja Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023
- Kaczmarek M. Somatometria w rozpoznawaniu wysokiego ciśnienia tętniczego u dorastających chłopców i dziewcząt, wyniki badania ADOPOLNOR. XLIX Ogólnopolska Konferencja Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023
- Kozieł S., Gomuła A., Czapla Z. WW I as a nutritional stress factor influencing growth. 31st Aschauer Soirée, Networks in auxology, Saturday, June 17th 2023
- Krenz-Niedbała M., Gratkowska M., Andrzejczak S., Łukasik S. Zależności między szkieletowymi wyznacznikami stresu fizjologicznego w średniowiecznej populacji z Cedyńi. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023, Gdańsk
- Liczbinska G. Regional variation in body size and estimated secular change among adult Indian males born in the 1890s–1950s”, 1st International Conference on Public Health, Health Research Group (HRG) & Department of Statistics, Rajshahi University, Bangladesh (with R. K. Guatam, P. Bharati, RM. Malina), wykład wygłoszony 3 sierpnia 2023.
- Liczbińska G. Body size and weight status of adult Indian males born in the

1890s through the 1950s: Estimated secular change. World Anthropology Congress WAC2023, Bhubaneswar, India, wykład wygłoszony 9 sierpnia 2023.

- Liczbińska G. Parental death's influence on the child's earlier matrimony. The evidence from the city of Poznań, late 1890s and early 1900s. The European Social Science History Conference, Goteborg, wykład wygłoszony 14 kwietnia 2023.
- Liczbińska G. The exposure of pregnant grandmothers to adverse conditions influenced the perinatal outcomes of their grandchildren. The Polish evidence from WWI and the Great Depression. Seminar Family History in Comparative Perspectives (16th – 21st centuries). Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paryż, wykład wygłoszony 12 maja 2023.
- Liczbińska G., Gautam R. K., Brabec M., Kumar A., Jyoti Jhariya J. Differential age at marriage among Scheduled Castes women of Indian states-Madhya Pradesh and Uttar Pradesh: A Cohort study on women born during 1950–1999. International Conference on Contemporary Trends in Socio-cultural and Biological Variation: Revisiting Ethnographic Methods of Human Diversity, Department of Anthropology Dr. Harisingh Gour Vishwavidyalaya, wykład wygłoszony 14. 02.2023.
- Liczbińska G., Králík M. Did the grandmother's exposure to environmental stress during pregnancy affect the birth body size of her grandchildren? The Polish evidence. 5th Conference of The European Society of Historical Demography, Radboud University Nijmegen, wykład wygłoszony 2 września 2023.
- Marco-Gracia F.J., Liczbińska Grażyna, Sex ratio at birth before and during the Second World War: Evidence from Poland. 5th Conference of The European Society of Historical Demography, Radboud University Nijmegen, wykład wygłoszony 2 września 2023.
- Nowaczyk M., Cieślik K., Waszak M. Ocena oddziaływania zwiększonej aktywności fizycznej na redukcję masy ciała i tkanki tłuszczowej dzieci w wieku 10-11 lat z nadwagą i otyłością. XLIX Ogólnopolska Konferencja Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023
- Piontek J. Czy w okresie późnej starożytności oraz okresie średniowiecza występowało zróżnicowanie regionalne ludności zamieszkującej dorzecze Odry i Wisły? XLIX Ogólnopolska Konferencja Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023
- Szwed A., Durda-Masny M., Ciomborowska-Basheer J., Makałowska I., Smorowski M., Szymankiewicz-Bręborowicz M. 2023. The differences in

the composition of the gut microbiota between SGA and AGA children in the first year of life. Human Genome Meeting (HGM), 4-6 maja, Rio de Janeiro, Brazylia

4. Udział bierny:

- Czaplą Z. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego; 20-22.09.2023, Gdańsk
- Krenz-Niedbała M. 92nd Annual Meeting of the American Association of Biological Anthropologists, Reno, Nevada, USA, 19-22.04.2023
- Liczbińska G. *Interdisciplinary Perspectives on Research and Teaching in Historical Demography*. Workshop organized by the Department of Economic History, LSE, 17 - 18 kwietnia 2023 (online).

5. Wykłady na zaproszenie

- Hanć T. Otyłość i ADHD: prenatalne i postnatalne mechanizmy współchorobowości. VI Konferencja „Psychiatria: dialogi interdyscyplinarne”. Wrocław 13-14.10.2023.
- Hanć T. Wzajemne relacje ADHD z traumą: wyzwanie diagnostyczne i terapeutyczne. IV Konferencja Edukacyjno-Szkoleniowa „Psychoterapia Młodych cz. 2. Wskazówki”, Poznań, 28-29.03.2023
- Hanć T., Brodowska A. ADHD i ryzyko traumy. III Kongres ADHD, Warszawa. 20-21.10.2023
- Krenz-Niedbała M. Biologia ludzkich populacji pradziejowych i historycznych. 3.10.2023. Wykład podczas uroczystości inauguracji roku akademickiego 2023/24 Wydziału Biologii UAM w Poznaniu.
- Krenz-Niedbała M. Biologia ludzkich populacji pradziejowych i historycznych. 3.10.2023. Wykład podczas uroczystości inauguracji roku akademickiego 2023/24 Wydziału Biologii UAM w Poznaniu.
- Krenz-Niedbała M. Nonspecific indicators of stress in bioarchaeology. Bonn Center for ArchaeoSciences - Debates in ArchaeoScience. 26.05.2023. Wykład online.

6. Granty/projekty kontynuowane i uzyskane w nowym roku przez członków Oddziału PTA

- *Rodzina jako źródło wiedzy o historycznym Poznaniu, 1830-1930* (NdS/529068/2021/2021), MEiN „Nauka dla Społeczeństwa”(kierownik: Grażyna Liczbińska)
- *Epidemia cholery w 1866 roku jako przełom w dziejach Poznania* (NCN,

OPUS 2021/41/B/HS3/00594) (kierownik: Grażyna Liczbińska)

- *Długoterminowe koszty społeczne niekorzystnych warunków we wczesnym okresie życia w XIX-wiecznych populacjach na przykładzie miasta Poznania*, (NCN, PRELUDIUM BIS 2020/39/O/HS3/00524) (kierownik: Grażyna Liczbińska)

7. Udział w innych projektach i grantach

- *Seasonality of marriages in the Detva parish, 1830-1920. The role of the type of economy and labor migrations*. Opieka naukowa and projektem Jána Goliana, Catholic University in Ružomberok (Slovakia) (Visegrad Funds, V4- 52310331). (opieka naukowa: Grażyna Liczbińska)
- *Naturaleza humana y condiciones socioeconómicas. Explorando la relación entre la biología humana y los factores económicos a través del estudio de los sex ratios al nacimiento*. Opieka naukowa and projektem Francisco J. Marco-Gracia, University of Zaragoza (Programa CAI-Ibercaja de Estancias de Investigación). (opieka naukowa: Grażyna Liczbińska)
- *Długoterminowe koszty demograficzne i zdrowotne późnego rodzicielstwa u potomstwa w społeczeństwach okresu industrializacji na przykładzie miasta Poznania*. Opieka naukowa and projektem Heleny Repczyńskiej (NCN, PRELUDIUM 21, 2022/45/N/HS3/00779). (opieka naukowa: Grażyna Liczbińska)
- *Changes in facial morphology of Polish university students born before, during, and after Second World War*, Opieka naukowa and projektem Lindy Konikovej, Masaryk University Brno (Czechia) (Visegrad Funds, V4-52210169). (opieka naukowa: Grażyna Liczbińska)
- *Parish records from 16th-18th centuries – a source for research on the family and cultural heritage of Poland* (MNiE NdS/531706/2021/2021). (wykonawca w granicie: Grażyna Liczbińska)
- *Epidemiological and nutritional transition among indigenous groups with special reference to the Indian population* (PI: R.K. Gautam, University of Sagar; Ministry of Human Resource Development, Gov. of India, 194046N02). (partner międzynarodowy w projekcie: Grażyna Liczbińska)
- *The Great Leap. Multidisciplinary approaches to health inequalities, 1800-2022* (CA22116; PI: Angelique Janssens, Radboud University Nijmegen), Grażyna Liczbińska: kierująca komitetem sterującym do reprezentowania Polski w COST Action CA22116. Ponadto, jest liderem WG1 (razem z Elena Crinelą Holom i Michaiłem Raftakisem).
- *Studying the History of Health in (Port) Cities (SHiP+)*, PI: Angelique

Janssens, Radboud University, The Netherlands, Grażyna Liczbińska - international research network partner

- Brodowska A.: udział w pracach naukowo-badawczych w ramach grantu POWR.03.02.00-00-I006/17. Kierownik: mgr Paula Szcześniewska

8. Redakcja czasopism

- Durda-Masny M.: sekretarz redakcji Anthropological Review
- Liczbińska G: Editorial Board, Romanian Journal of Population Studies
- Liczbińska G: Plos ONE (Academic Editor)

9. Uzyskane nagrody i wyróżnienia

- Krenz-Niedbała M.: Nagroda zespołowa I stopnia JM Rektor UAM za osiągnięcia naukowe w roku 2022
- Szwed A.: Nagroda zespołowa I stopnia JM Rektora UAM przyznana w 2023 roku za osiągnięcia w pracy dydaktycznej.
- Krenz-Niedbała M.: Nagroda zespołowa II stopnia JM Rektor UAM za osiągnięcia dydaktyczne w roku 2022
- Durda-Masny M. Hanć T., Szwed A.: Nagroda zespołowa II stopnia JM Rektora UAM przyznana w 2023 roku za osiągnięcia w pracy organizacyjnej.
- Hanć T.: Nagroda indywidualna III stopnia JM Rektora UAM przyznana w 2023 roku za osiągnięcia w pracy organizacyjnej.
- Brodowska A. Wyróżnienie za referat wygłoszony na XVI Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej, Łódź, 21-23.04.2023, tytuł wystąpienia: „Rola niekorzystnych doświadczeń z okresu dzieciństwa w etiologii ADHD”.
- Brodowska A. Wyróżnienie za referat wygłoszony na XLXIX Konferencji Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk, 20-22.09.2023, tytuł wystąpienia: „Niekorzystne doświadczenia życiowe z okresu dzieciństwa jako czynnik ryzyka rozwoju zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytami uwagi”.

10. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi

- Catholic University in Ružomberok, Ružomberok, Slovakia
- Department of Anthropology, Dr.H.S. Gour Vishwavidyalaya (A Central University), Sagar, India
- Department of Biostatistics, National Institute of Public Health, Prague, Czech Republic

- Department of Kinesiology and Health Education, University of Texas, Austin, Texas, USA
- Department of Statistical Modelling, Institute of Computer Science, The Czech Academy of Sciences, Prague, Czech Republic
- Department of the History, Philosophy and Ethics of Medicine, University of Düsseldorf, Germany
- École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris
- Eötvös Loránd University in Budapest
- Eurasian National University in Astana
- Indian Statistical Institute, Kolkata, India
- Institute of Bioinformatics at University Muenster, Germany
- Katedra i Klinika Neonatologii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
- Klinika Pulmonologii, Alergologii i Onkologii Pulmonologicznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
- Pridnestrovian State University named after T. G. Shevchenko, Moldova
- Radboud University, Nijmegen, Netherlands
- University of Belgrade
- University of Southampton
- University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava, Slovakia
- University of Tübingen
- Wydział Archeologii UAM w Poznaniu
- Department of Anthropology Masaryk University Brno

11. Szczególne osiągnięcia dydaktyczne

- Hanć T., Krenz-Niedbała M., Szwed A. - udział w pracach Rad Programowych wybranych kierunków na Wydziale Biologii UAM
- Krenz-Niedbała M. - przewodnicząca Komisji ds. oceny jakości prac dyplomowych na Wydziale Biologii UAM
- Liczbińska G.: Nominacja do Nagrody w Plebiscycie Edukacyjnym 2023, prowadzonym przez "Głos Wielkopolski".
- Szwed A. – Pełnomocnik Dziekana ds. Tutoringu i Mentoringu (projekty KRAB i WILK)

12. Członkostwo w gremiach

- Kaczmarek M.: przewodnicząca Europejskiej Asocjacji Antropologicznej (European Anthropological Association, EAA)
- Szwed A.: przewodnicząca sekcji antropologicznej Komitetu Biologii

Organizmalnej PAN

- Czapla Z., Krenz-Niedbała M., Szwed A., Waszak M. – członkowie Zarządu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
- Czapla Z., Durda-Masny M., Hanć T., Kaczmarek M., Szwed A. – członkowie International Association for the Study of Human Growth and Clinical Auxology
- Durda-Masny M., Hanć T., Kaczmarek M., Szwed A. – członkowie Auxological Society Deutsche Gesellschaft für Auxologie
- Szwed A. – członek Polskiego Towarzystwa Mukowiscydozy
- Hanć T. – członek Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczej i Behavioralnej im. prof. Zdzisława Bizonia oraz International Union of Anthropological and Ethnological Sciences
- Durda-Masny M., Hanć T., Krenz-Niedbała M., Szwed A. – członkowie Rady Naukowej dyscypliny nauki biologiczne na Wydziale Biologii UAM
- Durda-Masny M. – pełnomocnik Dziekana Wydziału Biologii ds. praktyk zawodowych na kierunku Biologia i zdrowie Człowieka
- Hanć T.:
  - ✓ pełnomocnik Dziekana Wydziału Biologii ds. studiowania osób z niepełnosprawnościami oraz problemami natury poznawczej i emocjonalnej
  - ✓ członek Komisji etycznej UAM ds. badań naukowych prowadzonych z udziałem ludzi
  - ✓ członek Rady Rektorskiej UAM ds. Wsparcia Psychologicznego
- Krenz-Niedbała M. - Członek Wydziałowego Zespołu Mentorek i Mentorów na Wydziale Biologii UAM
- Liczbińska G.:
  - ✓ Council Member of the European Society of Historical Demography (invited position)
  - ✓ Board Member of the International Commission for Historical Demography (invited position)

13. Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę (artykuły popularno-naukowe, wykłady, prowadzenie warsztatów, szkolenia, udzielanie wywiadu)

- Hanć T.:
  - ✓ wykład pt.: ADHD: problem czy „supermoce”? Noc biologów na UAM, 2023.
  - ✓ wykład: Od A do... D, czyli wszystko, co warto wiedzieć o ADHD

- u dorosłych. II Dzień Zdrowia Psychicznego UAM, 25.10.2023
- ✓ szkolenie: „Co warto wiedzieć o ADHD u nastolatków, żeby skutecznie wspierać ich rozwój” dla rodziców i nauczycieli III Liceum im. Św. Jana Kantego w Poznaniu.
- Krenz-Niedbała M - Przygotowanie i przeprowadzenie warsztatów z biologii szkieletu ludzkiego dla uczestników XII edycji Nocy Biologów na Wydziale Biologii UAM w dniu 13.01.2023

14.Relacja z konferencji, jubileuszy, wydarzeń najbardziej spektakularnych i okolicznościowych

- Forum Paleopatologiczne (Paleopathology Forum)

W dniach 3-5 października 2023r. na Wydziale Biologii UAM w Poznaniu odbyło się trzydniowe Forum Paleopatologiczne (Paleopathology Forum), będące platformą wymiany wiedzy i dyskusji naukowej z udziałem antropologów z różnych ośrodków naukowych w Polsce. Forum nadzorowała i prowadziła Profesor Jane Ellen Buikstra z Arizona State University, światowej sławy antropolog biologiczny, ekspertka w dziedzinie paleopatologii. Organizacja Forum była możliwa dzięki finansowaniu uzyskanemu w konkursie ID-UB UAM "Mobilność" Excellence Visiting Professors.

Jane Ellen Buikstra jest autorką będącej obecnie w powszechnym użyciu nazwy „bioarcheologia”, określającej obszar badań biologicznych ludzkich szczątków kostnych pochodzących ze stanowisk archeologicznych. Ma w swoim dorobku ponad 25 książek i 200 artykułów naukowych oraz ustanowienie czasopisma International Journal of Paleopathology. Badaczom ludzkich szczątków kostnych z pewnością doskonale jest znana książka jej autorstwa z 2019 r. pt. “Ortner's Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains”, a także najbardziej znane na świecie i cytowane standardy badań antropologicznych ludzkich szczątków kostnych pt. „Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains”.

Uczestnikami naszego Forum byli antropolodzy biologiczni, zajmujący się badaniem ludzkich szczątków kostnych. Gościliśmy 19 osób z uniwersytetów w Poznaniu, Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Szczecinie, Łodzi, Toruniu, Rzeszowie, PAN we Wrocławiu oraz Muzeum w Poznaniu i na Lednicy. Materiał osteologiczny wykorzystany podczas Forum pochodził ze Zbiorów Osteologicznych Wydziału Biologii UAM. Program obejmował sześć bloków zagadnień, w tym infekcje, choroby stawów, zmiany rozwojowe, choroby uzębienia, urazy oraz varia (różne, pojedyncze przypadki). Zajęcia praktyczne z materiałem kostnym były poprzedzone wykładami Profesor Jane Buikstry.

Obecność Gościa dała unikalną możliwość uzyskania konsultacji trudnych przypadków zmian patologicznych, wymagających skomplikowanej diagnostyki różnicowej, a także okazję do poznania warsztaty pracy naukowca z ponad 50-letnim doświadczeniem w takich obszarach naukowych, jak bioarcheologia, paleopatologia, antropologia sądowa i paleodemografia.

Zorganizowane przez nas wydarzenie miało nie tylko dużą wartość naukową, ale zarazem było okazją do niezwykle miłego spotkania. Jako organizatorka Forum ogromnie doceniam życzliwe i pełne zaangażowania nastawienie wszystkich naszych Gości, którym niniejszym dziękuję za udział!

Załączamy zdjęcia wykonane podczas Forum przez mgr Martę Gratkowską, doktorantkę Szkoły Nauk Przyrodniczych UAM.

Marta Krenz-Niedbała

Profesor Jane Ellen Buikstra z Arizona State University z uczestnikami Forum

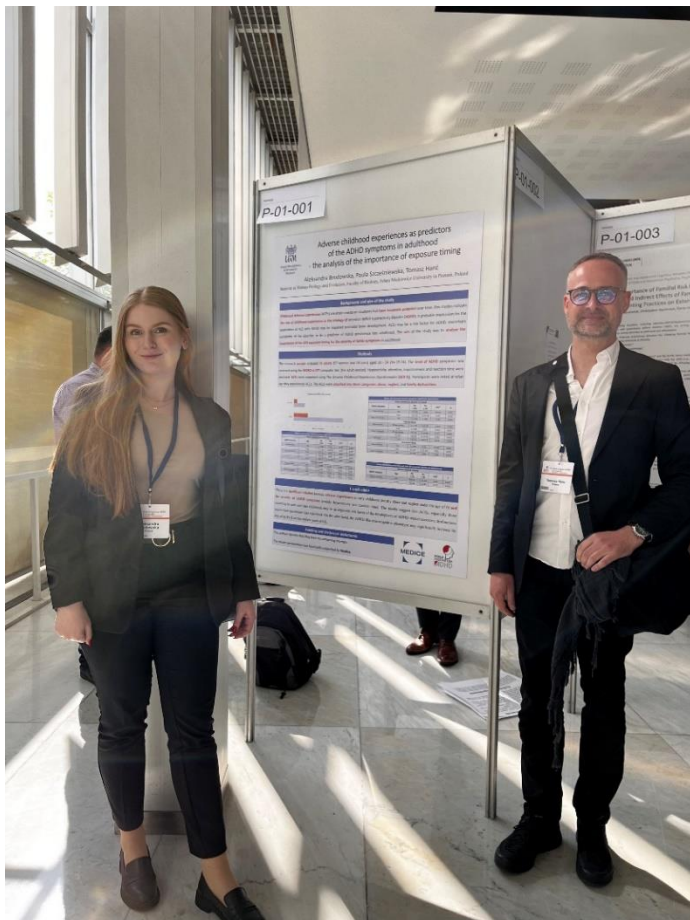
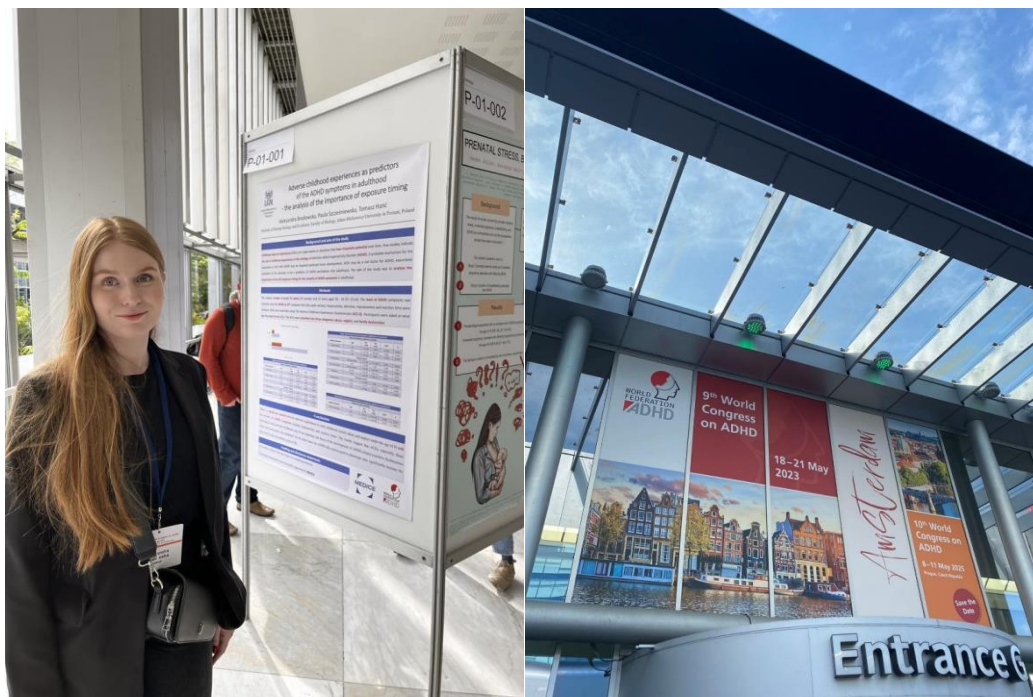

- Relacja z konferencji 9th World Congress on ADHD „Modernising the concept of ADHD”

W dniach 18-21.05.2023 w Amsterdamie odbył się 9th World Congress on ADHD pt.: „Modernising the concept of ADHD”. Było to wydarzenie o charakterze międzydyscyplinarnym, w którym uczestniczyło 1600 naukowców z całego świata zainteresowanych badaniami na poziomie genetycznym, neurobiologicznym i psychologicznym jak również nowymi osiągnięciami w dziedzinie farmakoterapii i psychoterapii ADHD. Wśród prelegentów znaleźli się najwybitniejsi naukowcy zajmujący się tematyką ADHD. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszyły się sesje dotyczące znaczenia czynników biologicznych i środowiskowych w etiologii zaburzenia, specyfiki objawów ADHD u osób dorosłych, zwłaszcza u kobiet. Niezwykle bogate i różnorodne były sesje posterowe, a prezentacje plakatów nierzadko przekształcały się długie, merytorycznie wartościowe dyskusje. Oddział Poznański PTA reprezentowali Aleksandra Brodowska, studentka studiów licencjackich na Wydziale Biologii UAM oraz prof. UAM dr hab. Tomasz Hanć, którzy zaprezentowali poster zatytułowany „Adverse childhood experiences as predictors of the ADHD symptoms in adulthood: The analysis of the importance of exposure timing” (autorzy: A. Brodowska, P. Szcześniewska, T. Hanć), w którym podsumowali wstępne wyniki badań dotyczące związku stresogennych wydarzeń w dzieciństwie z poziomem objawów ADHD u osób dorosłych. Kolejna konferencja

The World Federation of ADHD odbędzie się w Pradze, 8-11.05.2025.

Aleksandra Brodowska

Aleksandra Brodowska i prof. UAM dr hab. Tomasz Hanć, 9th World Congress on ADHD w Amsterdamie.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Organizowanie konferencji, warsztatów, szkoleń naukowych

- Czapla Z., Hanć T., Kaczmarek M., Krenz-Niedbała M., Piontek J. Szwed A.
- Udział w komitecie naukowym XLIX Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023, Gdańsk
- Hanć T:
  - ✓ IV Konferencja Edukacyjno-Szkoleniowa „Psychoterapia młodych cz. 2. Wskazówki”, Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, Poznań, 28.03-29.03.2023. – komitet naukowy
  - ✓ HaXLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22.09.2023 – komitet naukowy.
  - ✓ III Kongres ADHD, Medice, Warszawa. 20-21.10.2023 – komitet naukowy
- Krenz-Niedbała M:
  - ✓ Organizacja warsztatów Paleopathology Forum 3-5.10.2023, Poznań.
  - ✓ Organizacja wykładu online prof. J.E. Buikstry pt. ONE Paleopathology: Ancient Diseases and Health Today, 6.10.2023, który zgromadził ponad 100 uczestników z całego świata
  - ✓ Udział w komitecie organizacyjnym konferencji Funeralia Gnieźnieńskie (spotkanie 23) „Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego”. Człowiek wobec świata zwierząt. 17-18.05.2023, Gniezno
- Liczbińska G:
  - ✓ Panel. *Family in the face of environmental stresses. Part I: Epidemics* (organizatorzy: Grażyna Liczbińska, Jörg Vögele. 5th Conference of The European Society of Historical Demography, Radboud University Nijmegen , 1 września, 2023
  - ✓ Panel. *Family in the face of environmental stresses. Part II: Wars, migrations, and natural disasters* (organizatorzy: Grażyna Liczbińska, Jörg Vögele). 5th Conference of The European Society of Historical Demography, Radboud University Nijmegen, 2 września 2023.
  - ✓ Panel: “Effect of Migration On the Health of the Tribal Communities: Trends and Determinants”, panel na World Anthropology Congress WAC2023, Bhubaneswar (organizatorzy: Grażyna Liczbińska, Rajesh Gautam, Neeraj Vedwan). WAC 2023
  - ✓ International Workshop *Family History in Comparative Perspectives, 16th – 21st centuries*, École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris (10-14 maj 2023) (organizatorzy: Grażyna Liczbińska & Antoinette Fauve-Chamoux).

2. Organizowanie wydarzeń popularyzujących naukę

- Hanć T: Udział w Komitecie organizacyjnym: II Dzień Zdrowia Psychicznego UAM, 25.10.2023

3. Uzyskane nagrody i wyróżnienia za działalność organizacyjną

- Durda-Masny M. Hanć T., Szwed A.: Nagroda zespołowa II stopnia JM Rektora UAM przyznana w 2023 roku za osiągnięcia w pracy organizacyjnej.
- Hanć T: Nagroda indywidualna III stopnia JM Rektora UAM przyznana w 2023 roku za osiągnięcia w pracy organizacyjnej.

Podsumowanie Roku 2023

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	2
Uczestnicy seminariów	Łącznie 60
Artykuły	19
Monografie	
Podręczniki	
Rozdziały	3
Udział w konferencjach	20
Referaty	18
Postery	2
Członkowie PTA uczestniczący w konferencjach	10
Wykłady na zaproszenie	5
Grant/projekty nowe	
Nagrody	5
Medale	
Wydarzenia popularnonaukowe	5

Magdalena Durda-Masny

WARSZAWSKI ODDZIAŁ PTA

SEMINARIA

W roku 2023 w Oddziale Warszawskim PTA odbyło się jedno spotkanie naukowe stacjonarnie – 19.10.2023. Liczba uczestników: 12. Tytuł wystąpienia: „Sedentarne zachowania i ich związek z nadwagą i otyłością oraz składem tkankowym ciała młodzieży w wieku okołopokwitaniowym”, dr n. med. i n. o zdr. Natalia Bieńko, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy,.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

a. Artykuły:

Zakładu Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- Chyleński M., Makarowicz, Juras A., Krzewińska M., Łukasz Pospieszny Ł., Edvard Ehler E., Breszka A., Górsk J., Taras H., Szczepanek A., Polańska M., Włodarczak P., Lasota-Kuś A., Wójcik I., Romaniszyn J., Szmyt M., Kośko A., Ignaczak M., Sadowski S., Matoga A., Grossman A., Vasyl Ilchyshyn V., O. Yahodinska M., Romańska A., Tunia K., Przybyła M., Szostek K., Dabert M., Götherström A., Mattias Jakobsson & Helena Malmström. 2023. "Patrilocality and hunter-gatherer-related ancestry of populations in East-Central Europe during the Middle Bronze Age", Nature Communications. DOI: 10.1038/s41467-023-40072-9
- Karykowska A., Konczewski P., Kwiatkowska B., Witan J., Lisowska-Gaczorek A., Szostek K., 2023. The diet of the human groups buried in a late- and post-Medieval rural parish cemetery in Libkovice (Czech Republic). Anthropological Review 86(4), 25–43. <https://doi.org/10.18778/1898-6773.86.4.03>
- Lisowska-Gaczorek A., Cienkosz-Stepańczak B., Furmanek M., Szostek, K., 2023. A new perspectives on breastfeeding practice reconstruction in bioarchaeology—an oxygen isotopes study in an animal model. Anthropological Review 86(3), 129–159. <https://doi.org/10.18778/1898-6773.86.3.08>.
- Myszka A., Wyżewski Z., Tomczyk J., 2023. Poirier’s facet in past human populations from Radom (14th–17th and 18th–19th centuries). *Anthropologischer Anzeiger* 80(3):317–322. DOI:

10.1127/anthranz/2023/1704.

- Myszk A., Mańkowska-Pliszka H., Rzeźnicka E., Dąbkowska A., Tomczyk J., 2023. Case study of Legg-Calvé-Perthes disease observed in Radom (Poland, 18th–19th century) with literature review. *Anthropological Review* 86:23-36. DOI: 10.18778/1898-6773.86.1.03.
- Pach J., Regulski P.A., Strużycka I., Tomczyk J., 2023. The intensity of the occurrence of taurodontism in the historical population of Radom (11th–19th centuries). *Archives of Oral Biology* DOI:10.1016/j.archoralbio.2023.105638.
- Pach J., Regulski P., Tomczyk J., Reymond J., Osipowicz K., Strużycka I., 2023. Prevalence of taurodontism in contemporary and historical populations from Radom: a biometric analysis of radiological data. *Journal of Clinical Medicine* DOI: 10.3390/jcm12185988.
- Przesmycka A., Tomczyk J., Zalewska M., Regulski P., 2023. Root and root canal diversity in human permanent maxillary first premolars and first molars in inhabitants from the ancient Middle Euphrates Valley (Syria). *International Journal of Osteoarchaeology* 33:16–25. DOI:10.1002/oa.3170.
- Stolarek I., Zenczak M., Handschuh L., Juras A., Marcinkowska Swojak M., Spinek A., Dębski A., Matla M., Kóčka Krenz H., Piontek J., Polish Archaeogenomics Consortium Team (Mirośław Andrałójć, Krzysztof Błaszczuk, Jan Chochorowski, Maciej Chyleński, Lukasz Ciecierski, Lidia R. Cymek, Józef Dobosz, Krzysztof Gorczyca, Izabela Ignatowicz, Tomasz Janiak, Tomasz Jasiński, Sławomir Koziel, Marcin Krzepakowski, Andrzej Krzyszowski, Andrzej Legocki, Anna Myszk, Wioletta Nowaczewska, Paweł Pawlak, Mirośław Pietrzak, Franciszek Roźnowski, Katarzyna Schellner, Barbara Stolpiak, Marzena Szmyt, Krzysztof Szostek, Agnieszka Szyca, Jakub Śliwiński, Małgorzata Talarczyk-Andrałójć, Iwona Teul, Dawid Trzciniński, Krzysztof Wachowski, Anna Wrzesińska, Jacek Wrzesiński, Daniel Żychliński) and Marek Figlerowicz. 2023. Genetic history of East-Central Europe in the first millennium CE. *Genome Biology* 24:173 <https://doi.org/10.1186/s13059-023-03013-9>
- Stolarek I., Zenczak M., Handschuh L., Juras A., Marcinkowska Swojak M., Spinek A., Dębski A., Matla M., Kóčka Krenz H., Piontek J., Polish Archaeogenomics Consortium Team (Mirośław Andrałójć, Krzysztof Błaszczuk, Jan Chochorowski, Maciej Chyleński, Lukasz Ciecierski, Lidia R. Cymek, Józef Dobosz, Krzysztof Gorczyca, Izabela Ignatowicz, Tomasz

Janiak, Tomasz Jasiński, Sławomir Koziel, Marcin Krzepakowski, Andrzej Krzyszowski, Andrzej Legocki, Anna Myszka, Wioletta Nowaczewska, Paweł Pawlak, Mirosław Pietrzak, Franciszek Rożnowski, Katarzyna Schellner, Barbara Stolpiak, Marzena Szmyt, Krzysztof Szostek, Agnieszka Szyca, Jakub Śliwiński, Małgorzata Talarczyk-Andrałójć, Iwona Teul, Dawid Trzciński, Krzysztof Wachowski, Anna Wrzesińska, Jacek Wrzesiński, Daniel Żychliński) and Marek Figlerowicz. 2023. Genetic history of East-Central Europe in the first millennium CE. *Genome Biology* 24:173 <https://doi.org/10.1186/s13059-023-03013-9>

- Tiina M. Mattila, Emma Svensson, Anna Juras, Torsten Günther, Natalija Kashuba, Terhi Ala Hulkko, Maciej Chylenski, Łukasz Pospieszny, Mihai Constantinescu, Mihai Rotea, Nona Palincas, Stanisław Wilk, Lech Czerniak, Janusz Kruk, Jerzy Łapo, Przemysław Makarowicz, Inna Potekhina, Andrei Soficaru, Marzena Szmyt, Krzysztof Szostek, Anders Götherström, Jan Storå, Mihai G. Netea, Alexey G. Nikitin, Per Persson, Helena Malmström, Mattias Jakobsson. 2023. Genetic continuity, isolation, and gene flow in Stone Age Central and Eastern Europe. *Nature – Communications Biology* (IF – 6.8). DOI: <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1966812/v1>.
- Tarasiuk J., Mnich B., Wroński S., Lisowska- Gaczorek A., Szostek K., 2023. Application of the microtomography technique in density studies of prehistoric and historical human skeletal materials. *International Journal of Osteoarchaeology*. 33(5), 829–840. <https://doi.org/10.1002/oa.3231>.
- Tomczyk J., Myszka A., Lewandowska J., Zalewska M., Niemirowicz W., Olczyk-Kowalczyk D., 2023. Assessment of dental caries among children and adults inhabiting Starorypin (11th–12th c.) compared to other Early Medieval populations from Poland. *Anthropological Review* 86:39-50. DOI: 10.18778/1898-6773.86.2.04.
- Wyżewski Z., Mielcarska M.B., Gregorczyk-Zboroch K.P., Myszka A. 2022. Virus-Mediated Inhibition of Apoptosis in the Context of EBV-Associated Diseases: Molecular Mechanisms and Therapeutic Perspectives. *International Journal of Molecular Sciences*. 23, 7265-7291. IF2022: 5,923
- Vodanović M., Subašić M., Milošević D., Tomczyk J., Čavka M., Bedić Ž., Novak M., 2023. Modern technologies and artificial intelligence in archaeology and bioarchaeology. *Bulletin of the International Association for Paleodontology* 17.

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- Bogucka A., Kopiczko A., Charzewska J., 2023. Sarcopenia: prevalence and its main risk factors in older women. *Anthropological Review* Vol. 86(1), 51–66.
- Kopiczko A., Czapla M., Widłak P., 2023. Bone health in young women: the effect of tobacco smoking, environmental tobacco smoke exposure and physical activity on bone mineral density. *Medical Research Journal* 8(2):116-127.
- Łopuszanska-Dawid, M. 2023. Trends in Health Behavior of Polish Women in 1986–2021: The Importance of Socioeconomic Status. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 20(5):3964. <https://doi.org/10.3390/ijerph20053964>.
- Łopuszańska-Dawid M. 2023. Znaczenie aktywności ruchowej dla kondycji psychofizycznej dzieci i młodzieży. *Hejnał Oświatowy*, 224 (nr 6-7), s. 26-32.
- Nyrć, M., Łopuszanska-Dawid, M. 2023. Physical fitness and somatic structure in adolescent taekwondo athletes and untrained peers. *Biomedical Human Kinetics*, 15 (1): 57-65. <https://doi.org/10.2478/bhk-2023-0009>
- Widłak P., Kaczmarek S., Klimkiewicz P., Łopuszańska-Dawid M., 2023. Effects of local and whole-body cryotherapy on hip pain and general activity in the course of coxarthrosis. *Biomedical Human Kinetics*, 15 (1), 218-224. <https://doi.org/10.2478/bhk-2023-0025>

Pracownia Antropologii przy Klinice Pediatrii i Endokrynologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

- Glińska M., Walczak M., Wikiera B., Pyrżak B., Majcher A., Paluchowska M., Gawlik A., Antosz A., Kusz M., Bossowski A., Stożek K., Wędrychowicz A., Starzyk J., Petriczko E.: Difficulties in Interpreting IGF-1 Levels in Short Stature Children Born small for Gestational Age (SGA) Treated with Recombinant Human Growth Hormone (rhGH) Based on Data from Six Clinical Centres in Poland. *J. Clin. Med.* 2023, 12,4392. <https://doi.org/10.3390/jcm12134392>;
- Krajewska M., Witkowska-Sędek E., Rumińska M., Kucharska A.M.,

Stelmaszczyk-Emmel A., Sobol M., Majcher A., Pyrżak B.: The link between vitamin D, chemerin and metabolic profile in overweight and obese children preliminary results. *Front.Endocrinol.*2023, p.1-11. DOI: 10.3389/fendo.2023.1143755.

- Witkowska-Krawczak E., Erasmus M., Majcher A., Pyrżak B., Kucharska A.M.: Predicted health care profile after transition to adult care in Turner syndrome children – experience of single center. *Frontiers in Pediatrics*, 2023, 1- 8.DOI10.3389/fped.2023.1173419.

Pracownia Antropologii Instytutu „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- Montano Adriana M., Rózdżyńska-Świątkowska A., Jurecka A., Ramirez Antonio N., Zhang L., Marsden D., Wang Raymond Y., Hartmatz P.. Growth patterns in patients with mucopolysaccharidosis VII. *Molecular Genetics and Metabolism Reports* 2023 (36) Article 100987. DOI: 10.1016/j.ymgmr.2023.100987
- Zielińska A., Kołodziejczyk H., Rózdżyńska-Świątkowska A., *Metody antropologiczne w profilaktyce zaburzeń rozwojowych dzieci i młodzieży” – przyjęty do druku w Standardach Medycznych*

b. Monografie

Zakład Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- Czech K, Szostek K. 2023. Tajemnice naszych przodków – proces odstawienia od piersi w świetle zintegrowanych nadań antropologicznych. Wydawnictwo Naukowe UKSW. ISBN 978-83-8281-153-7 (wersja drukowana), ISBN 978-83-8281-154-4.

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- Molik B. (red.). Bodasińska A, Dobosz J, Kosmol A, Łopuszańska-Dawid M, Makaruk H, Sadowski J, Tarnowska I, Tomaszewski P, Żyśko J. 2023. Raport merytoryczny projektu Aktywny powrót do szkoły – kontynuacja programu szkoleń dla nauczycieli z całej Polski i zajęć pozalekcyjnych w ramach tzw. Sport Klubów, WF z AWF za rok 2022, Warszawa 2023.

ISBN 978-83-61509-77-6. Projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki Umowa nr MEiN/2022/DPI/37 z dn. 28.01.2022 r.

- Pavlovic I, Łopuszańska-Dawid M (red.). 2023. Tokyo Summit-7 International Innovative Studies & Contemporary Sciences Scientific Research Congress, Proceedings Books, ISBN - 978-625-367-067-2.
- Kopiczko A (red.). 2023. Manhattan, New York City 9th International New York Conference on Evolving Trends in Interdisciplinary Research & Practices, Proceedings Books ISBN: 978-1-955094-52-8.
- Tokarski T, Bugajska J, Kamińska J, Stachura-Krzyształowicz A, Orysiak J, Mazur-Różycka J, Szkudlarek J, Łopuszańska-Dawid M, Szklarska A i in. (konsultacja merytoryczna) 2023. Atlas miar człowieka Dane do projektowania i oceny ergonomicznej. Wydawnictwo: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy Warszawa 2023. ISBN 83-88703-38-2. <https://atlas.ciop.pl/>

c. Rozdziały

Zakład Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- Cienkosz-Stepańczak B., Lisowska-Gaczorek A., Pawlyta J., Szostek K.. 2023. The origin and nutritional strategies of the human population from the cemetery in Weklice. [w]. Magdalena Natuniewicz-Sekuła and Marek Baczewski (Eds.). Weklice a cemetery of the Wielbark culture on the eastern margin of the vistula delta (excavations 2005–2018). Wydawnictwo Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk (Fundacja Monumenta Archaeologica Barbarica). Warszawa 2023. ISSN 1426-3998, ISBN 978-83-962807-6-3 (FMAB).
- Pudło A., Waszak M., Krenz-Niedbała M., Tomczyk J., 2023. Polskie Towarzystwo Antropologiczne w kształtowaniu świadomości społecznej na temat zmienności biologicznej i ewolucji człowieka. [w]: Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych. Hofman I., Błazejowski J., Kansy A. (red.). Warszawa: PAN, 323–336.
- Wawrzeniuk J., Zdeb K., Myszka A., Tomczyk J., 2023. Dąbrówki koło Wasilkowa, nieznaną cmentarz okresu nowożytnego – wstępne wyniki badań. [w]: Uniwersalizm i różnorodność. Grób w badaniach interdyscyplinarnych. Jaeger M., Tomczyk J., Wrześniński J. (red.), Poznań: Instytutu Kultury Europejskie UAM, 95–104.
- Wyżewski Z., Mielcarska M.B., Gregorczyk-Zboroch K.P., Myszka A.,

Świtlik W. 2023. Interaction between HIV and the host immune system [w]: Problemy i aktualne wyzwania nauk biologicznych i medycznych. Wybrane przykłady. Litterarum radices amarae sunt, fructus iucundiores, , Zbigniew Wyżewski [red.]. Wydawnictwo KUL, Lublin s. 9-24.

- Wyżewski Z., Mielcarska M.B., Gregorczyk-Zboroch K.P., Myszk A., Świtlik W. 2023. Immunological aspects of HIV/bacteria co-infections [w]: Problemy i aktualne wyzwania nauk biologicznych i medycznych. Wybrane przykłady. Litterarum radices amarae sunt, fructus iucundiores,, Zbigniew Wyżewski [red.]. Wydawnictwo KUL, Lublin s. 25-44.

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- Charzewska J.: Wspomnienie: Tadeusz Bielicki 28.III.1932-20.VI.2022, w: Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności Rok 2022, rozdz.Członkowie PAU zmarli w 2022 r., Wydz.IV, Wyd. PAU Kraków 2023, str.272-278.
- Łopuszańska-Dawid M. 2023. 2.4. Badania ankietowe opisujące sytuację zdrowotną i aspekty społeczno-ekonomiczne uczestników zajęć w: 2. Metody Badań w: Molik B. (red.) Raport merytoryczny projektu Aktywny powrót do szkoły – kontynuacja programu szkoleń dla nauczycieli z całej Polski i zajęć pozalekcyjnych w ramach tzw. Sport Klubów, WF z AWF za rok 2022, Warszawa 2023. s. 34-36.
- Łopuszańska-Dawid M. 2023. 3.6. Sytuacja zdrowotna i aspekty społeczno-ekonomiczne charakteryzujące uczestników zajęć w: 3. Wyniki badań w: Molik B. (red.) Raport merytoryczny projektu Aktywny powrót do szkoły – kontynuacja programu szkoleń dla nauczycieli z całej Polski i zajęć pozalekcyjnych w ramach tzw. Sport Klubów, WF z AWF za rok 2022, Warszawa 2023. s. 83-109.
- Łopuszańska-Dawid M. 2023. 4.2. Wnioski i rekomendacje odnoszące się do realizacji zajęć Sport Klubów i wyników badań w: 4. Wnioski i rekomendacje w: Molik B. (red.) Raport merytoryczny projektu Aktywny powrót do szkoły – kontynuacja programu szkoleń dla nauczycieli z całej Polski i zajęć pozalekcyjnych w ramach tzw. Sport Klubów, WF z AWF za rok 2022, Warszawa 2023. s. 122-123.

2. Udział w konferencjach czynny i bierny:

a. Referaty:

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

Wybrane konferencje krajowe:

- Kaźmierska, S., Łopuszańska-Dawid, M. 2023. Wpływ pandemii covid-19 na zawodowe tancerki i tancerzy. Ogólnopolska Konferencja Studenckich Kół Naukowych: Zagadnienia Kultury Fizycznej i Zdrowia w badaniach młodych naukowców, Książka streszczeń, str. 59, 2.06.2023, Biała Podlaska (referat).
- Kaźmierska, S., Łopuszańska-Dawid, M. 2023. Wybrane aspekty zdrowotne tancerzy w dobie pandemii COVID-19. Ogólnopolska Konferencja naukowa X Forum Młodych Naukowców, Nauki przyrodnicze i medyczne, 1-2.12.2023, Lublin (referat).
- Łopuszańska-Dawid, M. 2023. Zachowania zdrowotne polskich kobiet w latach 1986-2021 – modyfikujący wpływ czynników społeczno-ekonomicznych. Streszczenia wystąpień, s. 49 (referat). XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Antropologia - nauka interdyscyplinarna, 20-22 września 2023 r., Gdańsk

Wybrane konferencje zagraniczne:

- 9th International Mardin Artuklu Scientific Researches Conference 20-22.01.2023 Mardin, Turcja 1. Active participation and presented research: Kopiczko A., Widłak P., Jusiakowska-Piputa M., Łopuszańska-Dawid M. „Lipid profile, general fatness and bone mineral status in European origin young women and men” 2. Cieplińska J., Kopiczko A., Dębowska M. „Effect of cigarette smoking on bone mineral density and bone mass in European origin healthy men”. Areas of the Medicine and Health.
- 5th International World Women Conference 7-8.03.2023 Baku Girls University, Azerbaijan. Active participation and presented research: Kopiczko A., Łopuszańska-Dawid M., Widłak P.: „Determinants of bone health in European Origin women: the influence of body mass index, menopause status, habitual past and present physical activity”. Areas of Women and health

- 5th International Food, Agriculture and Veterinary Sciences Congress 17-19.03.2023, Turkiye, Kafkas University, Kars. Active participation and presented research: Kopiczko A., Łopuszańska-Dawid M., Widłak P., Jusiakowska-Piputa G.: „Social, behavioural and other determinants of food choice among European origin young women: the results of cross-sectional observational study”. Areas of Food.
- VII International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research 28-30.03.2023 Frankfurt, Germany. Active participation and presented research: Cieplińska J., Kopiczko A., Trzcińska S.: „Determinants of bone health in adults men and women: the influence of diet and nutritional status”. HEALTH & APPLIED SCIENCES.
- 8th International Paris Congress on Social Sciences 1st International Paris Congress on Applied Sciences 1-3.04.2023 Paris, France. Active participation and presented research: 1. Lopuszanska-Dawid M, Kopiczko A, Widłak P, Nyrć M, Szklarska A.: „Impact of socioeconomic status and stress on health behaviors of women in Poland”. 2. Widłak P, Łopuszańska-Dawid M, Kopiczko A.: „Effect of local and whole-body cryotherapy on hip pain and general activity in the course of Coxarthrosis”.
- 3rd Global Summit on European Healthcare & Hospital Management 17-18.04.2023 Virtual conference London UK. Active participation and presented research: Lopuszanska-Dawid M, Widłak P, Kopiczko A, Szklarska A.: „Multifactorial socioeconomic status and health behaviours among Polish adult women”.
- 6th International Conference on Innovative Studies of Contemporary Sciences 21-23.04.2023, Tokyo – Japan. Active participation and presented research: 1. Kopiczko A, Nyrć M, Adamczyk JG, Michalak B, Kaźmierska S: „The effect of long-term exercise on bone mineral density in elite masters athletes”; 2. Widłak P, Kopiczko A, Malara M, Lopuszanska-Dawid M: „Effect of low-frequency magnetic field (magnetic stimulation) and kinesiotherapy on urea and uric acid levels in hemodialysis patients”; 3. Lopuszanska-Dawid M, Kopiczko A, Widłak P, Nyrć M, Sienkiewicz-Dianzenza E: „Health-related behaviors among Polish adult men and women during the covid-19 pandemic and Ukrainian-Russian war”.
- 8th International New York Conference on Evolving Trends in Interdisciplinary Research & Practices 1-3.05.2023 Manhattan, New York City. Active participation and presented research: 1. Kopiczko A, Bieńko N, Cieplińska J, Jusiakowska-Piputa M: „Impact of cigarette smoking on

bone mineral density in the various regions of skeleton in young adults European origin population”; 2. Widłak P, Kopiczko A, Malara M, Lopuszanska-Dawid M: „Effect of low-frequency magnetic field (magnetic stimulation) and kinesiotherapy on the level of selected blood components in hemodialysis patients”.

- 8th International Asian Congress on Contemporary Sciences, 5-7 maja 2023, Aksaray, Turcja Lopuszanska-Dawid M. 2023. Stress and lifestyle in the intensity of aging males' symptoms., Proceedings Book, ISBN: 978-625-367-098-6, s. 1240.
- 7th International Izmir Economics & Business Administration Congress 17-18.05.2023 Izmir, Türkiye. Active participation and presented research: Lopuszanska-Dawid M. 2023. How social indicators modify the lifestyle of the population? The case of Polish women. Institute Of Economic Development And Social Researches Atlas Journal Of Social Sciences, Proceedings Book, ISBN: 978-625-367-129-7, s. 602; Lopuszanska-Dawid M, Kopiczko A, Sienkiewicz-Dianzenza E, Szklarska A: „Relationship of socioeconomic factors and basic biological variables. results from the polish population”.
- 4th International Black Sea Modern Scientific Research Congress 6-8.06.2023 Rize Turkiye. Active participation and presented research: Kopiczko A, Łopuszańska-Dawid M, Widłak P: „Eating habits and sun exposure in the context of osteoporosis risk. The cohort study of Caucasian perimenopausal women”.
- International Paris Congress on Medical and Health Sciences 29-30.06.2023 Paris, France. Active participation and presented research: Jusiakowska-Piputa M, Kopiczko A: „Antimullerian hormone levels and fertility disorders in European Caucasian women: a cross-sectional study”. Lopuszanska-Dawid M, Kopecky M. 2023. Secular trends in sexual dimorphism in body height in Poland and the Czech Republic. International Paris Congress on Medical & Health Sciences. 29-30 czerwca, 2023, Paryż, Francja. Proceeding Books, ISBN - 978-625-367-174-7, str 135; Kaźmierska S.M., Kłopotowska P., Lopuszanska-Dawid M. 2023. Impact of the covid-19 pandemic on professional dancers. International Paris Congress on Medical & Health Sciences. 29-30 czerwca, 2023, Paryż, Francja. Proceeding Books, ISBN - 978-625-367-174-7, str 129.
- 7th International conference on medical & health sciences. 2023. 07.06 – 08, Ordu, Turcja, Widłak P., Klimkiewicz P., Malara M., Łopuszanska-

Dawid M. Physical activity of students of selected Polish Universities in the first year of the Sars-Cov-2 pandemic.

- VII International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research - Lopuszanska-Dawid M, Kłopotowska P, Kaźmierska S, Bałdyka J, Kopecky M, Szklarska A. 2023. Secular Changes And Social Gradients In Body Mass Index And The Condition Of The Circulatory System Of Polish Women. VII International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research, 13-15 lipca, 2023, Rzym, Włochy. Abstract Book, Eds: Nihat Demirkol, Mehmet Emin Kalgi, ISBN: 978-625-367-215-7 by IKSAD Publishing House, s. 37-38.
- 8th International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research 13-15.07.2023 Rome, Italy. Active participation and presented research: 1. Trzcńska S, Cieplińska J, Kopiczko A, González Sanchez M: „Determinants of spinal curvature parameters in young adults with postural disorders: interactions of somatic variables, bone mineral density, sedentary habits and physical activity levels”. 2. Lopuszanska-Dawid M, Kopiczko A, Widłak P, Nyrć M., Sienkiewicz-Dianzenza E.: „Well-being and lifestyle among Polish men and women during covid-19 pandemic and Russo-Ukrainian war”; Lopuszanska-Dawid M, Kłopotowska P, Kaźmierska S, Bałdyka J, Kopecky M, Szklarska A. Secular changes and social gradients in Body Mass Index and the condition of the circulatory system of Polish women, s. 37.
- VI- World Women Conference Ankara, Turkiye held online and in-person on September 17-19, 2023. Active participation and presented research: Kopiczko A, Piotrowska J, Łopuszańska-Dawid M, Jusiakowska-Piputa M: „Prevalence of osteosarcopenia among postmenopausal women with different levels of physical activity”; Lopuszanska-Dawid M, Kopecky M. Secular trends in basic anthropometric traits: a study of adult men and women from Poland and the Czech Republic.
- 6th International Food, Agriculture and Veterinary Sciences Congress held online and in-person on September 22-23, 2023 Ganja, Azerbaijan. Active participation and presented research: Kopiczko A: „Effects of dairy product consumption, calcium, protein, vitamin D and phosphorus intake on bone mineral density in adolescent boys: cross-sectional study”.
- 9th International New York Conference on Evolving Trends in Interdisciplinary Research & Practices held online and in-person on October 1-3, 2023 Manhattan, New York City. Kopiczko A, Jusiakowska-

Piputa M: „Prevalence and risk factors of osteosarcopenia in Caucasian European Women”.

- II. International Korkut Ata Scientific Researches Conference, 2023.10.07-08, Ankara, TR, Malara M., Widłak P., Lutosławska G., Kuk A., Index of cardiometabolic risk based on waist circumference (WHT.5R) and metabolic profile in Polish sedentary male and female students.
- 5th International Black Sea Modern Scientific Research Congress, November 8-10, 2023, Rize, Turkiye. Cieplińska J, Kopiczko A: „Determinants of bone mineral density in individuals with disabilities”.
- International Health Services Congress November 21-22, 2023 / Toros University, Mersin, Türkiye. Cieplińska J, Kopiczko A: „Bone mineral density and bone mineral content at the distal and proximal forearm in girls with myelomeningocele”; Kaźmierska S, Kłopotowska P. Lopuszanska-Dawid M, Impact Of The Covid-19 Pandemic On Professional Dancers. Lopuszanska-Dawid M, Kopecky M. Poland and The Czech Republic - socio-economic determinants of biological characteristics.

Zakład Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- Polska Akademia Umiejętności, Kraków, 13.06. 2023. Referat: Myszka A.: Zmiany zwyrodnieniowe stawów – czy to schorzenie dotyczące tylko współcześnie żyjących? Referat wygłoszony w ramach spotkań
- 4th Edition of World Congress on ENDOCRINOLOGY, DIABETES AND METABOLISM (EDM-2023 CONGRESS), September 07- 08, 2023, Rzym, Włochy. Referat: Wyżewski Z., Myszka A.: The role of HIV, HBV and HCV infections in the development of osteoporosis.
- XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. 20-22 września 2023 r., Gdańsk. Referat: Myszka A., Wyżewski Z., Tomczyk J.: Powierzchnia Poiriera w populacji szkieletowej z Radomia (XIV-XVII i XVIII-XIX w.).
- XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. 20-22 września 2023 r., Gdańsk. Referat: Karykowska A., Konczewski P., Kwiatkowska B., Lisowska-Gaczorek A., Szostek K., Lisek P.: Długość karmienia mlekiem matki w populacji średniowiecznej i nowożytnej wsi Libkovice (Czechy).
- 5th World Aging and Rejuvenation Conference (ARC-2023), 17th-18th July, 2023, Frankfurt, Germany. Referat: Myszka A., Wyżewski Z.:

Osteoarthritic changes in past human populations. Osteophytes, porosity, eburnation and aging.

- II Ogólnopolska Interdyscyplinarna Studencka Konferencja Naukowa. 13-14 maja 2023 r., Wrocław; Referat: Wyżewski Z., Myszka A. Tanatomikrobiom bakteryjny w kryminalistyce.
- XV Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa TYGIEL. 23-26 marca 2023 r., Lublin; Referat: Myszka A., Wyżewski Z.: Zmiany zwyrodnieniowe stawów – problemy badawcze. Wybrane aspekty badań zmian zwyrodnieniowych stawów w dawnych populacji szkieletowych.
- XXIII Funeralia Gnieźnieńskie (Gniezno 17-18.05.2023), referat: Tomczyk J., Myszka A., Gręzak A., Lisowska-Gaczorek A., Szostek K.: Dieta populacji Radomia (XI-XIX w.) w badaniach odontologiczno-środowiskowych.
- XXIII Funeralia Gnieźnieńskie (Gniezno 17-18.05.2023), referat: Karykowska A., Konczewski P, Kwiatkowska B, Witan J, Lisowska-Gaczorek A, Szostek K.: Ryby w diecie mieszkańców wsi Libkovice (Czechy) w późnym średniowieczu i nowożytności
- XVI Międzynarodowa konferencja Zachód-Wschód (Warszawa, 19.05.2023), referat: Pach., Regulski P., Tomczyk J.: Częstość występowania taurodontyzmu u osobników historycznych oraz z populacji współczesnej z Radomia i okolic na podstawie biometrycznej analizie badań.
- XLIX konferencja PTA (Gdańsk, 20-22.09.2023), referat: Pach., Regulski P., Tomczyk J.: Występowanie taurodontyzmu w historycznej populacji z Radomia od XI do XIX wieku.

b. Plakaty:

Zakładu Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. 20-22 września 2023 r., Gdańsk. Plakat: Tarasiuk J., Mnich B., Wroński S, Lisowska-Gaczorek A., Szostek K.: Zastosowanie techniki mikrotomografii komputerowej w badaniach gęstości kości populacji pradziejowych.

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości

Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- Łopuszańska-Dawid, M. 2023. Sytuacja społeczno-ekonomiczna oraz kondycja zdrowotna dzieci i młodzieży uczestniczącej w projekcie WF z AWF - Aktywny powrót uczniów do szkoły po pandemii, Streszczenia wystąpień, s. 50 (plakat) XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Antropologia - nauka interdyscyplinarna, 20-22 września 2023 r., Gdańsk

Pracownia Antropologii przy Klinice Pediatrii i Endokrynologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

- Artemniak-Wojtowicz D., Kucharska A.M., Stelmaszczyk-Emmel A., Majcher A., Rumińska M., Pyrzak B.: Th17 lymphocytes and peripheral complete blood count alterations in obese children. The 61st Annual ESPE Meeting2023, Haga 21-23.09. Poster
- Glińska M., Walczak M, Wikiera B., Pyrzak B., Majcher A. Paluchowska M., Gawlik A., Antosz A., Kusz M., Bossowski A., Stożek K., Wędrychowicz A., Starzyk J., Petriczko E.: Difficulties in interpreting insulin-like growth factor 1 (IGF-1) levels in short stature children born small for gestational age (SGA) treated with recombinant human growth hormone (rhGH) based on data from six clinical centres in Poland. The 61st Annual ESPE Meeting2023, Haga 21-23.09. Poster.
- Rumińska M., Witkowska-Sędek E., Krajewska M., Majcher A., Stelmaszczyk-Emmel A., Pyrzak B.: Evaluation of concentrations of homocysteine in obese and overweight adolescents and its correlation with lipid and carbohydrate parameters. The 61st Annual ESPE Meeting2023, Haga 21-23.09. Poster.

c. Udział bierny:

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

Paulina Kłopotowska:

- Interdyscyplinarna Konferencja Psychodietetyka fakty i mity, 1.12.2023 (online)
- IV Kongres Polskiego Towarzystwa Medycyny Stylu Życia, 15-

17.09.2023, Warszawa.

- Konferencja naukowa i warsztaty w ramach– 11th Annual Alma Mater Europaea Conference, It's About People 2023: Social and Technological Development in Service of Security and Dignity, 10-17.03.2023, Słowenia.

3. Wykłady na zaproszenie:

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Natalia Bieńko**- wykład proszony podczas posiedzenia plenarnego Warszawskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w dniu 19.10.2023 r. pt.: „Sedentarne zachowania i ich związek z nadwagą i otyłością oraz składem tkankowym ciała młodzieży w wieku okołopokwitaniowym”.
- **Anna Kopiczko**- wykład proszony podczas seminarium naukowego online Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego (PTA). 26 kwietnia 2023 pt.: Determinanty masy i gęstości mineralnej kości w różnych regionach szkieletu.
- **Anna Kopiczko**- wykład proszony w ramach cyklu wykładów Uniwersytetu Trzeciego Wieku AWF w Warszawie 27 kwietnia 2023 pt.: Żywieniowe anty-aging. Zasady żywienia seniorów.
- **Anna Kopiczko**- wykład proszony w ramach cyklu "Wykłady naukowe WBNS dla społeczności akademickiej" Wydział Biologii i Nauk o Środowisku Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. 03 marca 2023 pt.: Uwarunkowania gęstości mineralnej kości polskiej populacji.
- **Monika Łopuszańska-Dawid**- 2023.03.24 - Potęga pozytywnego myślenia i aktywności ruchowej w życiu seniora, Ośrodek Pomocy Społecznej dzielnicy Bielany m. st. Warszawa: Bielańskie Centrum Wsparcia Seniora+, ul. Broniewskiego 56, 01-716 Warszawa, <https://bielany.um/warszawa.pl/-/>
- **Monika Łopuszańska-Dawid**- 2023.06.01 – wykład: Pochodzenie człowieka. Neandertalczyk – wykład dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku AWF Warszawa.

Pracowni Antropologii Instytutu „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- **Agnieszka Rózdżyńska-Świątkowska** - 8.12.2023 –Wykład inauguracyjny na II Studenckiej Konferencji Biologii Człowieka UKSW pt: „Rola antropologa w diagnostyce zaburzeń wieku rozwojowego”

4. Granty/projekty kontynuowane i uzyskane w nowym roku przez członków Oddziału PTA

Pracowni Antropologii Instytutu „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- Kontynuacja granty grantu wewnętrznego w Instytucie Pomnik Centrum Zdrowia dziecka – G-G9/2020 pt: Opracowanie norm dla szerokości szpary powiekowej jako cechy niezbędnej w diagnostyce Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS)-badanie pilotażowe

5. Udział w innych projektach i grantach

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Natalia Bieńko** jest jednym z wykonawców projektu w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH- Państwowym Instytucie Badawczym pt.: „Analiza związku wybranych polimorfizmów w genach warunkujących wrażliwość na smak słodki i smak tłuszczu ze sposobem żywienia u pacjentów ze zdiagnozowanym zespołem metabolicznym”. Celem prowadzonych badań jest analiza wpływu sposobu żywienia na rozwój zespołu metabolicznego w kontekście wybranych polimorfizmów poprzez określenie częstości występowania wariantów genetycznych w obrębie genu CD36 (percepcja kwasów tłuszczowych) oraz TAS1R2 (percepcja smaku słodkiego) u pacjentów ze zdiagnozowanym zespołem metabolicznym. Wyniki badań dadzą odpowiedź na pytanie czy warianty wyżej wymienionych genów przyczyniają się do zwiększonych ilości spożycia tłuszczu oraz cukrów. W ramach prowadzonych badań dr. Bieńko prowadzi spotkania z pacjentami podczas porad grupowych oraz spotkania indywidualne podczas których dokonuje pomiarów antropometrycznych oraz udziela porad dietetycznych.
- **Natalia Bieńko** jest jednym z wykonawców zadania badawczego w

Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH- Państwowym Instytucie Badawczym pt.: „Ocena sposobu żywienia, stanu odżywienia i wybranych elementów stylu życia różnych grup populacyjnych w Polsce” (Badania związków pomiędzy sposobem żywienia i wybranymi składnikami żywności a zdrowiem, stanem odżywienia i ryzykiem rozwoju chorób żywieniowo-zależnych oraz analiza składu i wartości odżywczej żywności. Dr Bieńko m.in. analizuje stan odżywienia na podstawie wyników pomiarów antropometrycznych dzieci i młodzieży

- **Anna Kopiczko** - członek zespołu badawczego w projekcie „PREMATURITAS 20”. Prospektywne badanie kohortowe PREMATURITAS 20 „Stan zdrowia młodych dorosłych (20 lat) urodzonych przedwcześnie ze szczególnym uwzględnieniem oceny czynności płuc i zaburzeń metabolicznych” realizowany przez Zakład Epidemiologii i Biostatystyki Instytut Matki i Dziecka w Warszawie. Realizacja etapu badań obejmuje współpracę IMiD i AWF w zakresie przeprowadzenie pomiarów densytometrycznych i antropometrycznych uczestników badania, interpretacja i opis wyników (Anna Kopiczko AWF, PTA Oddz. Warszawski).
- **Anna Kopiczko** - członek zespołu badawczego w międzynarodowym projekcie: "Evaluation of power, mineral bone density, body composition and health status of Masters Athletes" podczas Torun 2023 - World Masters Athletics Indoor Championships. Badania były realizowane jako część międzynarodowego projektu Track and Field Masters Athletes Cohort Study z udziałem zespołów z Polski (AWF Warszawa i AWF Poznań), Niemiec (German Aerospace Centre), Kanady (University of Saskatchewan), USA (University of Texas) i Finlandii (University of Jyväskylä).
- **Anna Kopiczko** - kierownik zadania 3: „Ocena kinantropometryczna i sposobu żywienia: wybrane cechy budowy ciała, składu tkankowego ciała, mineralizacji tkanki kostnej w kilku lokalizacjach szkieletu; ocena jakościowo i ilościowa żywienia oraz suplementacji diety” w Uczelnianym projekcie badawczym AWF pt.: Skuteczność metod i środków wspomagających trening sportowy, odnowę powysiłkową oraz profilaktykę uszkodzeń narządu ruchu u sportowców. Projekt realizowany w Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie na Wydziale Wychowania Fizycznego.

- **Monika Łopuszańska-Dawid** - Projekt WF z AWF „Aktywny powrót do szkoły” oraz „Aktywny dzisiaj dla zdrowia w przyszłości ” Projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki Umowa nr MEiN/2022/DPI/37 z dn. 28.01.2022 r.

Profesor AWF dr hab. Monika Łopuszańska-Dawid w roku 2023 kontynuowała swoją działalność jako krajowy ekspert zespołu Zdrowie - W ZDROWYM CIELE ZDROWY RUCH II edycji Programu organizowanego przez Skarb Państwa – Ministerstwo Edukacji i Nauki pod nazwą „AKTYWNY POWRÓT DO SZKOŁY” WF z AWF. Dodatkowo jako członek Zespołu ds. Weryfikacji Wniosków do Sport Klubów i Diagnozy Kondycji Fizycznej nadzorowała badania naukowe prowadzone w całej Polsce wśród uczniów i ich rodziców, które pozwolą określić stan kondycji fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej po okresie izolacji spowodowanej epidemią SARS-CoV-2.

Celem projektu WF z AWF, oprócz wieloaspektowej edukacji nauczycieli, było wdrożenie bezpłatnych sportowych zajęć pozaszkolnych wraz z monitoringiem kondycji fizycznej dzieci i sytuacji społeczno-ekonomicznej i zdrowotnej ich rodzin.

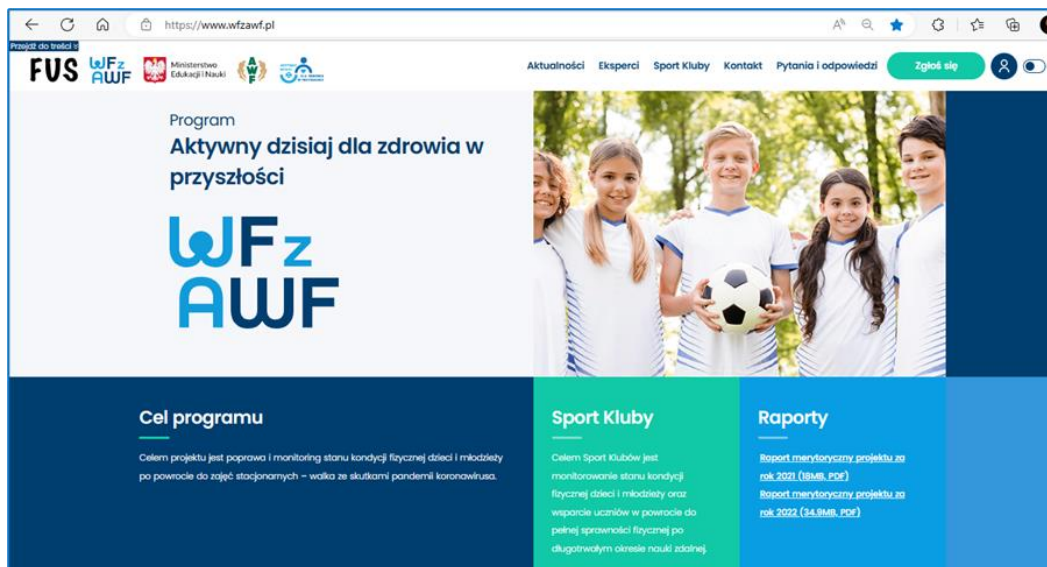
Program podzielono na fazy:

Faza I: Dobrowolne szkolenia ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom pandemii Covid-19 dla nauczycieli wychowania fizycznego oraz nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej (Aktywny powrót do szkoły) (ponad 30 tys. nauczycieli)

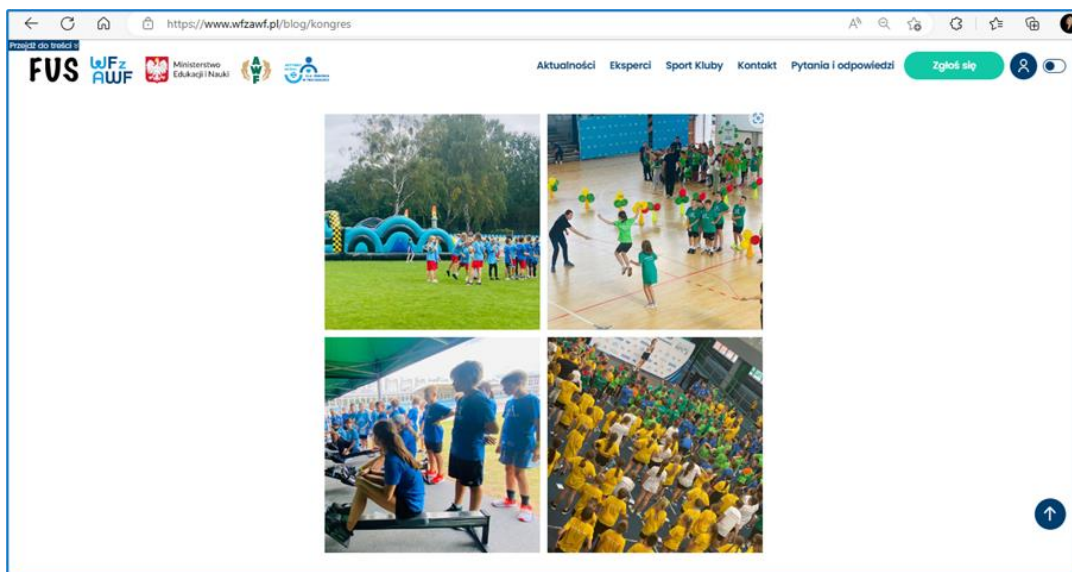
Faza II: Wdrożenie sportowych zajęć pozaszkolnych (Sport Kluby) wraz z monitoringiem kondycji fizycznej (17000 Sport Klubów, ok. 400 000 h

zajęć ruchowych)

Faza III: 2023: „WF z AWF: Aktywny Dzisiaj dla Zdrowia w Przyszłości”.

W dniu 14 września 2023 odbył się Kongres WF z AWF „Aktywny dzisiaj dla zdrowia w przyszłości”. Zostały na nim zaprezentowane idee kompleksowego i innowacyjnego podejścia do aktywności fizycznej dzieci i młodzieży w naszym kraju - „od alfabetu ruchowego do identyfikacji talentu”. Kongres podzielony był na dwie strefy. W pierwszej odbywały się wykłady i debaty, a w drugiej części, praktycznej uczestniczyły dzieci wraz z nauczycielami. W trakcie Kongresu odbyła się konferencja prasowa z udziałem ekspertów, podczas której zaprezentowane zostały wyniki badań kondycji fizycznej, fundamentalnych umiejętności ruchowych, rezultaty działań realizowanych w ramach programu WF z AWF.

- **Monika Łopuszańska-Dawid** - Projekt „Determinanty kondycji biologicznej oraz sprawności fizycznej dorosłych Polaków” w ramach projektu uczelnianego „Biomedyczne uwarunkowania sprawności fizycznej i treningu sportowego dorosłej populacji” finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2020- 2022. Pod kierunkiem kierownika projektu prof. AWF dr hab. Moniki Łopuszańskiej-Dawid zespół antropologów z AWF kontynuował prace badawcze w ramach zadania. Ukończono kolejne etapy długofalowych badań, których głównym celem jest wieloaspektowe poszukiwanie modyfikatorów stanu biologicznego i funkcjonalnego mieszkańców Polski i predyktorów zmian tego stanu w czasie. Trwają intensywne prace zespołów nad opracowywaniem danych, upowszechnianiem wyników i przygotowaniem publikacji.
- **Monika Łopuszańska-Dawid** - Projekt Monotematyczne Zadanie Badawcze AWF Warszawa „Zachowania zdrowotne i zmienne kondycji psychofizycznej osób amatorsko aktywnych fizycznie” finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2023. Pod kierunkiem kierownika projektu prof. AWF dr hab. Moniki Łopuszańskiej-Dawid w ramach zadania realizowane są badania naukowe zaplanowane przez doktorantkę mgr Annę Piotrowską w ramach jej projektu doktorskiego
- **Patrycja Widlak** - kierownik zadania 2: „Ocena funkcjonalna narządu ruchu sportowców trenujących różne dyscypliny z uwzględnieniem czynników ryzyka wystąpienia urazów sportowych” w Uczelnianym Projekcie Badawczym AWF w Warszawie pt. „Skuteczność metod i środków wspomagających trening sportowy, odnowę powysiłkową oraz

profilaktykę uszkodzeń narządu ruchu u sportowców”.

- **Patrycja Widlak**- członek zespołu badawczego w Uczelniany Projekt Badawczy „Ocena postawy ciała i akcelerometryczna charakterystyka techniki ruchu w wybranych dyscyplinach sportowych” – kierownik Projektu – dr hab. Jan Gajewski prof. AWF.

Pracownia Antropologii, Instytut „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- **Anna Zielińska, Agnieszka Rózdżyńska-Świątkowska** - członkinie zespołu badawczego w Ogólnopolskim Programie Leczenia Otyłości
- **Agnieszka Rózdżyńska-Świątkowska, Anna Zielińska** – antropolożki w badaniu klinicznym: pt Ocena skuteczności i bezpieczeństwa empagliflozyny w leczeniu neutropenii u pacjentów z glikogenozą IB (ABM nr 2020/ABM/01/00047)
- **Agnieszka Rózdżyńska-Świątkowska, Anna Zielińska** – antropolożki w badaniu klinicznym pt: A Randomized, Double-blind, Multicenter Study to Determine the Effect of Triheptanoin Compared with Even-chain, Medium-chain Triglycerides (MCT) on Major Clinical Events (MCEs) in Pediatric Patients with Long-chain Fatty Acid Oxidation Disorders (LC-FAOD)

Zakład Biomechaniki, Instytut Sportu- Państwowy Instytut Badawczy

Wśród wniosków zakwalifikowanych do finansowania przez MEiN w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa II” z maksymalną kwotą dofinansowania 2000000 zł znalazł się projekt złożony przez dr Annę Pastuszek z Instytutu Sportu-Państwowego Instytutu Badawczego „Siatki centylowe wysokości, masy i wskaźnika masy ciała dzieci i młodzieży w Polsce”. Przy współpracy z zespołem Pracowni Antropologii IPCZD, planowane jest przeprowadzenie pomiarów antropometrycznych wysokości, masy ciała i wskaźnika BMI oraz prób sprawnościowych plank i wybranych z baterii testów Eurofit wśród 18000 dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat z 400 losowo wybranych szkół ze wszystkich województw w Polsce oraz miejscowości zróżnicowanych pod względem zurbanizowania.

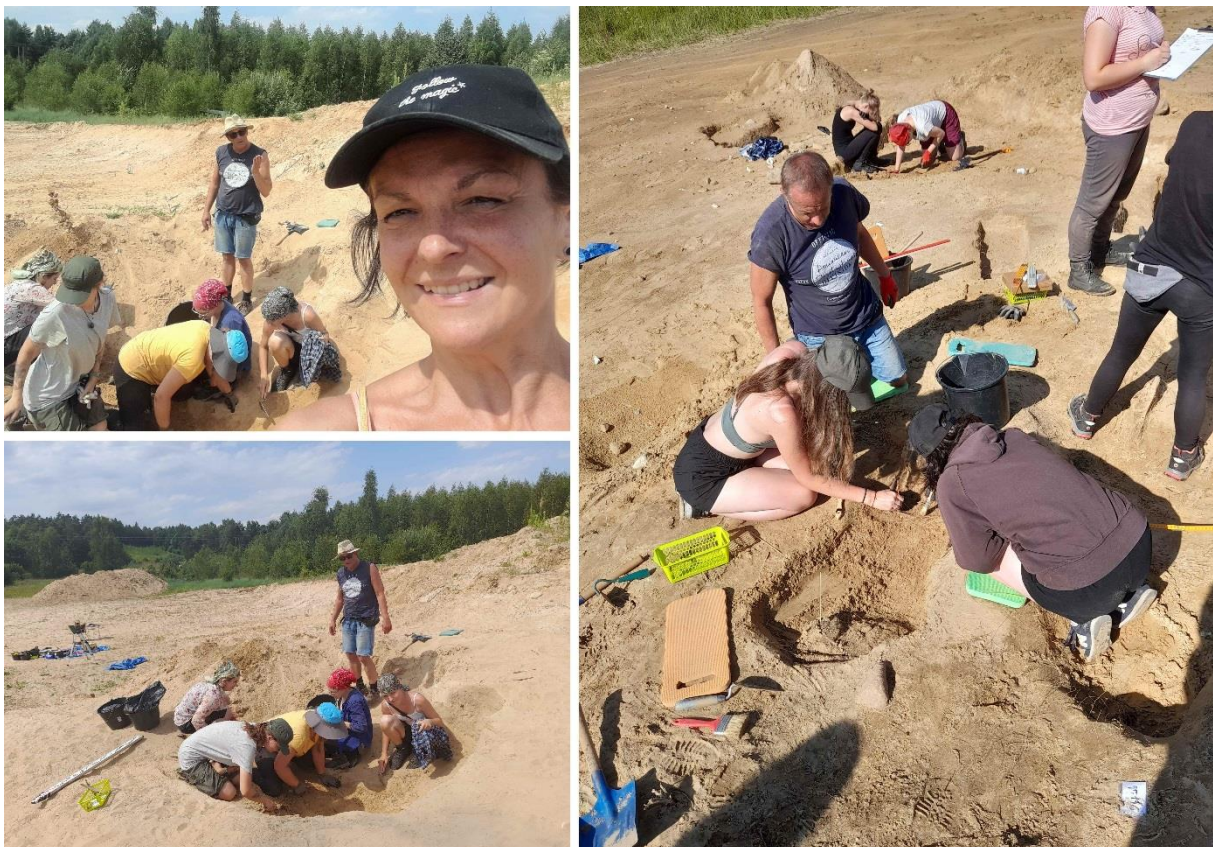
Celem projektu ma być aktualizacja zakresów referencyjnych wzrastania w postaci siatek centylowych i z-score wysokości, masy oraz wskaźnika BMI umożliwiających identyfikację deficytów w zakresie zaburzeń wzrastania, stanu odżywienia organizmu i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej.

Pani dr Anna Pastuszek realizuje również projekt „Ocena rozwoju cech

budowy ciała, profilu hematologiczno-biochemicznego krwi i ryzyka osteopenii u młodych mężczyzn i kobiet nie uprawiających sportu” finansowany z subwencji MEiN przyznanej Instytutowi Sportu-PIB, w kwocie 32000 zł. Jest to już szósta edycja badań studentów Politechniki Warszawskiej, zainicjowanych w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia przez prof. Halinę Milicerową. Zakres badań w bieżącym projekcie oprócz pomiarów antropometrycznych poszerzono o badania biochemiczne krwi i gęstości tkanki kostnej metodą DXA.

6. Udział w badaniach terenowych

Jak co roku, na przełomie lipca i sierpnia grupa antropologów, w składzie prof. dr hab. Jacek Tomczyk oraz dr Anna Myszka, brała udział w wykopaliskach prowadzonych na cmentarzysku nowożytnym położonym we wsi Dąbrówki (gm. Wasilków, woj. podlaskie). Badania zaowocowały eksploracją i analizą licznego, ciekawego z punktu widzenia zarówno badaczy biologii populacji ludzkich, jak i archeologów, materiału szkieletowego.

Fot. dr Anna Myszka

7. Redakcja czasopism

Pracownia Antropologii, Instytut „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- **Agnieszka Różdżyńska – Świątkowska** - Guest editor in Diagnostics special issue: Diagnosis of Mucopolysaccharidoses and Mucopolipidoses

8. Uzyskane stopnie naukowe i awanse naukowe

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Natalia Bieńko** - Stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej nadany Uchwałą Rady Nauk o Kulturze Fizycznej AWF Warszawa z dnia 24 października 2023 roku
- **Karol Gryko** - Stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej nadany Uchwałą Rady Nauk o Kulturze Fizycznej AWF Warszawa; awans zawodowy na stanowisko Profesora uczelnianego AWF
- **Anna Kopiczko** - Stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej nadany Uchwałą Rady Nauk o Kulturze Fizycznej AWF Warszawa; awans zawodowy na stanowisko Profesora uczelnianego AWF

Fot. Paweł Bieńko

9. Uzyskane nagrody i wyróżnienia

Zakładu Antropologii Środowiskowej i Toksykologii Instytutu Nauk Biologicznych UKSW w Warszawie

- **Jacek Tomczyk** otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywności i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Karol Gryko:** Nagroda Rektorska za Osiągnięcia Naukowe. AWF Warszawa 24.10.2023 r
- **Sara Kaźmierska:** Wyróżnienie za wystąpienie z referatem na Ogólnopolskiej Konferencji Studenckich Kół Naukowych: Zagadnienia Kultury Fizycznej i Zdrowia w badaniach młodych naukowców, Biała Podlaska.
- **Anna Kopiczko:**
  - ✓ Dyplom uznania Rektora AWF w Warszawie Prof. dr hab. Bartosza Molika za wyróżniającą działalność w obszarze dydaktyki. Warszawa 13.06.2023 r.
  - ✓ wyróżnienie za wysoką jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych, na

podstawie opinii i ocen studentów w sem. zimowym 2022/2023 r.a. (1 miejsce w kategorii wykłady) oraz wyróżniające się wypełnianie innych obowiązków dydaktycznych przyznane przez Rektora AWF w Warszawie Prof. dr hab. Bartosza Molika. Warszawa 29.05.2023 r.

- ✓ Nagroda Rektorska za Osiągnięcia Naukowe. AWF Warszaw 24.10.2023 r.
- ✓ Nagroda Rektorska za Osiągnięcia Organizacyjne. AWF Warszaw 24.10.2023 r.
- ✓ Statuetka „Złote pióro” Lider Nauki Wydziału WF 2023
- ✓ Nagroda Marszałka dla Najlepszego Przewodnika Akademickiego 2023

- **Monika Łopuszańska-Dawid:**

- ✓ Nagroda Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności dydaktycznej (19.02.2023)
- ✓ Nagroda JMR AWF Warszawa za osiągnięcia w nauce (14.10.2023)
- ✓ Nagroda JMR AWF Warszawa i studentów za działalność dydaktyczną (sem. zimowy r.a. 2022/2023)
- ✓ Nagroda JMR AWF Warszawa i studentów za działalność dydaktyczną (sem. letni r.a. 2022/2023)
- ✓ Nominacja do Nagrody Autorytet AWF 2023.

10. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywnienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Anna Kopiczko** – współpraca z Zakładem Epidemiologii i Biostatystyki Instytut Matki i Dziecka w Warszawie w ramach projektu PREMATURITAS 20; współpraca w międzynarodowym zespole w projekcie Track and Field Masters Athletes Cohort Study z udziałem zespołów z Polski (AWF Warszawa i AWF Poznań), Niemiec (German Aero space Centre), Kanady (University of Saskatchewan), USA (University of Texas) i Finlandii (University of Jyväskylä); współpraca z ośrodkiem naukowym z Universidad de Málaga Facultad de Ciencias de la Salud, Spain; współpraca z zespołem z Katedry Ratownictwa Medycznego Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu oraz Faculty of Health Science, University of La Rioja, 26006 Logrono, Spain.
- **Monika Łopuszańska-Dawid** - Współpraca i staże naukowe w ramach

programu Erasmus+: Palacky University Olomouc, Faculty of Health Sciences, Czechy (dwukrotnie), oraz liczne inne.

- **Paulina Kłopotowska** w ramach programu Erasmus + zrealizowała 4 miesięczny zagraniczny staż naukowy (1.02-30.05.2023, Koper, Słowenia) w ośrodku naukowo-badawczym w Koprze (Science and Research Centre Koper – ZRS Koper) w Instytucie Kinezyjologii. W ramach stażu mgr P. Kłopotowska realizowała zadania naukowe, dydaktyczne oraz organizacyjne, m.in. uczestnicząc w realizowanych w instytucie projektach badawczych z obszaru kinezyjologii, neuropsychologii oraz gerontologii, prowadziła zajęcia, brała udział w wydarzeniach i szkoleniach podnoszących kompetencje naukowo-badawcze. Uczestniczyła m.in. w innowacyjnych badaniach realizowanych w Olympic Sport Center Planica, realizowanych z wykorzystaniem wirówki przeciążeniowej ESA oraz w badaniach nad walidacją nowego markera jakości mięśni do diagnostyki sarkopenii. Opiekunem naukowym w zagranicznym ośrodku badawczym był: Profesor Uroš Marušič.

11.Członkostwo w gremiach

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Paulina Kłopotowska**
  - ✓ Członek Polskiego Towarzystwa Medycyny Stylu Życia
- **Anna Kopiczko**
  - ✓ Członek European Anthropological Association
  - ✓ Członek Polskiego Towarzystwa Medycyny Stylu Życia
  - ✓ Członek Rady Nauk o Kulturze Fizycznej AWF w Warszawie
  - ✓ Członek Rady Wydziału WF AWF w Warszawie
- **Monika Łopuszańska-Dawid:**
  - ✓ Członek Senatu AWF Warszawa (funkcja z wyboru)
  - ✓ Członek Rady Nauk o Kulturze Fizycznej AWF w Warszawie
  - ✓ Członek Rady Wydziału WF AWF w Warszawie
  - ✓ Członek Komitetu Biologii Organizmalnej PAN (funkcja z wyboru)
  - ✓ Członek Uczelnianej Komisji ds. Oceny Nauczycieli Akademickich prowadzących zajęcia w Szkole Doktorskiej
  - ✓ Członek Uczelnianej Komisji ds. Nauki AWF

- ✓ Członek Wydziałowej Komisji ds. Internacjonalizacji Procesu Kształcenia
- ✓ Członek innych uczelnianych i wydziałowych komisji.

Pracownia Antropologii, Instytut „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- **Agnieszka Róźdzynska- Świątkowska** - Członkini Rady Biznesu UKSW

12.Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę (artykuły popularno-naukowe, wykłady, prowadzenie warsztatów, szkolenia, udzielanie wywiadu):

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- Łopuszańska-Dawid, M. Wywiad dla Medycyny Praktycznej na temat znaczenia aktywności fizycznej dla kondycji psychicznej seniorów, w trakcie publikowania na www.
- Weker H., Fredrich M., Zabłocka-Sławińska K., Sadowska J., Długosz A., Hamułka J., Charzewska J., Socha P., Wądołowska L.: Stanowisko Komitetu Nauki o Żywieniu Człowieka, Polskiej Akademii Nauk w sprawie zasad żywienia dzieci w wieku przedszkolnym (4-6 lat) i wczesnoszkolnym(7-9 lat), w Standardy Medyczne/Pediatrics, nr 5, 2023.
- Weker H., Fredrich M., Zabłocka-Sławińska K., Sadowska J., Długosz A., Hamułka J., Charzewska J., Socha P., Wądołowska L.: Position statement of the Polish Academy of Sciences' Committee of Human Nutrition Science on the principles for the nutrition of preschool children (4-6 years of age) and early school-age children (7-9 years of age), Journal of Mother and Child, przyjęte do druku 1.12.2023.
- mgr Paulina Kłopotowska podczas pobytu stypendialnego w Koprze, w Słowenii, przeprowadziła cykl spotkań edukacyjnych z grupą seniorów z Dziennego Centrum Seniora (Center dnevnih aktivnosti za starejše občane Koper), podczas których promowała prozdrowotny styl życia, poprzez poprowadzone zajęcia ruchowe i edukację zdrowotną.

Pracownia Antropologii, Instytut „Pomnik- Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

- **Agnieszka Różdżyńska-Świątkowska** - wykład pt: Od małości do dorosłości o etapowości rozwoju człowieka. Dla Państwowego Muzeum Etnograficznego w ramach cyklu: „Dziecko czyli kto?” towarzyszącemu wystawie pt: Dzieciństwo

13.Inne

Sekcja Antropologii, Katedra Biologii Człowieka, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie i Zakład Żywienia i Wartości Odżywczej Żywności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- PZH- Państwowy Instytut Badawczy

- **Monika Łopuszańska-Dawid:**
  - ✓ Prodziekan ds. Nauki Wydziału WF w AWF w Warszawie
  - ✓ Promocja młodych kadr w 2023:
  - ✓ opieka promotorska i obrony 2 prac licencjackich, 8 prac magisterskich, 1 doktoratu (promotor pomocniczy), opieka promotorska nad 3 pracami doktorskimi, recenzent 4 rozpraw doktorskich (WUM Warszawa, AWF Katowice, AWF Wrocław) i w jednym postępowaniu habilitacyjnym (AWF Gdańsk).
  - ✓ Liczne recenzje art. naukowych np. do czasopism: Scientific Reports, PlosOne, BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation, Social Science & Medicine, The Aging Male, Architecture Civil Engineering Environmental, Homo, BMC Geriatrics, seria MDPI
- **Anna Kopiczko:**
  - ✓ 31.01.2023 r. zakończenie stażu naukowego w Instytucie Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej im. Macieja Nałęcza PAN w Pracowni Modelowania Matematycznego Procesów Fizjologicznych. Obszar tematyczny stażu: inżynieria biomedyczna, modelowanie matematyczne, uwarunkowania zdrowia.
  - ✓ 16.06.2023 – 20.06.2023 r. pobyt szkoleniowo- naukowy w Universidad De Malaga, Health Sciences Faculty, Malaga, Spain.
  - ✓ Recenzent zagranicznego wniosku grantowego- Title: Effect of Smoking a Large Volume of Tobacco on Bone Health Parameters in Lebanese Adults. University of Balamand, Liban. Lipiec 2023 r.
  - ✓ Recenzent wniosków o finansowanie badań naukowych składanych w ramach działania „Projekt Konkursowy – Subwencja 2024”

Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu.

- ✓ Recenzent artykułów naukowych w 2023 roku w m.in.: Anthropological Review, Biomedical Human Kinetics, BMC Endocrine Disorders, BMC Musculoskeletal Disorders, BMC Pediatrics, Clinical Interventions in Aging, Frontiers Endocrinology, Frontiers in Nutrition, Health Problems of Civilization, International Journal of Environmental Research and Public Health, Journal of Orthopaedic Surgery and Research, Nutrients, Tobacco Induced Diseases, Scientific Reports, Heliyon.

Podsumowanie Roku 2023

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	1
Uczestnicy seminariów	12
Artykuły	26
Monografie	5
Podręczniki	0
Rozdziały	9
Udział w konferencjach	38
Referaty	33
Postery	5
Członkowie PTA uczestniczący w konferencjach	20
Wykłady na zaproszenie	7
Granty/projekty nowe	15
Nagrody	11
Medale	1
Wydarzenia popularnonaukowe	7

Anna Kopiczko

ODDZIAŁ WROCŁAWSKI PTA

ZAKŁAD ANATOMII PRAWIDŁOWEJ KATEDRY MORFOLOGII I EMBRIOLOGII CZŁOWIEKA

Zygmunt Domagała – Kierownik Pracowni Anatomii Ultrasonograficznej, Główny organizator konkursu anatomicznego Scapula Aurea, Opiekun 1 roku ED, Koordynator Wydziałowy Programu Erasmus+, Anatomische Gesellschaft Mitglied, Member of Anatomical Society, Member of American Association of Clinical Anatomists, członek komitetu redakcyjnego Folia Morphologica. redakcja czasopism

1. Artykuły

- Domański, J., Białynicki-Birula, R., Nawrot, U., Piątkowska, E., Domagała, Z., & Szepietowski, J. C. (2023). Microbial load of heritage dermatological moulages of the Historic University Department in Wrocław, Poland. *Postępy Dermatologii I Alergologii*, 40, 437–446. <https://doi.org/10.5114/ada.2023.127197>
- Domański, J., Janczura, A., Wanat, M., Wigłusz, K., Grajzer, M., Simmons, J. E., Domagała, Z., & Szepietowski, J. C. (2023). Preservation fluids of heritage anatomical specimens - a challenge for modern science. Studies of the origin, composition and microbiological contamination of old museum collections. *Journal of Anatomy*, 243, 148–166. <https://doi.org/10.1111/joa.13854>
- Domański, J., Domagała, Z., Simmons, J. E., & Wanat, M. (2023). Terra Incognita in anatomical museology - a literature review from the perspective of evidence-based care. *Annals of Anatomy-Anatomischer Anzeiger*, 245, art. <https://doi.org/10.1016/j.aanat.2022.152013>
- Martynowicz, H., Poręba, R., Wiczorek, T., Domagała, Z., Skomro, R., Wojakowska, A., Winiewska, S., Macek, P., Mazur, G., & Gać, P. (2023). Sleep architecture and daytime sleepiness in patients with erectile dysfunction. *Life*, 13, art. <https://doi.org/10.3390/life13071541>
- Mazurek, M., Pioterek, O., Drażyk, M., Pozdnyakova, D., Kozłowski, O., Tarkowski, V., Wanat, M., Nowak, B., & Domagała, Z. (2023). An atypical obturator nerve: an anatomical and clinical case report. *Medical Journal of Cell Biology*, 11, 55–59. <https://doi.org/10.2478/acb-2023-0009>
- Mazurek, M., Pioterek, O., Drażyk, M., Wanat, M., Kozłowski, O., & Domagała, Z. (2023). Unusual pattern of branches and ganglions of

cervical sympathetic trunk- single case study with clinical implications. *Medical Journal of Cell Biology*, 11, 50–54. <https://doi.org/10.2478/acb-2023-0008>

2. Rozdziały w podręcznikach

- Domagała, Z. (2023). Anatomia i fizjologia zatok przynosowych. W T. Zatoński (red.), *Choroby nosa i zatok przynosowych* (s. 1–7).

Paweł Dąbrowski

1. Artykuły:

- Hanna Zając, Krzysztof Lachowski, Tomasz Zatoński, Anna Olchowy, Paweł Dąbrowski, Zygmunt Domagała, Cyprian Olchowy, Distance of the cervical part of the internal carotid artery from the selected anatomical structures in the parapharyngeal space and its relation to patient characteristics, Agnieszka Lis, 2023, *Folia Morphologica*, DOI: 10.5603/FM.a2023.0042, ONLINE FIRST

2. Monografie:

- Małgorzata Makiela, Karolina Ordon, Mikołaj Sobczak, Aleksandra Śmiałek, Kinga Brawańska, Paweł Dąbrowski: Wpływ tetrahydrokannabinolu (THC) na ośrodkowy układ nerwowy osób pozostających pod regularnym wpływem tej substancji, 2023, [w:] *Współczesny Wymiar Uzależnień*, (red. A. Kułak -Bejda; N. Waszkiewicz), t.4, s. 63-81, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
- The impact of the lockdown caused by the Covid-19 pandemic on the human skeletal system, Marta Zasieczna, Grzegorz Mikita, Natalia Wawrzeczko, Magdalena Raczkowska, Natalia Jendrzeczyk, Aleksandra Faryś, Paweł Dąbrowski, 2023, [w:] *Challenges of the current medicine*, [red. E. Krajewska-Kułak; J. Lewko; W. Kułak, M. Cybulski], t. 12, s. 43-53, Medical University of Białystok.

3. Konferencje:

- Paweł Dąbrowski, Michał Kulus, Dominika Domagała, Joanna Grzelak, Rekonstrukcja diety i wieku weaning stress u mieszkańców wczesnonowożytnego Wrocławia w oparciu o mikroskopowe i fizykochemiczne metody badań, XII Sympozjum- Współczesna Myśl Techniczna w Naukach Medycznych I Biologicznych, 29-20.09, 2023, Wrocław, referat
- Joanna Grzelak, Dominika Domagała, Paweł Dąbrowski, Ocena stanu zdrowia osób dorosłych na podstawie badań aparatu żucia osobników

pochodzących z cmentarzysk wrocławski datowanych na XIV-XVIII wiek, referat.

- Michał Kulus, Paweł Dąbrowski, Katarzyna Kapczyńska, Katarzyna Szymczak-Kulus, Marzena Styczyńska, Ireneusz Zawisłak, Dominika Domagała, Piotr Kmiecik, Kwasy tłuszczowe wyizolowane z archeologicznych ludzkich kości a diogeneza, 55 Jubileuszowe Sympozjum Polskiego Towarzystwa Histochemików i Cytochemików, 20-22.09.2023, Rzeszów, referat.
- Paweł Dąbrowski, Michał Kulus, Dominika Domagała, Joanna Grzelak, , Rekonstrukcja diety oraz nawyków żywieniowych wczesnonowoczesnych mieszkańców parafii św. Barbary we Wrocławiu (XV-XVIII w.) w oparciu o mikroskopowe i chemiczne metody badań, 49 Ogólnopolska Konferencja Naukowa PTA, 20-22.09.2023, Gdańsk, plakat
- Tuberculosis of the bones in the light of diagnostic and treatment process in past and today, Aleksandra Faryś, Zofia Rogala, Kinga Brawańska Michał Krotliński, Paweł Dąbrowski (tutor), 9 International Students' Conference of Young Medical Researchers, 30.03-01.04.2023, Wrocław – badania realizowane w ramach aktywność naukowej SKN "Verex", przy Zakładzie Anatomii Prawidłowej, UMW, opiekun naukowy koła – dr. n. biol. Paweł Dąbrowski

ZAKŁAD BIOLOGII CZŁOWIEKA UNIWERSYTET WROCŁAWSKI

dr hab. Monika Krzyżanowska:

Beneficjentka konkursu na granty wewnętrzne Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza (IDUB)” na realizację projektu zatytułowanego „**W poszukiwaniu uwarunkowań starzenia reprodukcyjnego – multidyscyplinarne badania kobiet w wieku 40-65 lat**”.

Publikacja:

- Palacz K, Cholewa M, Bonar M, Krzyżanowska M, Kadej M. (2023) The rate and quality of post-mortem hair root changes in relation to melanin content. *Forensic Science International* 350, 111784.

ZAKŁADU ANTROPOLOGII IITD PAN

1. Artykuły

- NCD Risk Factor Collaboration (NCD-RisC): Diminishing benefits of urban living for children and adolescents' growth and development. *Nature*,

2023. 615, 874–883. (Kozieł S., Gomuła A., Nowak-Szczepańska N.). DOI: 10.1038/s41586-023-05772-8
- NCD Risk Factor Collaboration (NCD-RisC): Global variation in diabetes diagnosis and prevalence based on fasting glucose and hemoglobin A1c. *Nature Medicine*. (Kozieł S., Gomuła A.). DOI: 10.1038/s41591-023-02610-2
  - Stolarek I., Zenczak M., Handschuh L., Juras A., Marcinkowska-Swojak M., Spinek A., Dębski A., Matla M., Kóčka-Krenz H., Piontek J. 2023. Polish Archaeogenomics Consortium Team (Sławomir Kozieł), Figlerowicz Marek: Genetic history of East-Central Europe in the first millennium CE, *Genome Biology*, 24(1):173. DOI: 10.1186/s13059-023-03013-9
  - Wieckiewicz M., Martynowicz H., Lavigne G., Lobbezoo F., Kato T., Winocur E., Wezgowiec J., Danel D., Wojakowska A., Mazur G., Smardz, J. 2023. An exploratory study on the association between serotonin and sleep breathing disorders. *Scientific Reports*, 13:1, 13(1), 1–9. DOI: 10.1038/s41598-023-38842-y
  - Fedurek P., Lehmann J., Lacroix L., Aktipis A., Cronk L., Makambi J., Mbulla I., Berbesque C. 2023. Status does not predict stress among Hadza hunter-gatherer men. *Scientific reports*, 13(1), 1327. DOI: 10.1038/s41598-023-28119-9
  - Nowaczewska W., Górka K., Cieślik A. 2023. Assessment of the Relationship between the Total Occlusal Area of the Human Permanent Upper First and Second Molars and the Robusticity of the Facial Skeleton in Sex-Different Cranial Samples of Homo Sapiens: A Preliminary Study. *Biology*, 12(4): 566. DOI: 10.3390/biology12040566
  - Heuchert J., Kozieł S., Spinek A. 2023. Radiomorphometric indices of the mandible as indicators of decreased bone mineral density and osteoporosis – meta-analysis and systematic review. *Osteoporosis International*, (praca w druku, brak kompletnych danych bibliograficznych). DOI: 10.1007/s00198-023-06949-7
  - Danel D., Olvido Perea-Garcia J., Lewandowski Z., Szala A., Fedurek P., Kleisner K., Waciewicz S. 2023. Is there no beauty in sexually dimorphic eyes? Facial attractiveness and White Europeans ocular morphology—Brief communication. *PLOS ONE*, 18(4), e0284079. DOI: 10.1371/journal.pone.0284079

- Fedurek P., Lacroix L., Aktipis A., Cronk L., Makambi J., Mabulla I., Lehmann J., Berbesque C. 2023. Relationship between proximity and physiological stress levels in hunter-gatherers: The Hadza. *Hormones and Behavior*, 147, 105294. DOI: 10.1016/j.yhbeh.2022.105294
- Jaalkhorol M., Bat-Orgil B., Lkhagvasuren K., Dashtseren A., Dulamsuren O., Jaalkhorol T., Khaidav N., Luvsan L., Khadkhuu T., Chakraborty R., Koziel S. 2023. Is 2D:4D digit ratio related to avowed religion? A study among Mongolian young males from Ulaanbaatar. *American Journal of Human Biology*, 35: e23950. DOI: 10.1002/ajhb.23950
- Stanaszek M., Fugiel J., Koziel S., Sebastjan A., Suder A., Ignasiak Z. 2023. Effect of winter outdoor physical activity on body composition and motor performance of adult men. *Healthcare*, 11, 2348. DOI: 10.3390/healthcare11162348
- Gomuła A., Nowak-Szczepańska N., Chakraborty R., Malina R., Ignasiak Z., Koziel S. 2023. Fine and gross motor skills in 7–10 years old Indian children exposed to a natural disaster during early development. *Developmental Psychobiology*, 65(5), e22401. DOI: 10.1002/dev.22401
- Spinek A., Kurek M., Kozakiewicz M., Głąb H., Drażkowska A. 2023. A case of bilateral cleft palate with obturator prosthesis from XVIII century Cracow (Poland), *Journal of Archaeological Science: Reports*, 51: 104211. DOI: 10.1016/j.jasrep.2023.104211
- Wysocka J., Cieślik A. 2023. The frequency and macromorphological classification of abnormal blood vessel impressions and periosteal appositions of the dura mater in an early modern osteological collection from Poland. *International Journal of Paleopathology*, 41, 78-87. DOI: 10.1016/j.ijpp.2023.04.001
- Hildebrand W., Zielinska P., Hildebrand J., Zalesny G. 2023. Helminth infection in horses—a cross-sectional study from stables in Lower Silesia (Poland). *Polish Journal of Veterinary Sciences*, 26(3), 401-407. DOI: 10.24425/pjvs.2023.145046
- Nowaczewska W., Górka K., Cieślik A., Patyk M., Zaleska-Dorobisz U. 2023. The assessment of the relationship between the traits of temporal muscle and the massiveness of the supraorbital region of the *Homo sapiens* crania including the influence of the neurocranial shape and size of the occlusal surface of the upper molars – preliminary study. *Anthropological Review*, 86(3), 67–86. DOI: 10.18778/1898-6773.86.3.05

- Chmielewski P., Koziel S., Borysławski K. 2023. Do the short die young? Evidence from a large sample of deceased Polish adults. *Anthropological Review*, 86(1): 77-90. DOI: 10.18778/1898-6773.86.1.07
- Wysocka J., Cieślik A., Danel D. 2023. Sex estimation using measurements of the proximal femur in a historical population from Poland. *Anthropological Review*, 86(1), 37–49. DOI: 10.18778/1898-6773.86.1.04
- Rosset I., Spinek A., Stuss M., Sewerynek E., Żądzińska E. 2023. Associations between birth season and lumbar spine bone mineral density in perimenopausal Polish women, *Anthropological Review*, 86 (3): 51–65. DOI: 10.18778/1898-6773.86.3.04

2. Konferencje

- Danel Dariusz Paweł, Olvido Perea-Garcia, Juan., Lewandowski Zdzisław, Szala Anna, Fedurek Piotr, Kleisner Karel, Wacewicz Sławomir. Sexually Dimorphic Ocular Morphology and Facial Attractiveness in White European. 9th conference of Polish Society for Human and Evolution Studies, 19-22.09.2023, Padua, Italy (prezentacja ustna);
- Piotr Fedurek, Dariusz Danel. Relationship between behavioural immune system and integration in proximity network among secondary school students. 9th conference of Polish Society for Human and Evolution Studies, 19-22.09.2023, Padua, Italy (prezentacja ustna);
- Urszula Marcinkowska, Anna Apanasewicz, Aleksandra Ciochoń, Dariusz Danel, Magdalena Klimek, Magdalena Mijas, Anna Ziomkiewicz-Wichary, Andrzej Galbarczyk. Anxiety and pre-term births: Evidence from a large scale study during COVID-19 pandemic. 9th conference of Polish Society for Human and Evolution Studies, 19-22.09.2023, Padua, Italy (prezentacja ustna);
- Joanna Heuchert, Anna Spinek, Dorota Bonarska-Kujawa. Czy analiza spektralnej fluorescencji kości wzbudzonej promieniowaniem ultrafioletowym może być przydatna w ocenie czasu trwania inhumacji? XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna);
- Marek Kociuba, Sławomir Koziel, Zofia Ignasiak, Jarosław Kurek. Wskaźnik długości palców ręki (2D:4D) a wyniki wybranych prób motorycznych kobiet pełniących służbę wojskową. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna);

- Sławomir Kozieł, Jan M. Konarski, Agata Konarska, Raja Chakraborty, Zofia Ignasiak. Iloraz długości palców 2D:4D modyfikuje zmianę w sile ścisku ręki po aktywności fizycznej. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna);
- Justyna Karkus, Anna Spinek. Przypadek rzadkiej wady rozwojowej kręgosłupa u osobnika z XV-XVIII wiecznej populacji z Kalisza-Zawodzia. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna);
- Victoria Swenson, Marin Pilloud, Anna Spinek, Krzysztof Tunia. Postmarital residence in medieval Stręgoborzyce, Poland, 92nd AABA conference, 19-22.04.2023 Reno, Nevada, USA (prezentacja ustna)
- Aleksandra Gomuła, Natalia Nowak-Szczepańska, Raja Chakraborty, Sławomir Kozieł. Sprawność motoryczna u dzieci indyjskich narażonych na katastrofę naturalną we wczesnym okresie rozwoju. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna).
- Tomasz Hanć, Aleksandra Gomuła, Natalia Nowak-Szczepańska, Raja Chakraborty, Sławomir Kozieł. Ocena związku doświadczenia katastrofy naturalnej we wczesnym rozwoju z poziomem objawów ADHD u dzieci w wieku szkolnym. Badania konsekwencji huraganu Aila. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk, Polska (prezentacja ustna).
- Piotr Fedurek, Sławomir Kozieł. Biological determinants of social network integration among hunter-gatherers: The Hadza. Conference of Auxological Society “Networks in auxology”, 17.06.2023, Aschauhof, Germany (prezentacja ustna).
- Sławomir Kozieł, Aleksandra Gomuła, Zbyszek Czapla. WWI as a nutritional stress factor influencing growth. Conference of Auxological Society “Networks in auxology”, 17.06.2023, Aschauhof, Germany (prezentacja ustna)
- Wioletta Nowaczewska, Katarzyna Górka, Agata Cieślik. Wielkość pola powierzchni okluzyjnej stałych górnych trzonowców a masywność ludzkiego szkieletu twarzy. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, 20-22.09.2023 Gdańsk , Poland (prezentacja ustna).

- Claudia Regina Plens, Katarzyna Górka, Camila Diogo de Souza. The lasting materiality of violence: the importance and particularities of Forensic research for the human rights of indigenous communities. XIth European Meeting on Forensic Anthropology, 27-30.09.2023, Madrid, Spain (prezentacja ustna).
- Joanna Wysocka, Beata Drupka, Paige Lynch, Marcin Krzepakowski. Analysis of the vertebral pathologies among individuals from 14th-18th c. Polish cemeteries – comparison between the village and town inhabitants in Greater Poland. 88th meeting of SAA, 29.03-02.04.2023, Portland, Oregon, USA. (prezentacja ustna)
- Maciej Gembicki, Joanna Wysocka, Paige Lynch, Marcin Krzepakowski. Mortuary practices of the vanished medieval village of Gać in Poland. 88th meeting of SAA, 29.03-02.04.2023, Portland, Oregon, USA. (prezentacja ustna)
- Aleksandra Ciochoń, Dariusz P. Danel, Andrzej Galbarczyk, Anna Apanasewicz, Magdalena Klimek, Magdalena Mijas, Anna Ziomkiewicz-Wichary, Urszula Marcinkowska. Instrumental and informational support reduces pregnant women's anxiety. 9th conference of Polish Society for Human and Evolution Studies, 19-22.09.2023, Padua, Italy
- Aleksandra Wachowicz, Andrzej Galbarczyk, Dariusz Danel, Anna Apanasewicz, Magdalena Klimek, Aleksandra Ciochoń, Anna Ziomkiewicz, Urszula Marcinkowska. Does maternal anxiety during pregnancy relate to an infant's sleep behaviour? Annual Conference for the European Human Behaviour and Evolution Association, 18-21.04.2023, London, UK
- Joanna Wysocka, Agata Cieślik. Frequency of probable scurvy within adults from the outskirts of an early modern (16th-19th c. CE) Wrocław (Poland). The Porous Skeletal Lesions International Meeting, 7-8.07.2023, Coimbra, Portugal
- Agata Cieślik, Joanna Wysocka. Porotic lesions in the osteological collection excavated from a Medieval cemetery in Grodek on the Bug River: An insight into the living conditions of the inhabitants of historical (12th–15th century CE) Chervens' Towns. Porous Skeletal Lesions (PSL): Achievements and Future Directions. International Meeting, 7-9.07.2023, Coimbra, Portugal
- Katarzyna Buńkowska-Gawlik, Agnieszka Perec-Matysiak, Marcin Popiołek, Weronika Hildebrand, Joanna Hildebrand. Identyfikacja

molekularna helmintów u ssaków drapieżnych z wykorzystaniem analiz koproskopowych. III konferencja naukowo-szkoleniowa. Parazytozy zwierząt - aktualne zagrożenia - nowe rozwiązania terapeutyczne i profilaktyczne, 11-14.09.2023, Ciechanowiec, Polska

3. Wykłady na zaproszenie

- Danel Dariusz Paweł dr hab., Sexual Dimorphism in Human Ocular Morphology. Ocular Morphology workshop – Centre for Language Evolution Studies, Nicolaus Copernicus University in Torun. 14-16.03.2023, Torun, Poland.
- Sławomir Kozieł, prof. dr hab., Long-term effects of early life exposure to a natural disaster on the growth and development of Indian children, Seminarium Instytut Biologii i Ewolucji Człowieka UAM w Poznaniu, 17.01.2023, Poznań, Poland.
- Sławomir Kozieł, prof. dr hab., Life at the top – Czy bycie wysokim jest korzystne? Posiedzenie Plenarne Komitetu Biologii Organizmalnej PAN (online), 10.05.2023.

4. Realizowane projekty badawcze

- Ogólnopolskie badania 19-letnich mężczyzn. Międzypokoleniowe zmiany cech biologicznych w kontekście przemian społeczno-ekonomicznych w drugiej połowie XX i na początku XXI wieku w Polsce. Kierownik grantu - prof. dr hab. Sławomir Kozieł. OPUS-21, Numer grantu - 2021/41/B/HS3/03471, Okres realizacji grantu - od 11/01/2022 – do 10/01/2025
- Kolonizacja miejsc świętych na terytorium ludności Xavante z Marãiwatsédé i São Marcos. Kierownik grantu - dr Katarzyna Górka, NCBiR, Trans Atlantic Platform for Social Innovation (T-AP SI), Numer grantu: T-AP SI/1/CSPXMSM/02/2020, okres realizacji grantu: 01.12.2021 - 31.11.2024
- Związek pomiędzy odpornością behawioralną oraz sieciami kontaktów społecznych. Kierownik grantu - dr Piotr Fedurek, MINIATURA, Numer grantu DEC-2022/06/X/NZ8/00184, Okres realizacji grantu 04.02.2022 – 23.12.2023

5. Udział w badaniach terenowych

- Dr Agata Cieślik – Katedra pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, Opole, Polska – nadzór nad pracami antropologicznymi prowadzonymi na szczątkach wyeksplorowanych podczas wykopalisk archeologicznych, 01.07-30.11.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Las Szpęgawski, Szpęgawsk, Polska - udział w pracach wykopaliskowych oraz analiza materiału antropologicznego związanych z projektem grantowym dra Dawida Kobiąłki "Archeologia Zbrodni pomorskiej 1939" (NCN 2021/43/D/HS3/00033) 8.05-26.05.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Gać, gmina Łopuchowo, Polska - prowadzenie zajęć terenowych/wykopaliskowych dla studentów ze Stanów Zjednoczonych i Kanady, 26.06-12.08.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Stary Cmentarz Jeniecki w Łambinowicach, Polska - udział w pracach wykopaliskowych oraz analiza materiału kostnego in situ w ramach współpracy z dr Dawidem Kobiąłką oraz Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych, 21.07.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Kościół Najświętszego Serca Jezusa, Żary, Polska - prace ekshumacyjne w krypcie w kościele, 17-20.08.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Dolina Śmierci, Chojnice, Polska - udział w pracach wykopaliskowych oraz analiza materiału antropologicznego związanych z projektem grantowym dra Dawida Kobiąłki "Archeologia Zbrodni pomorskiej 1939" (NCN 2021/43/D/HS3/00033), 21.08-1.09.2023
- Mgr Joanna Wysocka - Naqlun, Fayoum, Egipt - udział w projekcie grantowym dra Roberta Mahlera "Kobiety w Fatymidzkiej Aleksandrii. Dlaczego umierały młodo? Biokulturowe czynniki zmian w warunkach życia muzułmanów pochowanych na Kom el-Dikka w średniowiecznej Aleksandrii w odniesieniu do chrześcijańskiej populacji żyjącej na obrzeżach Fajum" (NCN 2022/47/D/HS3/02162), 17.09-20.12.2023
- Mgr Joanna Heuchert - Książnice, gmina Pacanów, Polska - udział w badaniach wielokulturowego kompleksu osadniczo-funeralnego z eneolitu i wczesnej epoki brązu, 31.07-13.08.2023

6. Redakcja czasopism

- Prof. dr hab. Sławomir Kozieł – Redaktor Naczelny w “Anthropological Review” oraz redaktor w “Human Biology and Public Health”
- dr Aleksandra Gomuła - edytor w czasopiśmie naukowym „Human Biology and Public Health”

7. Nagrody i wyróżnienia

- Prof. dr hab. Sławomir Koziół, dr Aleksandra Gomuła, dr Natalia Nowak-Szczepańska- Zespołowa Nagroda Dyrektora za opublikowanie w latach 2020 - 2022 pracy oryginalnej o najwyższej liczbie cytowań - NCD Risk Factor Collaboration Worldwide trends in hypertension prevalence and progress in treatment and control from 1990 to 2019: a pooled analysis of 1201 population-representative studies with 104 million participants. The Lancet, 2021, 398(10304): 957-980, IF 202,731 (200 pkt MEiN) – 745 cyt bez autocytowań

8. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi

- Laboratorium Studiów Archeologicznych Federalnego Uniwersytetu w Sao Paulo (Laboratório de Estudos Arqueológicos (LEA / UNIFESP), Brazylia (współpraca formalna - projektu Trans-Atlantic Platform for Social Innovation, finansowanego, ze strony polskiej, przez NCBiR – umowa konsorcjum).
- University of Winnipeg, Kanada (współpraca formalna - projektu Trans-Atlantic Platform for Social Innovation, finansowanego, ze strony polskiej, przez NCBiR – umowa konsorcjum).
- University of Montana, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (współpraca formalna – umowa Porozumienie o współpracy pomiędzy IITD a UM z dnia 21/09/2023).
- Vidyasagar University, Midnapore, West Bengal, Indie (współpraca formalna - Memorandum of understanding on scientific cooperation z 10.10.2018).
- Imperial College London, Wielka Brytania (współpraca formalna - NCD Risk Collaboration).
- Department of Anthropology and Tribal Studies, Sidho-Kanho-Birsha University, Purulia, Indie - współpraca formalna - Memorandum of understanding on scientific cooperation z 2021).
- Katedra Językoznawstwa Eksperymentalnego, Instytut Językoznawstwa, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (współpraca formalna – umowa Porozumienie o współpracy pomiędzy IITD a UMK z dnia 02/02/2022).
- Wydział Historyczno-Pedagogiczny, Instytut Historii, Uniwersytet Opolski (współpraca formalna - porozumienie o współpracy z dn. 17.07.2023).

9. Członkostwo w gremiach

- Prof. dr hab. Sławomir Kozieł – członek Prezydium Komitetu Biologii Organizmalnej PAN w kadencji 2020-2023
- Prof. dr hab. Sławomir Kozieł - wiceprzewodniczący Komisji Antropologicznej PAU

10. Czynnny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę

- Mgr Joanna Heuchert, „Książnice – Stanowisko 2. Badania wielokulturowego kompleksu osadniczo-funeralnego z eneolitu i wczesnej epoki brązu”, Zakład Biologii Człowieka, Uniwersytet Wrocławski, wykład dla członków SKN Antropologów „Kostka”, 31.05.2023;
- Dr Piotr Fedurek, „Sieci społeczne a zdrowie”, Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Dynowie, wykład dla uczniów, 03.03.2023;
- Mgr Anna Apanasewicz-Grzegorzczak, „Dlaczego ssaki piją mleko?”, Dolnośląski Festiwal Nauki, Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN, warsztaty dla 4 grup uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- Mgr Anna Apanasewicz-Grzegorzczak, „Jak stres wpływa na skład mleka?”, Stacja IITD;
- Prof. dr hab. Sławomir Kozieł, „Czy katastrofy naturalne mogą wpływać na wzrastanie i rozwój dzieci?”, Stacja IITD.

PROF. DR HAB. ZOFIA IGNASIAK

1. Artykuły:

- Kołodziej Małgorzata, Sebastjan Anna, Ignasiak Zofia. Appendicular skeletal muscle mass and quality estimated by bioelectrical impedance analysis in the assessment of frailty syndrome risk in older individuals. *Aging Clinical and Experimental Research* 2022: vol. 34, nr 9, s. 2081-2088. DOI: 10.1007/s40520-021-01879-y
- Babula Gabriel, Czarny Wojciech, Ignasiak Zofia, Chakraborty Raja, Kozieł Sławomir. Diversity of change in body mass index and skinfold thickness between different study courses within four years of study among the male students in a university in Poland. *Anthropological Review* 2022: vol. 85, nr 3, s. 19-30 DOI: 10.18778/1898-6773.85.3.02
- Kociuba Marek, Kulik Tomasz, Chakraborty Raja, Ignasiak Zofia, Rokita Andrzej, Kozieł Sławomir. Is digit ratio (2D:4D) associated with a religious

profession? An exploratory study on male Polish seminary students. *Anthropological Review* 2022: vol. 85, nr 3, s. 95-106. DOI: 10.18778/1898-6773.85.3.07

- Kociuba Marek, Ignasiak Zofia, Rokita Andrzej, Cichy Ireneusz, Dudkowski Andrzej, Ściślak Marcin, Kochan Katarzyna, Sebastjan Anna, Spinek Anna, Lorek Daria, Bogin Barry, Chakraborty Raja, Koziel Sławomir. Level of oxytocin prior to rugby and handball matches : an exploratory study among groups of Polish players. *Anthropological Review* 2022: vol. 85, nr 4, s. 83-94. DOI: 10.18778/1898-6773.85.4.06
- Gomula Aleksandra, Nowak-Szczepanska Natalia, Sebastjan Anna, Koziel Sławomir, Malina Robert M., Ignasiak Zofia. Age at menarche in urban girls exposed to lead in the Copper Basin, Poland. *Biology* 2022: vol. 11, nr 4, art. 584, s. 1-9. DOI: 10.3390/biology11040584
- Domaradzki Jarosław, Sławińska Teresa, Kołodziej Małgorzata, Ignasiak Zofia. Secular changes in the age of menarche of rural and urban girls from an industrial region of poland in relation to family structure. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2022: vol. 19, nr 14, art. 8692, s. 1-8, DOI: 10.3390/ijerph19148692
- Kaczorowska Antonina, Sebastjan Anna, Kołodziej Małgorzata, Fortuna Małgorzata, Ignasiak Zofia. Selected elements of lifestyle and the level of functional fitness in older women. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2022: vol. 19, nr 4, art. 2066, s. 1-10. DOI: 10.3390/ijerph19042066
- Kołodziej Małgorzata, Koziel Sławomir, Ignasiak Zofia. The use of the bioelectrical impedance phase angle to assess the risk of sarcopenia in people aged 50 and above in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2022: vol. 19, nr 8, art. 4687, s. 1-12 DOI: 10.3390/ijerph19084687
- Nowak-Szczepanska Natalia, Gomula Aleksandra, Sebastjan Anna, Ignasiak Zofia, Malina Robert M., Koziel Sławomir. Blood lead level and handgrip strength in preadolescent polish schoolchildren. *Toxics* 2022: vol. 10, nr 11, art. 646, s. 1-8. DOI: 10.3390/toxics10110646
- Stanaszek Monika, Dumin Natalia, Ignasiak Zofia. Motywy podejmowania kąpielii w zimnej wodzie w opinii mieszkańców Dolnego Śląska uprawiających morsowanie: Doniesienie wstępne. *Zeszyty Naukowe PWSZ [Sanok]* 2022, nr 14, s. 93-102.

2. Udział w konferencjach czynny i bierny:

- Konferencja Dni Fizjoterapii – członek komitetu naukowego Akademia Wychowania Fizycznego Wrocław, maj 2022;
- Konferencja PTA Uniwersytet Łódzki wrzesień 2022;

ZAKŁAD BIOLOGICZNYCH I MEDYCZNYCH PODSTAW SPORTU AWF WE WROCŁAWIU

1. Artykuły:

- Sieroń A., Stachoń A., Pietraszewska J., 2023. Changes in body composition and motor fitness of young female volleyball players in an annual training cycle. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20, 3, 2473. DOI: 10.3390/ijerph20032473
- Stachoń A., Pietraszewska J., Burdukiewicz A., 2023. Anthropometric profiles and body composition of male runners at different distances. *Scientific Reports*, 13, 18222. DOI: 10.1038/s41598-023-45064-9

2. Udział w konferencjach:

- XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Gdańsk 20-22 września 2023; prezentacja posterowa: Zdrowotne skutki pandemii COVID-19 w aspekcie wskaźników antropometrycznych, składu ciała i możliwości siłowych studentów AWF; Aleksandra Stachoń, Jadwiga Pietraszewska, Anna Burdukiewicz

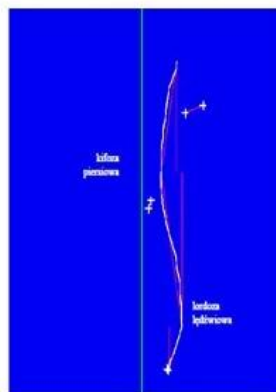
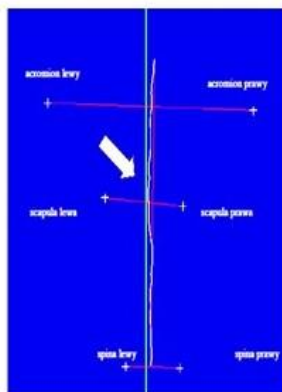
3. Członkostwo:

- VI Ogólnopolska Konferencja dla Młodych Naukowców; członek Komitetu naukowego - prof. Jadwiga Pietraszewska

4. Udział w Festiwalu Nauki

Podczas XXVI Dolnośląskiego Festiwalu Nauki pracownice Zakładu Biologicznych i Medycznych Podstaw Sportu: dr Justyna Andrzejewska, dr hab. Aleksandra Stachoń i dr hab. Jadwiga Pietraszewska przeprowadziły warsztaty w kontakcie bezpośrednim pt. *Jaką masz sylwetkę? Zbadaj swój kręgosłup metodą elektroniczną*. W zajęciach teoretycznych i praktycznych wzięły udział osoby indywidualne, zainteresowane oceną postawy ciała. W ramach badań oceniono kręgosłup oraz stopy, przy zastosowaniu posturometru i podoskopu. Uczestnicy reprezentowali szeroki przedział wiekowy, od dzieci w wieku szkolnym, po młodych dorosłych, aż po seniorów. W części teoretycznej zaprezentowano multimedialny pokaz autorstwa dr Justyny Andrzejewskiej, autorka skupiła się na zagadnieniach związanych z postawą ciała, jej kształtowaniem się w ontogenezie, zagrożeniami, metodami oceny oraz prewencyjnym powstawaniem w celu poprawy jakości postawy ciała, z uwzględnieniem stóp. Podjęte działania warsztatowe miały na celu wzbudzenie w odbiorcy potrzeby dbałości o swoje ciało, aby świadomie wpływać na jego jakość, aż do późnej starości. W części praktycznej oceniono postawę ciała, z uwzględnieniem ukształtowania cech podometrycznych oraz posturalnych. Każdy uczestnik warsztatów otrzymał wydruk z badania oraz informację na temat jakości postawy ciała z zaleceniami jej poprawy.

5. Nagrody

- Dr Justyna Andrzejewska otrzymała nagrodę Rektora za działalność organizacyjną.

UNIwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu - Zakład Antropologii

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

a. Artykuły

- Bielec G., Goździewska A., Langhammer B., Boryślawski K. 2023. Body composition of master swimmers before and after the COVID-19 pandemic: a longitudinal study. *Journal of Clinical Medicine* 12, 6992, 140 pkt., IF=4.964. <https://doi.org/10.3390/jcm12226992>, <https://www.mdpi.com/2077-0383/12/22/6992>
- Chmielewski P.P., Kozieł S., Boryślawski K. 2023. Do the short die young? Evidence from a large sample of deceased Polish adults. *Anthropological Review* 86(1):77-90. <https://doi.org/10.18778/1898-6773.86.1.07>

- Gawlikowska-Sroka A., Stocki Ł., Szczurowski J., Nowaczewska W. 2023. Topography of the infraorbital foramen in human skulls originating from different time periods. *Folia Morphologica, Grupa Via Medica* 82(4):875-884. DOI:10.5603/fm.97440
- Hajka A., Walatek J., Myśliwiec A., Lipowicz A. 2023. Scoliotic posture and biological age measured by pubertal growth spurt in adolescent boys and girls. *Anthropologischer Anzeiger* 80(3):247-254. DOI: 10.1127/anthranz/2023/1634
- Karykowska A., Konczewski P., Kwiatkowska B., Witan J., Lisowska-Gaczorek J. Szostek K. 2023. The diet of the human groups buried in a late- and post-Medieval rural parish cemetery in Libkovice (Czech Republic). *Anthropological Review*. DOI: 10.18778/1898-6773.86.4.03
- Konczewski P., Martewicz K., Orlicki Ł., Szczurowski J., Biel R., Król K., Kwiatkowska B., 2022. Suicides at the End of the Second World War: A Case From Gostków, Poland. *Journal of Contemporary Archaeology* 9(2):167-185. DOI:10.1558/jca.21212
- Lipowicz A., Bugdol M.N., Umławska W., Mitas A.W. 2023. The long-lasting effect of early life family structure on social position, well-being, and biological condition in adulthood. *The Aging Male* 26:1. DOI: 10.1080/13685538.2023.2239896
- Lipowicz A., Kawlewska E., Larysz D., Kostyra P., Chrzan M., Suchoń S., Burkacki M., Jozsko K., Gzik-Zroska B., Graja K., Wolański W. 2023. Evaluation of mandibular dimensions and proportions in healthy children aged 0-1 year. *Acta of Bioengineering and Biomechanics* (w druku)
- Lipowicz A., Bugdol M.N., Graja K., Fryc D., Michnik R., Nowakowska K., Jochymczyk-Woźniak K., Mitas A. W. 2023. Relationship between body sway and body building in healthy young adult men and women. *Anthropological Review* 86(4):45–61.
- Mackiewicz K., Szczurowski J. 2023. Limitations and potential of analyses of cremation remains – Anthropological analysis of bone remains from a Lusatian culture cremation cemetery in Paszowice (Lower Silesia, Poland). *Anthropologischer Anzeiger* 80 (1):69 –83. DOI: 10.1127/anthranz/2022/1539
- Pawelec Ł.P., Graja K., Marchewczyk J., Lipowicz A. 2023. Women misjudge men’s physical characteristics based on vocal cues. *Bioacoustics* 32(5):556-579. DOI: 10.1080/09524622.2023.2229277

- Pawelec Ł.P., Kierczak K., Lipowicz A. 2023. Assessment of the obesity based on voice perception. *Anthropological Review* 85(4):43-60. DOI: <https://doi.org/10.18778/1898-6773.85.4.04>
- Pawelec Ł.P., Graja K., Lipowicz, A. 2022. Vocal Indicators of Size, Shape and Body Composition in Polish Men. *Journal of Voice* 3(6):878.e9-878.e22. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2020.09.011>
- Podstawski R., Finn K., Boryśławski K., Omelan A., Podstawska A.M., Skrzypczak A., Pomianowski A. 2022. The influence of COVID-19 on university students' well-being, physical activity, body composition, and strength endurance. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19(23), 15680. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315680>
- Podstawski R., Boryśławski K., Hincă B., Finn K., Dziełak A. 2023. Effect of repeated alternative thermal stress on the physiological and body composition characteristics of young women sporadically using sauna. *Physical Activity Review* 11(1):49-59. DOI: 10.16926/par.2023.11.07
- Podstawski R., Boryśławski K., Alföldi Z., Ihasz F., Wąsik J. 2023. The effect of confounding variables on the relationship between anthropometric and physiological features in 2000-m rowing ergometer performance. *Frontiers in Physiology* 14. <https://doi.org/10.3389/fphys.2023.1195641>
- Podstawski R., Omelan A., Boryśławski K., Wąsik J. 2023. Relationships between anthropometric and body composition characteristics and age in Polish women over 60 as affected by their socioeconomic and health status and physical activity levels. *Frontiers in Physiology* 14. DOI: 10.3389/fphys.2023.1198485
- Walatek J., Myśliwiec A., Krakowczyk Ł., Wolański W., Lipowicz A., Dowgierd K. 2023. Planning of physiotherapeutic procedure in patients after mandible reconstruction taking into account donor site: a literature review. *European Journal of Medical Research* 28, 386. <https://doi.org/10.1186/s40001-023-01386-y->

b. Rozdziały

- Pawelec Ł., Lipowicz A., Czaka M., Mitas A.W. 2022. The Microphone Type and Voice Acoustic Parameters Values—A Comparative Study. [in]: *International Conference on Information Technologies in Biomedicine*. Ewa Pietka i in. (eds.), Springer, Cham., 421-431.
- Witek, A., Bugdol, M., Lipowicz, A. 2022. Sleep Quality in Population Studies—Relationship of BMI and Sleep Quality in Men. [in]: *International*

Conference on Information Technologies in Biomedicine. Ewa Pietka i in. (eds.), Springer, Cham., 76-83

2. Udział w konferencjach czynny i bierny:

a. Referaty:

- Biernacka K., Szczurowski J. *Czy na drzwiach gnieźnieńskich znajduje się małpa? Analiza elementu bordiury Porta Regia z perspektywy antropologa*. Funeralia Gnieźnieńskie „Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego”. Człowiek wobec świata zwierząt 17-18.05.2023, Instytut Kultury Europejskiej, Gniezno.
- Biernacka K., Konczewski P., Pokutta D., Martewicz K., Kwiatkowska B., Szczurowski J., Karykowska A., Soliński D. *Violence (?) in the Hallstatt period: Bioarchaeology of human skulls from two sites of the Urnfield Culture in Poland*. 29th EAA ANNUAL MEETING 30.08.-02.09.2023, Belfast, UK.
- Borysławski K. *Zachowania ryzykowne w kontaktach seksualnych*, V Ogólnopolska Konferencja Naukowa “Zdrowie dla Regionu” 18-19 maja 2023, Wałbrzych.
- Karykowska A., Konczewski P., Kwiatkowska B., Witan J., Lisowska-Gaczorek J., Szostek K. *Ryby w diecie mieszkańców wsi Libkovice (Czechy) w późnym średniowieczu i nowożytności*. Funeralia Gnieźnieńskie „Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego”. Człowiek wobec świata zwierząt 17-18.05.2023, Instytut Kultury Europejskiej, Gniezno.
- Karykowska A., Konczewski P., Kwiatkowska B., Lissek P., Lisowska-Gaczorek J., Szostek K. *Długość karmienia mlekiem matki w populacji średniowiecznej i nowożytnej wsi Libkovice (Czechy)*. XLVIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego pt. ”Antropologia – nauka interdyscyplinarna” 20-22.09.2023, Gdańsk.
- Karykowska A. *Schemat rytmów snu i czuwania u młodzieży po pandemii COVID-19 i związanej z nią nauce zdalnej*. V Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Socjologia medycyny – promocja zdrowia – wellbeing”. Organizatorzy: Fundacja Kreatywnie dla Zdrowia, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UM Wrocławia oraz Sekcja Socjologii Zdrowia i Medycyny Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.
- Konczewski P., Kwiatkowska B., Szczurowski J., Biernacka K. *Materia masakr. Złożoność zjawiska i problemowość poznawcza*. Mezinárodní

konferencje Váléčné zločiny: Minulost, přítomnost, budoucnost 1.02.2023, Fakulty právnické ZČU, Plzeň.

- Konczewski P., Kwiatkowska B., Szczurowski J., Biernacka K. *Ontologia masakr*. XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego 20-22.09.2023, Gdańsk.
- Konczewski P., Langowska K., Biernacka K., Kwiatkowska B., Sady-Bugajska A., Szczurowski J., Konczewski P. *Before the Death March to Volary: non-invasive archaeological investigation of german nazi camps Schlesiersee (Poland)*. 29th EAA ANNUAL MEETING 30.08.-02.09.2023, Belfast, UK.
- Kwiatkowska B., Rajchel Z., Kawecki J. *Rekonstrukcja czaszki Pani por. Janiny Lewandowskiej zamordowanej w Katyniu. Wspomnienie w 80 rocznicę odkrycia zbrodni katyńskiej*. XLVIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego pt. "Antropologia – nauka interdyscyplinarna" 20-22.09.2023, Gdańsk.
- Ławniczak A., Lipowicz A. *Czynniki fizjologiczne i ekonomiczne ograniczające życie społeczne kobiet podczas menstruacji*. XLVIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego pt. "Antropologia – nauka interdyscyplinarna" 20-22.09.2023, Gdańsk.
- Ławniczak A., Lipowicz A. *Economic factors limiting women's social life during menstruation - the problem of menstrual poverty*. 18. międzynarodna vedecko-odborná konferencja Spolupráca Pomáhajúcich Profesii Poľsko – Česko – Slovenské Štúdie. Piešťany, 20. – 21. października 2023.
- Pol A., Lipowicz A., Gdańska A., Chajec Ł. *Porównanie wiedzy na temat prawidłowego żywienia opiekunów dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym i opiekunów dzieci zdrowych*. 18. międzynarodna vedecko-odborná konferencja Spolupráca Pomáhajúcich Profesii Poľsko – Česko – Slovenské Štúdie. Piešťany, 20. – 21. października 2023.
- Pol A., Lewicka T., Lipowicz A., Chajec Ł., Siuda J. *Wsparcie neurologopedy i dietetyka w miasteni*. 18. międzynarodna vedecko-odborná konferencja Spolupráca Pomáhajúcich Profesii Poľsko – Česko – Slovenské Štúdie. Piešťany, 20. – 21. października 2023.
- Myśliwiec A., Kuś M., Lipowicz A., Nierwińska K., Knapik A. *Perspektywy wykorzystania systemu monitorowania ruchu (MOKA) u pacjenta ortopedycznego - case study*. 18. międzynarodna vedecko-odborná

konferencja Spolupráca Pomáhajúcich Profesií Poľsko – Česko – Slovenské Štúdie. Piešťany, 20. – 21. października 2023.

- Szafarowicz A., Karykowska A. *Prozdrowotny wpływ psa na człowieka na przestrzeni wieków*. Funeralia Gnieźnieńskie „Prawy dba o duszę swego zwierzęcia domowego”. Człowiek wobec świata zwierząt 17-18.05.2023, Instytut Kultury Europejskiej, Gniezno.
- Witan J., Mackiewicz K., Szczurowski J., Crkal J., Čavka M. *Youth in disability- a case study of a young adult from an early medieval cemetery in Northwestern Bohemia*. 29th EAA ANNUAL MEETING 30.08.-02.09.2023, Belfast, UK.

b. Referaty studentów biologii człowieka – członkowie SKN Antropologów Juvenis:

- Borczyńska B., Gontarz W., Antonik S. *Czynniki wpływające na skład ciała studentów Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu*. Opiekun naukowy: dr. hab. Anna Lipowicz, prof. uczelni. XXVII Międzynarodowa Konferencja Studenckich Kół Naukowych i XXXIX Sejmik SKN, 11-12.05.2023, Wrocław.
- Gielarowska K. *Compression fracture or spondylolisthesis- spinal pathology from the cemetery at St. Michael's Church in Libkovice (northwestern Czech Republic)*, II Międzynarodowa konferencja studencko-doktorancka konferencja Connected by People, 13.10.2023, Pilzno.
- Kierczak K. *Ile waży ludzki głos? Subiektywna ocena otłuszczenia ciała mówcy na podstawie mowy*. Opiekunowie naukowci: dr hab. Anna Lipowicz, prof. UPWr; dr Łukasz Pawelec. XVI Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna (OSKA), “Letum non omnia finit” 21-23 kwietnia 2023, Łódź.
- Kotuła A. *Periostitis on the example of a find from the site at St. Nicholas Church cemetery (Libkovice, Czech Republic)*, II Międzynarodowa konferencja studencko-doktorancka konferencja Connected by People, 13.10.2023, Pilzno.
- Tomaszewska A., Lasar N. *Jakość ergonomiczna pokoi nauki znajdujących się w domu studenckim “Raj”*. Opiekun naukowy: dr. hab. Jacek Szczurowski, prof. uczelni. XXVII Międzynarodowa Konferencja Studenckich Kół Naukowych i XXXIX Sejmik SKN 11- 12.05.2023, Wrocław.

c. **Udział bierny:**

- Borysławski K. Funeralia Lednicko-Gnieźnieńskie, 17-18.05.2023, Gniezno.
- Graja K. II Międzynarodowa konferencja studencko-doktorancka konferencja Connected by People, 13.10.2023, Pilzno.
- Pawelec Łukasz. XVI Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna (OSKA), "Letum non omnia finit", 21-23 kwietnia 2023, Łódź.
- Szczurowski 21-23 kwietnia 2023 - XVI Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna (OSKA), "Letum non omnia finit", Łódź, 21-23 kwietnia 2023

3. **Wykłady na zaproszenie**

- Krzysztof Borysławski wygłosił 3 wykłady na zaproszenie UTW w Wałbrzychu oraz wykład w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki.
- Aleksandra Karykowska współpracuje z Politechniką Śląską w projekcie "AFTER COVID – Popularyzacja nauki i sportu jako element niwelowania konsekwencji pandemii COVID-19". Projekt jest finansowany przez MEiN w ramach programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki. W ramach projektu dr Karykowska wygłosiła dwa wykłady: *Zaburzenia snu jako coraz powszechniejszy problem wśród ludzi w każdym wieku, nasilający się po lockdownie oraz przechorowaniu Covid-19* 2, natomiast drugi z wykładów brzmiał *Zaburzenia rytmów okołodobowych jako efekt pandemii Covid-19*.

4. **Granty/projekty kontynuowane i uzyskane w nowym roku przez członków Oddziału PTA**

- Kwiatkowska B., Szczurowski J., Biernacka K. - udział w projekcie *Bioarcheologia i archeologia krajobrazów represji narodowo-socjalistycznych: Perspektywa Europy Środkowo-Wschodniej*. Projekt finansowany z grantu NCN w konkursie OPUS 22 program WEAVE (więcej informacji: <http://antropologia.upwr.edu.pl/projekty-naukowe/bioarcheologia-i-archeologia-krajobrazow-represji-narodowo-socjalistycznych-perspektywa-europy-srodkowo-wschodniej/> oraz na FB projektu <https://www.facebook.com/TotalitarneDziedzictwo>).
- Szczurowski J. - udział w projekcie *Ulów – archeologiczna perła Roztocza. Wielokulturowy zespół osadniczy w świetle wyników badań*

interdyscyplinarnych. Projekt jest dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego. (więcej informacji: <https://www.umcs.pl/pl/-ulow-archeologiczna-perla-roztocza-wielokulturowy-zespol-osadniczy-w-swietle-wynikow-badan-interdyscyplinarnych,26948.htm>).

5. Udział w innych projektach i grantach

- Karykowska A. (Członek Komitetu Naukowego). “WPLYW BADAŃ HUMAN FACTORS NA POPRAWĘ EFEKTYWNOŚCI ZARZĄDZANIA W OPIECE ZDROWOTNEJ” - Projekt SGH w Warszawie. PROJEKT DOFINANSOWANY Z BUDŻETU PAŃSTWA SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI.
- Lipowicz A. - udział w projekcie: Multimodalny system wspomaganie spersonalizowanej terapii z wykorzystaniem pobudzeń metroritmicznych i chodu z kijkami RAS 4 NoW - termin realizacji: 01.01.2022 – 31.12.2023. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Inteligentny Rozwój. Projekt realizowany w ramach konkursu NCBiR: Szybka Ścieżka 1/1.1.1/2021 „Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa”. POIR.01.01.01-00-0261/21.
- Studenci SKN Antropologów “Juvenis” prowadzili badania „Czynniki wpływające na skład masy ciała studentów Uniwersytetu Przyrodniczego We Wrocławiu”. Wyniki prezentowali na XXVII Międzynarodowej Konferencji Studenckich Kół Naukowych i XXXIX Sejmiku SKN.

6. Udział w badaniach terenowych

- Latem 2023 roku zakończono piąty sezon badań antropologiczno-archeologicznych średniowiecznego i nowożytnego cmentarzyska w zanikłej wsi Libkovice, w zachodnich Czechach. Badania realizowane są przez zespół naukowców z Zakładu Antropologii UPWr. Zapraszamy do zapoznania się z artykułem dotyczącym tegorocznych odkryć: <https://upwr.edu.pl/aktualnosci/na-ratunek-libkovicom--czyli-antropologiczna-przygoda-studentow-upwr-4166.html>

7. Uzyskane stopnie naukowe i awansy naukowe

- Graja Katarzyna - uzyskanie stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki biologiczne. Tytuł rozprawy “Zmienność proporcji twarzy chłopców i dziewcząt w wieku 9-19 lat”.
- Pawelec Łukasz - uzyskanie stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki biologiczne. Tytuł rozprawy “Parametry jakości głosu a budowa i skład ciała mężczyzn i kobiet”.

8. Uzyskane nagrody i wyróżnienia

- Borysławski Krzysztof otrzymał nagrodę I stopnia Rektora ANS w Wałbrzychu za osiągnięcia naukowe.

9. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi

- Borysławski K. - współpraca z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim, Zakładem Antropologii PAN.
- Karykowska A. - współpraca z: SGH w Warszawie; Politechniką Śląską w Zabrze, Wydziałem Inżynierii Biomedycznej; UKSW w Warszawie.
- Lipowicz A. - współpraca z: Politechniką Śląską, Wydziałem Inżynierii Biomedycznej w Zabrze; Akademią Wychowania Fizycznego im. Kukuczki w Katowicach.
- Pawelec Ł. - współpraca z Instytutem Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w Krakowie.

10. Szczególne osiągnięcia dydaktyczne

- Jacek Szczurowski został wyróżniony przez studentów biologii człowieka w plebiscycie na najlepszego nauczyciela akademickiego. Wywiad z laureatami: upwr.edu.pl/aktualnosci/dydaktyka-jest-ich-druga-natura-4053.html

11. Czynny udział w wydarzeniach popularyzujących naukę (artykuły popularno-naukowe, wykłady, prowadzenie warsztatów, szkolenia, udzielanie wywiadu)

- Pracownicy Zakładu Antropologii UPWr przy współpracy z Instytutem Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk zorganizowali letnie warsztaty antropologiczno-archeologiczne. Wydarzenie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem. Relacja z warsztatów:

<https://upwr.edu.pl/aktualnosci/kiedy-kosci-zdradzaja-swoje-tajemnice-4112.html>

- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu rozpoczął serię podcastów, na które zapraszani są specjaliści z różnych jednostek uczelni. Do jednego z odcinków zaproszenie otrzymali Barbara Kwiatkowska i Paweł Konczewski. Niezwykle ciekawą rozmowę pt. „Co mówią kości, czyli prawda zakopana w ziemi” odsłuchać można na przygotowanej w tym celu platformie: <https://podcasty.upwr.edu.pl/podcast/co-mowia-kosci-czyli-prawda-zakopana-w-ziemi/>
- Regularnie współpracujemy z czasopismem Archeologia Żywa. Do cyklicznego webinaru został zaproszony prof. Krzysztof Borysławski. Odcinek cyklu KONTEKST z jego udziałem pt. „Jak stres fizjologiczny wpływa na szkielet człowieka?” jest już dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=INxooYLYSdE>
- W czasie Dni Nauki organizowanych przez II LO im. S. Banacha w Świdnicy Jacek Szczurowski przedstawił wykład pt. *Kim jesteśmy? Skąd przychodzimy? Dokąd zmierzamy? – zagadki rodowodu człowieka*. Relacja ze spotkania: <https://www.lo2.swidnica.pl/index.php/dzieje-sie/25-wydarzenia/2684-nauka-drugie-imie-banacha>
- Latem 2023 roku Jacek Szczurowski prowadził badania antropologiczne w świdnickiej katedrze (Parafia katedralna pw. św. Stanisława, biskupa i męczennika i św. Wacława, męczennika w Świdnicy). W ich trakcie doszło do wyjątkowe odkrycia. Z krypty kościelnej wydobyto kości co najmniej 38 osób, w tym trojga dzieci. Wydarzenie to zainteresowało media o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Zachęcamy do zapoznania się z wybranymi anonsami:
<https://upwr.edu.pl/aktualnosci/profszczurowski-bada-kosci-znalezione-w-katedrze-swidnickie-4146.html>
<https://www.national-geographic.pl/artukul/w-krypcie-katedry-w-swidnicy-odnaleziono-ludzkie-kosci-niektore-nalezaly-do-dzieci-231010125638>
<https://www.wroclaw.pl/dla-mieszkanca/w-swidnicy-znaleziono-ludzkie-szczatki-sprzed-kilkuset-lat-zbada-je-antropolog-z-wroclawia>
- Aleksandra Karykowska jest zaangażowana w popularyzację nauki na wielu płaszczyznach. Jest autorką bloga naukowego Equilibrium – Instytut Dobrego Snu (na Facebooku i Instagramie), gdzie publikowane są treści związane ze snem, chronobiologią oraz zdrowym stylem życia oraz

prowadzone bezpłatne warsztaty o tematyce związanej głównie ze snem. W 2023 opublikowała artykuły popularnonaukowe: "Jak nastroić swój wewnętrzny zegar po pandemii?" oraz "Bezsenna jako nowa choroba cywilizacyjna. Czy może być objawem long covid?". Doktor Karykowska współpracuje również z czasopismem "Zdrowie bez leków" publikowanym w formie miesięcznika. Umieszcza w nim artykuły o tematyce snu, stresu i rytmu okołodobowego. Jest autorką 8 artykułów w Almanach 6 w/w czasopisma pt. W zdrowym ciele zdrowy duch.

- W ramach X Dni Otwartych Funduszy Europejskich Trzebnica – „Klasztor nowych możliwości” Barbara Kwiatkowska, Katarzyna Graja oraz Katarzyna Biernacka przeprowadziły warsztaty antropologiczne. W czasie warsztatów pt. „Twarz w twarz ze świętą Jadwigą – antropologiczna rekonstrukcja głowy” uczestnicy poznali zasady pracy antropologa oraz ćwiczyli umiejętność modelowania cech twarzy na specjalnych modelach.

W trakcie warsztatów uczestnicy próbowali swoich sił w odtwarzaniu wyglądu przyżyciowego twarzy. Spotkanie poprowadziły (od lewej): Katarzyna Graja, Barbara Kwiatkowska i Katarzyna Biernacka.

- Katarzyna Graja przy wsparciu studentów SKN Antropologów “Juvenis” kierowała warsztatami dla licealistów z zakresu anatomii prawidłowej oraz określania wieku i płci na podstawie materiału kostnego. Studenci prowadzili również stoiska dydaktyczne w ramach inicjatyw takich jak: Dni Otwarte UPWr, Dzień Aktywności Studenckiej, Święto Nauki, EKOPiknik.
- Członkowie SKN Antropologów “Juvenis” są aktywni również w mediach społecznościowych, na stronach Facebook (<https://www.facebook.com/skn.antropologow.juvenis/>) oraz Instagram (https://www.instagram.com/antropolodzy_juvenis/?igshid=l4ymm9mpdz)

xh) na których opisują swoje osiągnięcia i ciekawostki związane z antropologią.

- Łukasz Pawelec i Agnieszka Witek prowadzili warsztaty w ramach działalności Fundacji Uniwersytet Dzieci o następującej tematyce: “Dlaczego ludzie mają różny wzrost?”, “Jak zidentyfikować sprawcę przestępstwa?”, “Jestem rannym ptaszkiem czy nocnym Markiem?” oraz cyklu warsztatów o tematyce “Antropologia sądowa”.

Łukasz Pawelec i Agnieszka Witek w trakcie zajęć na Uniwersytecie Dzieci.
17. Relacja z konferencji, jubileuszy, wydarzeń najbardziej spektakularnych i okolicznościowych

Aleksandra Karykowska w trakcie referatu podczas V Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Socjologia medycyny – promocja zdrowia – wellbeing”.

Reprezentacja Zakładu Antropologii UPWr na XLVIX Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Gdańsku. Od lewej: Paweł Konczewski, Anna Lipowicz, Aleksandra Karykowska, Barbara Kwiatkowska, Katarzyna Biernacka i Jacek Szczurowski.

- Z przyjemnością wzięliśmy udział w kolejnej edycji Funeraliów Gnieźnieńskich. Corocznie staramy się, aby reprezentować Wrocław licznym zespołem. W tym roku oprócz wystąpień naukowców z Zakładu Antropologii UPWr uczestnicy mogli wysłuchać również referatu studentki biologii człowieka Aleksandry Szafarowicz, z której jesteśmy bardzo dumni.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Organizowanie konferencji, warsztatów, szkoleń naukowych

- Badacze z Zakładu Antropologii UPWr współorganizowali drugą edycję Międzynarodowej studencko-doktoranckiej konferencji archeologiczno-antropologicznej "Connected by People, która odbyła się 13.10.2023 r. na Uniwersytecie Zachodnioczeskim w Pilźnie. Wykład plenarny wygłosił dr Radosław Biel. W swoim wystąpieniu pt. "Before the Death March to Volary: Archaeological Investigations of German Nazi Camps in the Lower Silesian Wilderness" przedstawił pierwsze rezultaty projektu „Bioarcheologia i archeologia krajobrazów represji narodowo-socjalistycznych: Perspektywa Europy Środkowo-Wschodniej” w którym

pracuje on wspólnie z P. Konczewskim, B. Kwiatkowską, J. Szczurowskim oraz K. Biernacką.

- Druga edycja Międzynarodowej Konferencji studencko-doktoranckiej “Connected by People” odbyła się w Pilźnie. Na pamiątkowej fotografii kadra Zakładu Antropologii ze studentkami biologii człowieka.

2. Organizowanie wydarzeń popularyzujących naukę

- W czerwcu 2023 roku studenci biologii człowieka, członkowie Studenckiego Koła Naukowego Antropologów „Juvenis” pod opieką mgr Katarzyny Biernackiej udali się na wycieczkę do Zoo w Opolu. Studenci mieli okazję utrwalić i wzbogacić swoją wiedzę z zakresu prymatologii. Katarzyna Biernacka oraz Anna Włodarczyk - pracownik działu

hodowlanego - przybliżyły studentom niuanse zachowań naczelnych, rolę opiekuna zwierząt oraz znaczenie ogrodów zoologicznych. Po sukcesie wyjazdu wnioskujemy, że będzie to wydarzenie cykliczne.

- Katarzyna Graja otrzymała nagrodę Rektora dla nauczycieli akademickich za osiągnięcia organizacyjne

Justyna Andrzejewska

ZAKŁAD BIOLOGII CZŁOWIEKA, UNIWERSYTET WROCŁAWSKI

Rok 2023 obfitował w wiele wydarzeń dotyczących działalności badawczej oraz popularyzującej naukę. W przypadku prac badawczych ich zwieńczeniem są opublikowane w tym roku artykuły – wybrane przykłady prezentujemy poniżej. Cieszymy się i gratulujemy pani Agnieszce Żelaźniewicz uzyskania stopnia doktora habilitowanego!

Pierwszego października 2023 roku w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego odbyło się wspaniałe spotkanie badaczy pasjonujących się „skarbnymi minionych er” z mieszkańcami Wrocławia. Frekwencja dotycząca uczestnictwa Wrocławian (szczególnie najmłodszego pokolenia – naszej naukowej przyszłości) we wspomnianym wydarzeniu - „Pikniku Paleontologicznym”, przeszła najśmielsze oczekiwania organizatorów. Na poszczególnych stoiskach prezentowano znaleziska pochodzące z różnych okresów – między innymi ogromne kości mamutów, czaszki wymarłych ssaków epoki lodowcowej, amonity, czy też repliki kamiennych narzędzi. Uczestnicy mogli samodzielnie wykonać kopię skamieniałych skarbów, wysłuchać wykładów wzbogaconych o multimedialne prezentacje wybranych prelegentów, poznać tajniki pracy paleontologów, paleoantropologów i archeologów. W ramach tego spotkania dr Wioletta Nowaczewska wygłosiła wykład pt. „*Polski neandertalczyk*” i wraz ze studentkami SKN Antropologów Kostka przygotowała specjalne stoisko z replikami czaszek homininów oraz zdjęciami przedstawiającymi odkryte w Polsce zęby neandertalczyków. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się zdjęcia neandertalskich zębów przedstawiające pod bardzo dużym powiększeniem ślady widoczne na ich powierzchni dokumentujące stosowanie przez nich wykałaczek.

Zdjęcia dotyczące „Pikniku Paleontologicznym” zorganizowanego w 2023 roku we wrocławskim Ogrodzie Botanicznym. Po lewej stronie przykład jednej z atrakcji artystyczno-naukowych tego wydarzenia, po prawej stronie widzimy część stoiska z replikami czaszek kopalnych istot ludzkich, w tle stoisko archeologiczne.

W dniu 9 listopada 2023 roku odbyła się Giełda Kół Naukowych w ramach, której studenckie koła naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawiły swoje osiągnięcia obejmujące różne formy aktywności: popularyzatorską, naukową i społeczną. Koła Naukowe prezentowały swoje osiągnięcia głównie przed studentami różnych uczelni wrocławskich, także przed uczniami szkół wrocławskich. Z wielką przyjemnością dzielimy się z Państwem informacją o sukcesie Studenckiego Koła Naukowego Antropologów – „Kostka” działającego na Wydziale Nauk Biologicznych pod opieką dr Wioletty Nowaczewskiej, które zdobyło III miejsce w kategorii NAUKOWEJ, związane z jego bardzo dużą aktywnością. Działalność ta została wyróżniona i doceniona. Niebawem ukażą się publikacje naukowe członków SKN Antropologów Kostka dotyczące zróżnicowanej tematyki między innymi poświęcone wpływowi chorób cywilizacyjnych na rozwój kości u dzieci, wpływowi długotrwałego stresu na czynność oraz strukturę hipokampa, czy też autyzmowi u dzieci - kryteriom jego diagnozowania i definiowania w XX i XXI wieku.

Na zdjęciach Członkinie Kostki prezentujące działalność Koła podczas Giełdy Kół Naukowych (2023).

Artykuły:

- Żelaźniewicz, A., Nowak-Kornicka, J., Pawłowski, B. 2023. Birth size and the serum level of biological age markers in men. *Scientific Reports* 13, (1) 14231, 1-12.
- Palacz, K., Cholewa, M., Bonar, M., Krzyżanowska, M., Kadej, M. 2023. The rate and quality of post-mortem hair root changes in relation to melanin content. *Forensic Science International*, 350, 111784, 1-6.

Wioletta Nowaczewska

ODDZIAŁ BYDGOSKI PTA

Podobnie jak w minionym roku, członkowie oddziału swą działalność ograniczyli do prac związanych z prowadzoną przez siebie dydaktyką i publikacją wyników zrealizowanych badań. Tegoroczne efekty działalności naukowo-badawczej i organizacyjnej członków naszego oddziału zamieszczamy w poniższym wykazie, a wybrane wydarzenia obrazujemy kilkoma zdjęciami.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Publikacje naukowe:

a. Artykuły

- Stankiewicz B., Cieślicka M., Mieszkowski J., Kochanowicz A., Niespodziński B., Szwarc A., Waldziński T., Reczkowicz J., Piskorska E., Petr M., Skarpańska-Stejnborn A., Antosiewicz J., 2023. Effect of Supplementation with Black Chokeberry (*Aronia melanocarpa*) Extract on Inflammatory Status and Selected Markers of Iron Metabolism in Young Football Players: A Randomized Double-Blind Trial. *Nutrients* 15(4): 975. DOI: 10.3390/nu15040975
- Mieszkowski J., Brzezińska P., Stankiewicz B., Kochanowicz, A., Zolodkiewicz K., Niespodziński B., Reczkowicz J., Kowalik T., Waldziński T., Antosiewicz J., 2023. Vitamin D Supplementation Influences Ultramarathon-Induced Changes in Serum Amino Acid Levels, Tryptophan/Branched-Chain Amino Acid Ratio, and Arginine/Asymmetric Dimethylarginine Ratio. *Nutrients* 15, 3536. DOI: 10.3390/nu15163536
- Lewandowski A., Sarwińska J., Piekorz Z., 2023. Physiotherapists' work in public perception. *Baltic Journal of Health and Physical Activity* 15(1):Article8. <https://doi.org/BHPA.15.1.08>.
- Lewandowski A., Piekorz Zuzanna., 2023. Individual professional features of physiotherapists. *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research* 52(4), 43832- 43838, ISSN: 2574-1241, DOI: 10.26717/JSTR.2023.52.008272.
- Lewandowski A., Piekorz Z., Siedlaczek M., 2023. Long-term changes in physical fitness components determining motor performance of young people studying physiotherapy in 2001-2020. *Scientific Reports*, Article, Open Access, Published: 14 September 2023.

2. Udział w konferencjach

a. Udział bierny:

- dr Bartłomiej Niespodziński: 20-21.10.2023, Gdańsk. FREE RADICALS IN BIOLOGY, MEDICINE, SPORT AND NUTRITION”, Gdański Uniwersytet Medyczny.

3. Wykład na zaproszenie ()

- mgr Tomasz Koczorski: "Kości osobników dziecięcych wskaźnikiem warunków życia populacji pradziejowych, historycznych i współczesnych" w ramach 17-18.03.2023 Interdyscyplinarnej Konferencji "Dzieciństwo. Medyczne i kulturowe aspekty na przestrzeni dziejów" zorganizowanej przez Collegium Medicum UMK w Muzeum Farmacji Apteka "Pod Łabędziem" Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy.

4. Redakcja czasopism:

- Guest editor (dr Bartłomiej Niespodziński) w International Journal of Environmental Research and Public Health, tytuł edycji specjalnej: Sports and Health Training—a Multidimensional Approach.

5. Uzyskane nagrody i wyróżnienia:

- Jednorazowe stypendium Rektora UMK za publikację w prestiżowym czasopiśmie naukowym (dr Andrzej Lewandowski)

6. Współpraca z innymi ośrodkami badawczymi:

- W bieżącym roku nawiązano współpracę z Wyższą Szkołą Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy, co może zaowocować zwiększeniem liczby członków bydgoskiego oddziału oraz zintensyfikowaniem jego działalności.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Organizacja warsztatów antropologicznych (mgr Tomasz Koczorski) w ramach 17-18.03.2023 Interdyscyplinarnej Konferencji "Dzieciństwo. Medyczne i kulturowe aspekty na przestrzeni dziejów" zorganizowanej przez Collegium Medicum UMK w Muzeum Farmacji Apteka "Pod Łabędziem" Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy.

2. Uzyskane nagrody i wyróżnienia za działalność organizacyjną:

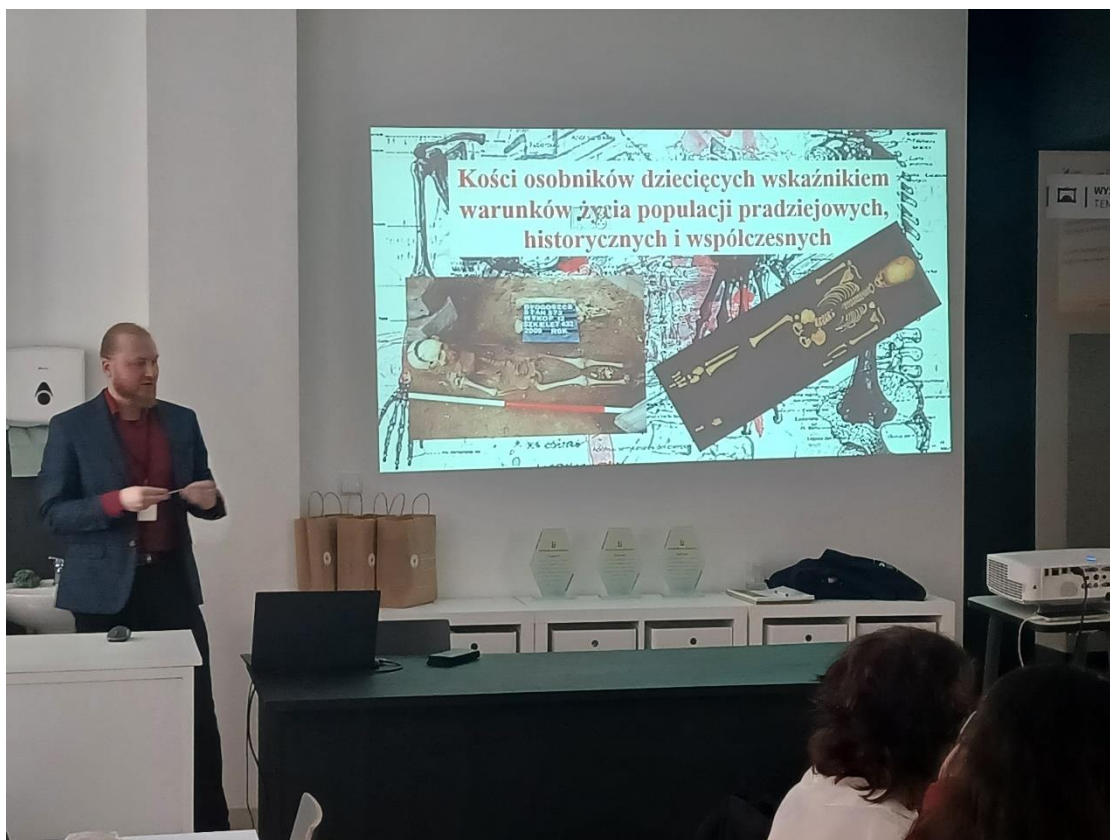
Dyplom Uznania Ministra Edukacji I Nauki za zaangażowanie i partnerską współpracę z środowiskiem osób z niepełnosprawnościami, w tym z zespołem Downa (Andrzej Lewandowski i współpracownicy z Zakładu Podstaw Kultury Fizycznej CM w Bydgoszczy UMK w Toruniu)

Wydarzenia	Sumaryczna liczba w roku
Seminaria w Oddziale	-
Uczestnicy seminariów	-
Artykuły	5
Monografie	-
Podręczniki	-
Rozdziały	-
Udział w konferencjach	1
Referaty	1
Postery	-
Członkowie PTA uczestniczący w konferencjach	1
Wykłady na zaproszenia	1
Granty/projekty nowe	-
Nagrody	2
Medale	-
Wydarzenia popularnonaukowe	-

Dr Bartłomiej Niespodziński podczas konferencji

Mgr Tomasz Koczorski podczas wykładu na zaproszenie

Dr Andrzej Lewandowski otrzymuje dyplom Ministra Edukacji I Nauki

Jedną z działalności członków bydgoskiego oddziału na rzecz środowiska

Andrzej Lewandowski

ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI PTA

SEMINARIA

Odbyło się 1 seminarium, w którym udział wzięło 8 uczestników oddziału. Tematem spotkania było podsumowanie i sprawozdanie z działalności zarządu Oddziału, wybór nowego Zarządu Oddziału, omówienie planów spotkań i działań na rok 2024.

9-11 lutego 2023 szczeciński oddział PTA zaprasza na warsztaty anatomiczne. Szczegóły podamy w osobnym komunikacie na stronie PTA.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Artykuły

- Mruk-Mazurkiewicz H., Kulaszyńska M., Janda-Milczarek K., Czarnecka W., Rębacz-Maron E., Zacha S., Sieńko J., Zeair S., Dalewski B. 2023. Clinical Relevance of Gut Microbiota Alterations under the Influence of Selected Drugs—Updated Review. *Biomedicines*, 11(3), 952.
- Lisman D., Drath J., Teul I., Zielińska G., Szargut M., Dowejko J., Cytacka S., Piątek J., Ambroziak J., Śliżewski G., Ossowski. 2023. The last flight of F/O Tadeusz Stabrowski. Identification of the polish pilot. *Frontiers in genetics*, 2023, Vol.14, p.1231451-1231451.
- Szałowska-Bojarun M., Mularczyk M., Gawlikowska-Sroka A. 2023. Folia morphologica, Postural assessment with the moiré technique in dialyzed patients.
- Gawlikowska-Sroka A., Stocki Ł., Szczurowski J., Nowaczewska W. 2023. Topography of the infraorbital foramen in human skulls originating from different time periods. *Folia morphologica*, Vol.82 (4), p.875-884.
- Dziecioł-Anikiej Z., Dakowicz A., Dziecioł J., Kopko Sz., Moskal-Jasińska D., Gawlikowska-Sroka, A., Kuryliszyn-Moskal A., Kostro A.M. 2023. Balance Disorders in People with History of COVID-19 in Light of Posturographic Tests. *Journal of clinical medicine*, Vol.12 (13), p.4461
- Grzeszczak K., Kapczuk P., Kupnicka P., Mularczyk M., Kwiatkowski S., Chlubek D., Kosik-Bogacka D. 2023. Preliminary Study of Iron Concentration in the Human Placenta in Twin Pregnancies. *Biomolecules (Basel, Switzerland)*, Vol.13 (5), p.749.
- Udzik J., Kowalczyk A., Waszczyk A., Nowaczyk Z., Barczyszyn A., Działa K., Mularczyk M., Niekrasz M. 2023. Neurological Manifestations of Non-Severe COVID-19-A Multidirectional Approach. *Brain sciences*, Vol.13 (2), p.355.

- Żak M., Gauchez H., Boberski M., Stangret A., Kempinska-Podhorodecka A. 2023. Effectiveness of Autogenic Drainage in Improving Pulmonary Function in Patients with Cystic Fibrosis. *International journal of environmental research and public health*, Vol.20 (5), p.3822.
- Jasinski M., Ossowski A., Spradley K. 2023. Uncovering war crimes: Hidden graves of the Falstad forest. *Heritage, memory and conflict*, Vol.3, p.19-24.
- Drath J., Jarzęcka-Staporek J., Lisman D., Szargut M., Jasinski M., Spradley K., Parafiniuk M., Ossowski A. 2023. Correction: Slaughtered like animals. Revealing the atrocities committed by the Nazis on captives at Treblinka I by skeletal trauma analysis. *Humanities & social sciences communications*, Vol.10 (1), p.538-1, Article 538.
- Lisman D., Zielińska G., Drath J., Łaszczewska A., Savochna I., Parafiniuk M., Ossowski A. 2023. Molecular Diagnosis of COVID-19 Sudden and Unexplained Deaths: The Insidious Face of the Pandemic Diagnostics (Basel), Vol.13 (18), p.2980.
- Gutowska I., Maruszewska A., Skórka-Majewicz M., Kempinska-Podhorodecka A., Kolasa A., Wszolek A., Baranowska-Bosiacka I., Żwierello W. 2023. Fluoride as a Potential Repressor of Glycogen Metabolism in Skeletal Muscle Cell Line CCL136 *Molecules* (Basel, Switzerland), Vol.28 (16), p.6065.

2. Udział w konferencjach czynny:

- XLIX Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego Gdańsk 20-22 września 2023 *Antropologia - nauka interdyscyplinarna*
  - ✓ Aleksandra Gawlikowska-Sroka, Violetta Konstanty-Kurkiewicz, Edyta Dzięciołowska-Baran, Maciej Mularczyk. Analiza wpływu odmienności anatomicznych w obrębie górnych dróg oddechowych na występowanie zaburzeń oddychania podczas snu u ciężarnych.
  - ✓ Iwona Teul, Anna Stangret, Małgorzata Tomasik Typy morfologiczne wyrostków kłykciowych żuchwy, a częstość występowania zmian zwyrodnieniowych w stawach skroniowo-żuchwowych w populacjach historycznych.
  - ✓ Edyta Dzięciołowska-Baran, Maciej Mularczyk, Aleksandra Gawlikowska-Sroka Torbiel boczna i środkowa jako przykład zaburzeń rozwojowych w obrębie szyi.

- ✓ Maciej Mularczyk, Iwona Teul, Edyta Dzięciołowska-Baran, Aleksandra Gawlikowska-Sroka, Janusz Moryś Otwór łukowy kręgów szczytowych w populacji historycznej – badania wstępne.
- ✓ Kinga Michnik, Jarosław Czachowski, Anna Pluta, Ewa Rębacz-Maron Typ okołodobowej aktywności żołnierzy a determinacja do działania.
- Udział w XVI Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej
- I KONFERENCJA DZIEDZICTWO TEMPLARIUSZY– MATERIALNE I NIEMATERIALNE ŚLADY ZAKONU – LEGENDA I PRAWDA
  - ✓ Iwona Teul. Wybrane nietypowe pochówki z cmentarzyska przy kaplicy zakonnej w Rurce koło Chojny. Badania antropologiczne.

3. Granty

- **Wykonawca w grantie** 03109/22 193827/21 1 "Fundacja Monumenta Archaeologica Barbarica" Weklice. Cmentarzysko germańskich elit w centrum bursztynowego. Zakończony w roku bieżącym wydaniem monografii.

4. Badania terenowe

- Badania terenowe w ramach projektu dotyczącego poszukiwania żołnierzy zamordowanych i pochowanych na terenie byłego cmentarza Stalagu II-D w Stargardzie.

5. Udział w wydarzeniach popularyzujących naukę

- Iwona Teul. Cykliczne zajęcia dydaktyczno-popularyzatorskie z zakresu antropologii i anatomii w Akademii Muzealnika w Muzeum Pojezierza Myśliborskiego.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

14-16 kwietnia 2023 roku w Dolinie Charlotty Ogólnopolska Konferencja Dydaktyki Anatomicznej. Organizatorem była Katedra Anatomii Prawidłowej PUM w Szczecinie.

Liliana Wdowiak

Biuletyn opracowała Beata Cienkosz-Stepańczyk